

87884111g

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 6

Handwritten text on the right edge of the page, partially obscured by the binding.

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SPÓŁKA AKCYJNA
SOCIÉTÉ FERMIÈRE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILÉSIE.

CHORZÓW I G. ŚL.

RYNEK, L. 915

TELEFON 409-01

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZ. AMONU

Z KOPALN. „KRÓL, BIELSZOWICE, KNURÓW.”

ADR. TELEGR. SKARBOFERME CHORZÓW

Spółka Akcyjna do Eksploatacji Państwowego Monopolu Zapalczanego w Polsce

Warszawa, ul. Królewska Nr. 3

P O L E C A   Z A P A Ł K I :
SPECJALNE PŁASKIE, LILIPUTY, KSIĄ-
ŻECZKOWE, FAJKOWE ORAZ BIAŁE
I CZERWONE IMPREGNOWANE, BIAŁE
NORMALNE, KRESOWE 5-CIO GROSZOWE

Przyjmuje również zamówienia na zapalki z REKLAMĄ NABYWCÓW

Przegląd Ekonomiczny

ORGAN POLSKIEGO TOWARZYSTWA EKONOMICZNEGO

WE LWOWIE

Pismo periodyczne, wychodzi narazie dwa razy do roku, w objętości najmniej 20 arkuszy druku i zajmuje się naświetlaniem aktualnych zagadnień gospodarczych oraz rozpatrywaniem problemów z różnorodnych dziedzin życia gospodarczego i społecznego. Do współpracowników należą najwybitniejsi ekonomiści polscy

Dotąd wyszło 14 tomów. Nakład 600 egzemplarzy.

Ponadto wydaje Polskie Towarzystwo Ekonomiczne we Lwowie większe dzieła naukowe z dziedziny ekonomiki p. t.

„Biblioteka Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego we Lwowie”

Wydawnictwo to obejmuje dotychczas 8 tomów.

Członkowie Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego we Lwowie otrzymują „Przegląd Ekonomiczny” bezpłatnie, wydawnictwa Biblioteki po niższej cenie.

Wkładka członkowska P. T. Ekon. wynosi miesięcznie zł 1'50, dla urzędników—zł 1'00, dla osób prawnych—zł 6'00.

Wpisowe—zł 3'00, dla osób prawnych zł 15.

Prenumer. caloroczna „Przeglądu Ekonomicznego” zł 8'00

Redakcja—Prof. Dr. Leopold Caro, Lwów, Akademicka 21.

Wkładki członkowskie i prenumeratę wpłacać należy na konto czekowo P. K. O. Nr. 154 383.

Ponad 125 000 osób

odbyło podróże polskimi samolotami
zdrowo i z pełnym zadowoleniem

SAMOLOTY KURSUJĄ CODZIENNIE!
NISKIE CENY BILETÓW!

ZJEDNOCZONE FABRYKI ZWIĄZKÓW AZOTOWYCH W MOŚCICACH I W CHORZOWIE

produkują i polecają pierwszorzędnej jakości nawozy azotowe:

**A Z O T N I A K
S A L E T R Ę
W A P N I O W ą
(G R A N U L O W A N ą)**

**S A L E T R Z A K
S I A R C Z A N A M O N U**

i wysokowartościowy nawóz fosforowy

S U P E R T O M A S Y N Ę

o zawartości 16% i 30% kwasu fosforowego

oraz produkty chemiczne: amonjak skroplony, azotyn sodowy, karbid, kwas azo-
towy, saletrę amonową, saletrę sodową, saletrę potasową, salmiak, węglan amonu,
wodę amonjalkalną chemicznie czystą, chlor ciekły, ług bielący (podchloryn sodo-
wy), chlorobenzol (monochlorobenzol), paradwuchlorobenzol, ortodwuchlorobenzol,
... .. sodę kaustyczną, wapno chlorowe, azot, tlen, wodór. ... ..

WSZELKICH INFORMACYJ UDZIELA **W CHORZOWIE**
BIURO SPRZEDAŻY Z. F. Z. A.

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK, WYDAWANY PRZY POPARCIU MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU
ORAZ MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN., KOMUNIKACJI, POCZT I TELEGR.

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
KONCESJONOWANIE — K. SOKOŁOWSKI	581	KOMUNIKACJA I TRANSPORT	597
STRUKTURA TOWAROWA HANDLU ZAGRANICZ- NEGO POLSKI — STANISŁAW ZDZ. RUTKOWSKI	584	Kierunek polityki taryf osobowych na P. K. P. — A. D.	
KRONIKA GOSPODARCZA:		ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	599
Z MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU	589	KRONIKA TYGODNIOWA:	
GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ:		PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	599
GÓRNICCTWO WĘGLOWE	590	TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	599
PRZEMYSŁ NAFTOWY	590	SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
PRZEMYSŁ DRZEWNY	590	PIENIĄDZ I KREDYT	599
ROLNICTWO	591	Kredyt zastawniczy w latach kryzysu — A. S.	
Przyjmowanie papierów wartościowych na poczet należności podatkowych — J. Ż.		RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	602
HANDEL:		PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
HANDEL ZAGRANICZNY	592	ROK OPERACYJNY 1935/36 W ŚWIATOWYM CU- KROWNICTWIE — I. i P. KALTENBERGOWIE	603
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	594	KRONIKA ZAGRANICZNA:	
RYNEK AKCYJNY	595	STANY ZJEDN. AM.	604
CŁO ORAZ REGLAMENTACJA	595	WEGRY	605
		ABISYNJA	606
		Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	607

KONCESJONOWANIE

ARTYKUŁ 8 polskiego prawa przemysłowego mówi, że „następujące rodzaje przemysłu..” (tu następuje wyliczenie) „...wolno prowadzić dopiero po uzyskaniu koncesji”.

Słowo „koncesja”, użyte w polskim prawie przemysłowym, budzi szereg wątpliwości. Pospolita interpretacja wspomnianego wyrazu rozumie to zwykle, że chodzi tutaj o akt zrzeczenia się przez instytucję prawa publicznego przysługujących jej uprawnień; dlatego też mówi się o koncesji na budowę i eksploatację kolei lub elektrowni miejskiej. Tam państwo, tu gmina odstępuje kapitałowi prywatnemu określone uprawnienie na określony przeciąg czasu i wzamian za taką czy inną opłatę, udział w zyskach, inwestycję, prawo pierwokupu etc. pozwala na użytkowanie bądź pewnych praw, bądź pewnego majątku państwowego lub komunalnego. Jest to więc jakgdyby zrzeczenie się całości lub części monopolu, posiadanego przez państwo lub gminę.

Naszemu prawu przemysłowemu powyższy sens słowa „koncesja” jest najzupełniej obcy. Prawo to nie interesuje się uprawnieniami i majątkiem Państwa lub gminy, nie jest ono wogóle prawem gospodarczym, reguluje bowiem tylko sprawy porządkowe, normując zasady wykonywania policji przemysłowej. W dotychczasowym swem brzmieniu prawem przemysłowym są jedynie „przepisy, regulujące ze stanowiska prawa publicznego wykonywanie przemysłu, handlu i rzemiosła, a w szczególności nabywanie odnośnych uprawnień, prawa i obowiązki, związane z wykonywaniem tychże uprawnień, urządzenie zakładów przemysłowych, sprawy stowarzyszeń (korporacji, cechów) przemysłowych, oraz sprawy nadzoru przemysłowo-administracyjnego nad przemysłem, rzemiosłem i handlem”¹⁾. Z tych względów w dekrete Prezydenta

¹⁾ P. „Polska ustawa przemysłowa” — zebrał i opracował A. Dobiecki z współudziałem R. Ślaskiego (str. 101).

Rzplitej z dn. 7/VI 1927 r., znowelizowanym ustawą z dn. 10/III 1934 r., nie znajdujemy wytycznych i podstaw do prowadzenia przez Państwo polityki przemysłowej. Stąd też i pojęciu „koncesja” nadano sens zupełnie wąski, czysto administracyjny, aby podkreślić, że chodzi tutaj jedynie o moment porządkowy, o bezpieczeństwo życia lub mienia osób prywatnych, korzystających z pewnych usług lub nabywających pewne określone towary. Interes publiczny, o którym tak często mówi polska ustawa przemysłowa, nie jest w gruncie rzeczy interesem Państwa, jako takiego, interesem państwowej lub przez Państwo realizowanej gospodarczej racji stanu, lecz pojęty jest on w sensie zabezpieczenia prywatnego odbiorcy przed naturalnymi niejako szkodami, które specjalnie grożą niektórym przemysłom lub czynnościom.

Prawo przemysłowe postawiło sobie za zadanie, ażeby w pewnym stopniu ochronić interes prywatny przed skutkami zaniedbania lub nieumiejętności zawodowej. Prawo to zatem wymaga, aby każdy zakład przemysłowy, jeżeli „będzie używał napędu mechanicznego” lub jeżeli „spowodu swego położenia lub wykonywanego w nim przemysłu może w znacznej mierze zagrażać bezpieczeństwu publicznemu, a przedewszystkiem życiu i zdrowiu sąsiadów, lub też może sąsiadów narażać na szkody i specjalne uciążliwości”—uzyskał przed swym uruchomieniem „zatwierdzenie przez władzę przemysłową projektu urządzenia” (art. 14). Tego rodzaju warunek ma zapewnić spokojne sąsiedztwo ze strony zakładu. W pewnych wypadkach warunek ten już nie wystarcza, i czynnik publiczny zaostrza swe wymagania, wychodząc z założenia ochrony życia i mienia sąsiadów przedsiębiorstwa, żądaniem, aby ten, co prowadzi owo „niebezpieczne” przedsiębiorstwo, dawał dodatkowo osobiste gwarancje, że otoczeniu nic grozić nie może. Stąd w art. 8 umieszczono wyrób wszelkiego rodzaju materiałów i przedmiotów pyrotechnicznych i wybuchowych (p. 3), wyrób broni i amunicji (p. 4), przedsiębiorstwa wyrobu syntetycznych barwników oraz półproduktów organicznych (p. 14) i wyrób kwasu azotowego (p. 15).

Powyższy punkt widzenia ochrony życia i majątku sąsiadów danego zakładu nie budzi w zasadzie zastrzeżeń, aczkolwiek trudno na art. 8 budować nadzieję, że daje on osobom zainteresowanym gwarancję natury materialnej. Tak samo niewielkie korzyści będzie czerpał z tego artykułu pracownik, zatrudniony w fabryce amunicji lub kwasu azotowego.

Ale w art. 8 chodzi nie tylko o bezpieczeństwo życia i mienia sąsiadów i pracowników. Artykuł ten zdąża również do tego, aby i konsument był chroniony (coprawda także bez gwarancji materialnych) przed szkodami i stratami, na jakie się naraża, kupując u osób (przedsiębiorstw), niezastępujących na zaufanie. Zastąpić na zaufanie można dopiero wówczas, gdy się przedstawiło dowód uzdolnienia w danym zawodzie (instalacyjnym—p. 1, kominiarskim—p. 2, pyrotechnicznym—p. 3 i 4, powierniczym—p. 8 i chemicznym—p. 14), oparty na odpowiedniej praktyce i na odnośnych egzaminach.

Istnieje ponadto motyw trzeci: bezpieczeństwo publiczne—czy to w sensie policyjnym, czy to w sensie zdrowotnym. Może leżeć w interesie obrony kraju, aby wyrób środków wybuchowych, broni, amunicji, samolotów, barwników lub kwasu azotowego nie spoczywał w rękach osób, którym wzgląd na bezpieczeństwo Państwa nie pozwala powierzać tak ważnych ob-

jektów lub zawadów. Może zaś Państwo dbać o warunki zdrowotne i dlatego powierzać prowadzenie hoteli (p. 6), handlu starzyzną (p. 10) i przemysłu oprawczego (p. 13) tylko osobom solidnym. Z podobnych względów Państwo nie zgadza się, by osobnik, nieznający się na rzeczy, niewzbudzający zaufania co do swej uczciwości lub działający na szkodę Państwa, mógł trudnić się prowadzeniem biur podróży (p. 7), wywiadowni o stosunkach kredytowych (p. 9) lub sali licytacyjnej (p. 12); tutaj moment policyjny (ochrona przed obcym wywiadem) łączy się ściśle z momentem ochrony mienia osób, korzystających z usług tych przedsiębiorstw.

Jak więc widać z powyższego przedstawienia sprawy, art. 8 prawa przemysłowego świadczy o dużej skali motywów, form realizacji i celów polskiego systemu koncesyjnego. Te wszystkie motywy, formy i cele są tak bardzo splecione i nieuporządkowane, iż niejednokrotnie zatracają się właściwy sens zasady koncesjonowania. Raz mówi się o koncesjonowaniu przemysłu, drugi raz o koncesjonowaniu przedsiębiorstwa, to znowu o koncesjonowaniu wyrobu tych lub innych artykułów. Nie jest to tylko kwestja stylistyczna, bo co innego oznacza, gdy się żąda dowodu uzdolnienia od osoby, która chce prowadzić przedsiębiorstwo, wręcz zaś coś przeciwnego, gdy dowód taki ma okazać osoba, zatrudniona bezpośrednio w procesie produkcji. Kominiarz jest najczęściej i przedsiębiorcą (moment handlowo-finansowy) i technikiem (moment techniczny), ale instalatorstwo jest już pojęciem, które daje się rozłożyć na 2 odrębne części składowe: właściciela przedsiębiorstwa i zatrudnionego w niem personelu; pierwszy daje kapitał, organizację i t. p., a może nie umieć zreperować dzwonka, drugi natomiast musi znać wszystkie czynności, wchodzące w zakres instalatorstwa.

Wymienione w art. 8 rodzaje przemysłu obejmują zaledwie drobną cząstkę przemysłów nie-rzemieślniczych. Rola art. 8 jest przeto niewielka, tem przytem mniejsza, że prawa nabyte są przez ten artykuł chronione, dzięki czemu polska zasada koncesjonowania w sferach gospodarczych nie budzi niemal wcale zastrzeżeń. Jeżeli zastrzeżenia jednak są wysuwane, to w żadnym razie nie przez przemysł lub jego samorząd gospodarczy. Zarzuty, które pociągają za sobą polski system koncesjonowania, są natury zupełnie odmiennej.

Art. 8 ma na celu m. in. ochronę konsumenta. Aby obywatel nie był poszkodowany, używając instalatora lub kominiarza albo korzystając z usług hotelu, biura podróży, wywiadowni lub sali licytacyjnej, prawo wskazuje mu tylko te osoby (przedsiębiorstwa), które są znane ze swej uczciwości i solidności i dają moralną pewność, że znają swój przedmiot. Jeżeli jednak przedsiębiorca nie stanie na wysokości zadania i jeżeli dopuści się nadużycia zaufania, jakim go darzył jego klient, idąc w ślady administracji przemysłowej, to czy prawo przemysłowe zabezpiecza mu zwrot poniesionych szkód i strat, a przedewszystkiem, czy chroni następnych klientów przed niesumieństwem, niesolidnym przedsiębiorcą? Na pytanie to nasze prawo przemysłowe nie daje odpowiedzi, a nawet odpowiada przecząco. Bo art. 41a tegoż prawa pozwala odebrać—i to dopiero po zasięgnięciu opinii izby przemysłowo-handlowej—koncesję z art. 8, ale tylko wówczas, gdy „przemysłowiec został skazany prawomocnym wyrokiem sądowym, gdy za przestępstwo

z chęci zysku lub przeciw moralności publicznej albo za zbrodnię, a ze względu na swój rodzaj i sposób prowadzenia przemysłu, osobę przemysłowca i popełniony czyn karalny istnieje uzasadniona obawa nadużywania koncesji". Innymi słowy, instalator (kominiarz, rusznikarz, hotelarz), którego niedbalstwo lub nieumiejętność (ta ostatnia jaskrawo występuje na tle obowiązywania zasady praw nabytych) przynosi jego klientowi szkody i straty, może być pewny bezkarności jako przedsiębiorca, dopóki sam, jako osoba prywatna, nie popełni zbrodni, nie dopuści się oszustwa i t. p., i to jeszcze nie w każdym wypadku, ale dopiero wtedy, gdy jest „zatwardziałym grzesznikiem” i recydywistą. W tym stanie rzeczy sens polskiej instytucji koncesjonowania nie ma nic wspólnego z przesłankami i potrzebami gospodarczymi.¹⁾

Agospodarcze nastawienie systemu koncesjonowania zostało przełamane po raz pierwszy w ub. r., kiedy to na podstawie art. 12 prawa przemysłowego wydane zostało rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 24/VII 1935 r. o koncesjonowaniu przemysłu wyrobu samochodów oraz podwozi samochodowych. Oryginalność i gospodarczy sens tego rozporządzenia polegają nie na tem, że odnosi się ono do akcji motoryzacji kraju, lecz na tem, iż udzielenie koncesji uzależniono od podpisania przez przyszłego koncesjonariusza umowy z Państwem, zobowiązującej go do podporządkowania się pewnemu programowi przemysłowemu. W ten sposób koncesjonowanie, oparte na kryterjach czysto osobowych danej jednostki i na ochronie interesów innych jednostek prywatnych, przekształciło się w koncesję „sensu stricto”, gdzie chodzi o gospodarczy, dopasowany do wymagań czasu i miejsca, program produkcji lub zbytu.

W związku z możliwością rozszerzania przez Radę Ministrów listy przemysłów koncesjonowanych wysuwane były (np. w czasie obrad Sejmu w 1934 r. nad nowelą do prawa przemysłowego) i są obawy, iż Rząd może zbyt pochopnie „usztyniać” rynek produkcji i wymiany i że może tą drogą wprowadzić monopolizację pewnych artykułów lub usług. Obawy te nie są słuszne: primo dlatego, że w ciągu ostatnich 2 lat Rząd skorzystał z upoważnień art. 12 zaledwie raz jeden, secundo zaś dlatego, że monopolizacja produkcji lub zbytu ani nie jest zamierzona, ani nie jest potrzebna. Najwyższy Trybunał Administracyjny stanął zresztą na stanowisku (całkowicie słusznym), iż prawo przemysłowe nie daje podstaw „do rozstrzygania spraw o nadawaniu koncesji ze stanowiska ochrony interesów już istniejących przedsiębiorstw koncesjonowanych i do wkraczania w ten sposób w dziedziny wolnej konkurencji handlowej” (wyrok z dn. 19/IV 1936 r.). Ponadto, właśnie w interesie czynnika publicznego leży, aby koncesjonariusz nie osiadał na laurach, lecz by dążył stale do rozwoju i postępu. Koncesja zapewnia tylko to, że start do „wyścigu pracy” odbędzie się na wyższym poziomie. Nawiasem zaś dodać należy, iż obowiązujący obecnie przymus honorowania praw nabytych jest dla tego postępu i dla interesu ogólnogospodarczego specjalnie niebezpieczny, galwanizuje bowiem instytucje przestarzałe i niezdiscyplinowane, niejednokrotnie zaś się zdarza, iż koncesję musi otrzymać na zasadzie praw nabytych przedsiębiorstwo, które nieomal w przeddzień ogłoszenia obowiązku koncesyjnego uruchomiło na minimalną skalę i tylko „pro forma” odpowiednią

instalację, zdolną wytworzyć zaledwie kilka egzemplarzy danego artykułu.

Reformę polskiego prawa o koncesjonowaniu wyobrażam sobie — w konsekwencji powyżej przytoczonych rozważań — jak następuje:

1.—Z art. 8 zostaną usunięte i przeniesione do specjalnego działu (najlepiej do dz. IX „Rzemiosło”) te wszystkie przemysły, których koncesjonowanie oznacza nie co innego, jak reglamentację jakościową na podstawie dowodu uzdolnienia. W ten sposób odpadnie koncesjonowanie instalatorstwa, kominiarstwa i rusznikarstwa (część p. 4).

2.—Przemysły, których reglamentacja podyktowana jest względami raczej policyjnymi, bezpieczeństwa i t. p., a nie gospodarczymi (jakoto: wyrób amunicji, przemysł gospodni, biura podróży, przedsiębiorstwa dochodzenia roszczeń, handel starzyzną, sale licytacyjne i przemysł oprawczy), zostaną usunięte poza nawias prawa przemysłowego, jak to już uczyniono z wywiadowcami o stosunkach kredytowych i z przedsiębiorstwami sprzedaży i wynajmu filmów (art. 2 ustawy z dn. 13/III 1934 r. o filmach i ich wyświetlaniu).

3.—W art. 8 pozostaną jedynie: wytwórnie statków powietrznych, przedsiębiorstwa wyrobu syntetycznych barwników i półproduktów organicznych, przedsiębiorstwa wyrobu kwasu azotowego oraz wytwórnie samochodów i ich podwozi; w grupie tej motyw gospodarczy dominuje wyraźnie nad innymi motywami, jednak ich niewykluczając.

4.—Minister Przemysłu i Handlu będzie mógł w drodze swych rozporządzeń ustalać warunki, którym winny odpowiadać przedsiębiorstwa, ubiegające się o koncesję; tą drogą możnaby odrazu lub stopniowo eliminować przedsiębiorstwa przestarzałe¹⁾ lub znajdujące się w nieodpowiednich — z punktu widzenia państwowej polityki gospodarczej — warunkach terenowych (nie należy bowiem zapominać, że rozmieszczenie gros naszego przemysłu dyktowane było gospodarczą racją stanu nie Polski, lecz państw zagranicznych.)

5.—Tak rzemiosła koncesjonowane (p. 1), jak i przemysły, prowadzone na zasadzie koncesji „sensu stricto” (p. 3 — oraz wszelkie inne przemysły, wyliczone w dalszych rozporządzeniach Rady Ministrów) muszą się liczyć z możliwością odebrania prawa wykonywania cudośnego przemysłu, jeżeli koncesjonariuszowi udowodni się niefachowe, niesolidne i t. p. wywiązywanie się z przyjętych na siebie zobowiązań. Wydaje się bowiem słusznym stanowisko, iż koncesja jest swoistą umową pomiędzy władzą administracyjną, występującą w imieniu i obronie interesu społecznego, i przemysłowcem, który winien przyjąć na siebie specjalne obowiązki jako naturalny ekwiwalent udzielonego mu przez Państwo przywileju (co bynajmniej nie oznacza wyłączności). Koncesjonowanie nie powinno być jednak automatycznym przywilejem, jak to ma miejsce dzisiaj przy obowiązywaniu zasady uznawania wszelkich praw nabytych. Te ostatnie nie mogą krępować polityki gospodarczej Państwa, które skolei nie może szafować systemem koncesyjnym, o ile nie chce wprowadzić elementu niepewności i zamieszania do już istniejących i rozbudowanych gałęzi produkcji.

K. Sokołowski

¹⁾ Właściwa polityka zapobiegnie podciąganiu pod tę nazwę przedsiębiorstw o zamortyzowanej aparaturze, a tem samem tańszych i ekonomicznie sprawniejszych.

STRUKTURA TOWAROWA HANDLU ZAGRANICZNEGO POLSKI

NASZ towarowy obrót z zagranicą podlega wpływowi szeregu czynników strukturalnych i konjunkturalnych, jak również wpływowi naszej i obcej polityki handlowej. Dla zorientowania się w ogólnych wynikach działania tego wielkiego spłotu różnych czynników należałoby zanalizować strukturę towarową handlu zagranicznego Polski i ustalić w ten sposób ogólne tendencje naszego handlu zagranicznego—tak po stronie przywozu, jak i wywozu.

Statystyka handlu zagranicznego Polski obejmuje około 3 150 pozycji statystycznych. Dane te opracowywane są coprawda w/g grup i działów taryfy celnej, jednakże są to grupy, zbudowane zasadniczo na podstawie pochodzenia towarów. O wiele ciekawsze są zestawienia najogólniejsze, oparte na podziale w/g stopnia obróbki i przeznaczenia. Z istniejących dotychczas klasyfikacji wchodzi tu w rachubę międzynarodowa klasyfikacja towarowa, t. zw. brukselska, dająca—mimo wszelkie zastrzeżenia—możliwość zorientowania się w tendencjach, zachodzących w strukturze towarowej obrotów handlowych.

Klasyfikacja ta została ostatnio zmieniona na inną, szczegółowszą¹⁾. Należy oczekiwać w najbliższym czasie opracowania przez Główny Urząd Statystyczny danych, dotyczących obrotów handlowych Polski z zagranicą za lata 1934 i 1935 według tej nowej klasyfikacji. Ale nawet po opracowaniu tych danych zachodzić będzie w okresie przejściowym konieczność posiadania również zestawień według starej klasyfikacji—ze względu na powiązanie z latami ubiegłymi. Dlatego też w artykule niniejszym za podstawę analizy towarowej przyjęliśmy dane o handlu zagranicznym Polski według działów klasyfikacji brukselskiej.

Oдноśne dane, ilustrujące strukturę obrotu towarowego w 1935 r., opracowane zasadniczo na podstawie zeszytu grudniowego z 1935 r. „Miesięcznika Handlu Zagranicznego”—w zestawieniu z opracowaniami przez Główny Urząd Statystyczny danymi za lata poprzednie—zawiera tablica I (liczby względne za ostatnie 10-lecie) i tablica II (liczby bezwzględne za lata 1928 ÷ 1935):

Przegląd ogólny handlu zagranicznego Polski według grup klasyfikacji międzynarodowej w latach 1926 ÷ 1935 Tabl. I

Grupy towarów	1926	1927	1928	ogólnej sumy przywozu						1934	1935
				%	%	%	%	%	%		
Zwierzęta żywe	0'1	0'2	0'1	0'2	0'1	0'1	0'1	0'1	0'1	0'1	0'1
Artykuły spożywcze	14'2	21'3	17'7	12'2	12'8	13'2	14'3	12'8	10'8	11'3	
Surowce i półfabrykaty	48'9	39'4	38'1	41'8	41'1	40'2	43'6	49'6	55'4	51'3	
Wyroby gotowe	36'8	39'1	44'1	45'8	46'0	46'5	42'0	37'5	33'7	37'3	
			%	ogólnej sumy wywozu							
Zwierzęta żywe	5'1	7'6	9'3	8'0	7'7	4'7	3'6	2'5	2'9	2'9	
Artykuły spożywcze	26'5	20'6	21'0	25'4	28'4	28'9	29'1	25'6	25'9	29'3	
Surowce i półfabrykaty	54'6	57'8	55'2	47'0	42'3	42'6	45'7	48'1	48'1	45'4	
Wyroby gotowe	13'8	14'0	14'5	19'6	21'6	23'8	21'6	23'8	23'1	22'4	

Tabl. II
Przegląd handlu zagranicznego Polski według grup klasyfikacji międzynarodowej w latach 1928 ÷ 1935

Grupy towarów	1928	1929	Przywóz w milionach					
			1930	1931	1932	1933	1934	1935
Ogółem:	3 362	3 111	2 246	1 468	862	827	799	860
Zwierzęta żywe	3	5	3	1	1	1	1	1
Artykuły spożywcze i napoje	594	380	287	194	123	106	86	97
Surowce i półfabryk.	1 282	1 300	923	590	376	410	443	442
Wyroby gotowe	1 483	1 426	1 033	683	362	310	269	320
			Wywóz w milionach					
Ogółem:	2 508	2 813	2 433	1 879	1 084	960	975	925
Zwierzęta żywe	232	225	188	88	39	24	28	27
Artykuły spożywcze i napoje	526	715	692	542	315	246	253	271
Surowce i półfabryk.	1 386	1 321	1 028	801	496	462	469	420
Wyroby gotowe	364	552	525	448	234	228	225	207

Pod względem struktury obrotu towarowego z zagranicą Polska zajmuje stanowisko pośrednie pomiędzy państwami wysoko-uprzemysłowionymi, wykazującymi zdecydowaną przewagę surowców i półfabrykatów w przywozie i wyrobów gotowych w wywozie (Niemcy, Francja, Anglja¹⁾, Belgja, Czechosłowacja, Austria, Włochy, Szwecja i Japonja²⁾), i państwami su-

rowcowo-rolniczemi, gdzie dominują w wywozie bądź surowce i półfabrykaty (Norwegja, Z. S. R. R., Egipt. Związek Południowo-Afrykański, Chiny, Indje Bryt, i Indje Hol., Chile, Australja i inne), bądź artykuły spożywcze (Danja, Irlandja, Holandja, Hiszpanja, Argentyna, Brazylja, Kanada, Kuba, Nowa Zelandja i inne).

Polski nie można zakwalifikować do żadnej z tych 2 grup krajów. Handel zagraniczny Polski wykazuje bowiem przewagę przywozu surowców i półfabrykatów tak po stronie importu, jak i eksportu.

Należy podkreślić, iż przed kilku laty w przywozie przeważały wyroby gotowe; stanowiły one w 1926 r. tylko 37% ogólnego przywozu, a w 1931 r.—47%. W tym okresie należała więc Polska do wskazanej wyżej drugiej grupy krajów (przewaga wyrobów gotowych—w przywozie, a surowców—w wywozie). Od 1932 r. jednak rola wyrobów gotowych w przywozie zmniejsza się i szczególnie znamienne pod tym względem są lata 1932 i 1933, w których wydano szereg nowych zakazów przywozu, zwanych kryzysowemi. Okazuje się, że reglamentacja przywozu dotknęła przede wszystkim wyroby gotowe. Jednocześnie wzrósł w przywozie udział surowców i półfabrykatów, które nawet wysunęły się z drugiego na pierwsze miejsce.

¹⁾ W przywozie do Anglii dominują artykuły spożywcze i surowce.
²⁾ Szwajcaria wykazuje przewagę wyrobów gotowych—tak w imporcie, jak i w eksporcie.

¹⁾ Patrz „Rapport au Conseil sur les travaux de la quatrième session (tenue à Genève du 3 au 6 juin 1935) Comité d'experts statisticiens" Société des Nations (C. 268. M. 136. 1935 II A).

W ten sposób udział wyrobów gotowych w imporcie spadł w 1934 r. do 34%, a udział surowców i półfabrykatów wzrósł do 55%.

W 1935 r. należy stwierdzić pewne cofnięcie się z linii takiej przebudowy przywozu, mianowicie udział wyrobów gotowych wzrósł do 37%, a surowców i półfabrykatów obniżył się do 51%. W stosunku do 1934 r. przywóz wyrobów gotowych w 1935 r. podniósł się o 19%, podczas gdy przywóz surowców i półfabrykatów pozostał bez zmiany, a artykułów spożywczych wzrósł o 13%.

Jeśli chodzi o rok bieżący, to na podstawie danych za I kwartał można stwierdzić pewną poprawę struktury przywozu w porównaniu z I kwartałem ub. r.: zmniejszył się stosunkowo przywóz artykułów spożywczych, a wzrósł przywóz surowców i półfabrykatów oraz w mniejszym stopniu przywóz wyrobów gotowych.

Polska znajduje się w takiej fazie rozwoju gospodarczego, w której poziom przywozu wyrobów gotowych jest jeszcze stosunkowo duży. Poziom ten jest jednak niewiele większy niż w takich uprzemysłowionych krajach, jak Austria i Czechosłowacja, a znacznie niższy niż w Szwecji, Holandji, Szwajcarii i szeregu innych, jak to wynika z następujących danych o udziale wyrobów gotowych w 1934 r. w ogólnym imporcie poszczególnych państw (w %-ach):

Anglja	16	Austria	32	Szwajcaria	46
Niemcy	17	Polska	34	Szwecja	47
Francja	18	Węgry	41	Hiszpanja	47
Włochy	26	Z. S. R. R.	44	Irlandja	57
Belgja	29	Dania	45	Norwegja	52
Czechosłowacja	30	Holandja	46		

W 1935 r. udział wyrobów gotowych wzrósł do 17% w Anglii i do 48% w Z. S. R. R., a spadł do 14% w Niemczech, 17% we Francji i 28% w Czechosłowacji.

Po stronie wywozu zaznacza się w ostatnim 10-leciu również w sposób bardzo wyraźny poprawa. Mianowicie, udział wyrobów gotowych wzrósł z 14% w 1926 r. do 24% w 1933 r., przyczem od tego roku wywóz wyrobów gotowych nieznacznie spada, mianowicie w 1934 r. do 23% i w 1935 r. do 22%. Równolegle następują przesunięcia w udziale pozostałych grup: udział surowców i półfabrykatów obniżył się z 55% w początkowych latach 10-lecia do zaledwie 45% w 1935 r., a wywóz artykułów spożywczych nieco się podniósł.

W stosunku do roku poprzedniego wywóz w 1935 r. zmniejszył się w grupie surowców i półfabrykatów o 10% i w grupie wyrobów gotowych o 8%, a wzrósł w grupie artykułów spożywczych o 7% (zwierzęta żywe—spadek o 6%)—przy ogólnej niższej wartości eksportu o 5%.

Chodzi tu o stałą tendencję, co udowodnić możemy, między innymi, analizując dane za IV kwartał 1935 r. w zestawieniu z analogicznymi danymi za IV kwartał 1934 r.:

Grupy towarów	Przywóz		Wywóz	
	1934	1935	1934	1935
	w m i l j o n a c h z ł			
Zwierzęta żywe	0'4	0'4	9'5	9'0
Artykuły spożywcze	25'1	24'0	76'9	85'0
Surowce i półfabrykaty	106'3	123'7	118'6	109'5
Wyroby gotowe	74'1	86'2	56'5	48'7
	w p r o c e n t a c h			
Zwierzęta żywe	0'2	0'2	3'6	3'6
Artykuły spożywcze	12'2	10'2	29'4	33'7
Surowce i półfabrykaty	51'6	52'8	45'4	43'4
Wyroby gotowe	36'0	36'8	21'6	19'3

Z liczb powyższych wynika, iż o ile po stronie przywozu stwierdzić można ostatnio co najmniej stabilizację, a nawet i dalszą poprawę w zakresie struktury towarowej, to w wywozie przemiany nie są pomyślne. Przy spadku ogólnego wywozu w IV kwartale 1935 r. w stosunku do IV kwartału 1934 r. o 3%—wywóz artykułów spożywczych wzrósł o 10%, ale obniżył się wywóz surowców i półfabrykatów o 8%, a wyrobów gotowych aż o 14%. Na podstawie liczb z I kwartału b. r. można stwierdzić zaznaczającą się wyraźnie tendencję do zmniejszania się w dalszym ciągu udziału wyrobów gotowych w naszym wywozie.

Zmiany w strukturze naszego wywozu, idące w kierunku zwiększenia udziału artykułów spożywczych kosztem udziału grupy surowców i półfabrykatów—można jeszcze uznać za objaw dodatni, jeśli się weźmie pod uwagę sytuację naszego rolnictwa i konieczność zapewnienia zbytu na jego wytwory zagranicą. Jednakże stałe, choćby nawet niezbyt znaczne, zmniejszanie się—zwłaszcza w liczbach bezwzględnych—wywozu wyrobów gotowych, zawierających w cenie swej stosunkowo najwięcej pracy ludzkiej, uznać należy za objaw wyraźnie ujemny.

Jeśli chodzi o ten rodzaj eksportu, nie możemy nie zwracać uwagi na 2 momenty: stosunkowo niską przeciętną wartość wywozu tych wyrobów z Polski i niski w stosunku do innych państw udział tych wyrobów w naszym eksporcie.

Przeciętna wartość 1 tonny wyrobów gotowych w naszym wywozie jest znacznie niższa niż w przywozie, jak to wynika z następujących liczb za rok 1935 (w zł za 1 t):

	Przywóz	Wywóz
Ogółem	2 180	467
w tem:		
przemysł chemiczny	2 445	365
„ skórzany	22 500	1 762
„ włókienniczy	9 320	4 370
„ drzewny	1 746	457
„ papierniczy	1 309	622
„ metalowy (w szerokim znaczeniu)	2 494	320

Przeciętna wartość wyrobów gotowych w wywozie była więc niższa niż w przywozie dla wszystkich tych wyrobów blisko 5-krotnie, przyczem dla przemysłów: włókienniczego i papierniczego tylko 2-krotnie, dla drzewnego 4-krotnie, ale dla chemicznego 7-krotnie, metalowego 8-krotnie i dla skózanego aż 12-krotnie. Różnice te—poza różnicą w wartości surowców, z których te wyroby są wytworzone—możemy wyjaśnić niezbyt daleko posuniętym stopniem obróbki eksportowanych przez nas wytworów w stosunku do artykułów przywożonych.

Jeśli chodzi o udział wyrobów gotowych w eksporcie, to zamieszczamy poniżej odpowiednie dane dla szeregu krajów europejskich (w %-ach ogólnego eksportu w 1934 r.):

Szwajcaria	81	Belgja	55	Polska	23
Niemcy	78	Włochy	48	Norwegja	22
Anglja	75	Szwecja	44	Hiszpanja	19
Czechosłowacja	70	Holandja	33	Dania	11
Austria	69	Węgry	28	Irlandja	5
Francja	64	Z. S. R. R.	24		

Jeśli chodzi o rok 1935, to Niemcy wzmogły w tym roku swój eksport wyrobów gotowych z RM 3 256 miljn. w 1934 r. do RM 3 418 miljn., to znaczy o 5% (wagowo o 14% przy spadku cen o przeszło 10%)—do ponad 80% ogólnej wartości eksportu. Przy wyeliminowaniu wahań cen wywóz wyrobów gotowych z

Niemiec wykazuje w 1935 r. tylko niewielki wzrost pod względem wartości—ponieważ wskutek silnej konkurencji innych krajów przemysłowych niemal powszechnie zauważyć można spadek cen tych artykułów.

Również szereg innych krajów zwiększył w 1935 r. wywóz wyrobów gotowych, i to przeważnie w większym stopniu, niż wzrósł ogólny ich eksport.

Według tymczasowych wyników zmuśnych obliczeń, przeprowadzanych przez Izbę Przemysłowo-Handlową w Warszawie w zakresie obrotu z krajami pozaeuropejskimi—za okres do 1934 r.—około 60% naszego eksportu do krajów pozaeuropejskich dotyczyło w ostatnich latach gotowych wyrobów przemysłowych, reszta przypadała na artykuły spożywcze oraz surowce, podczas gdy w eksporcie do krajów europejskich udział wyrobów gotowych spadł poniżej 25%, przyczem dla grupy krajów przemysłowych europejskich udział ten wynosił ok. 14%, a dla krajów rolniczo-surowcowych europejskich—ok. 40%.

Po stronie importu z krajów pozaeuropejskich decydującą rolę odgrywa grupa surowców i półfabrykatów, która stanowi ok. 80% przywozu z tych krajów, gdy tymczasem w imporcie z krajów przemysłowych europejskich przeważają wyroby gotowe (blisko 60% ogólnego importu z tych krajów), a w imporcie z krajów rolniczych Europy blisko $\frac{2}{3}$ przypada na surowce i półfabrykaty.

Dla porównania podajemy, iż udział wyrobów gotowych w eksporcie z Niemiec do krajów pozaeuropejskich wynosił w ostatnich 2 latach ok. 88% ogólnego eksportu niemieckiego do tych krajów. Wzrost wywozu wyrobów gotowych na te rynki wynosił w 1935 r. aż 25% w porównaniu do roku poprzedniego.

Kształtowanie się obrotów surowcami i produktami gotowymi w poszczególnych gałęziach przemysłu w latach 1934 i 1935 przedstawia tablica III:

Tabl. III

Handel zagraniczny Polski w zakresie surowców i półfabrykatów oraz wyrobów gotowych według gałęzi przemysłu

Dział taryfy celnej	Gałęzie przemysłu	P r z y w ó z			W y w ó z			
		1934	1935	Wzrost (+) lub zmniejszenie (—) w stos. do 1934 r.	1934	1935	Wzrost (+) lub zmniejszenie (—) w stos. do 1934 r.	
							t y s i ą c e	z ł
	O g ó ł e m	711 698	761 742	+50 044 + 7	694 047	627 653	— 66 394 — 10	
	Surowce i półfabrykaty	442 357	441 431	— 926 — 0	468 751	420 392	— 48 359 — 10	
	Wyroby gotowe	269 341	320 311	+50 970 + 19	225 296	207 261	— 18 035 — 8	
III	Mineralny	33 382	35 427	+ 2 045 + 6	210 397	176 069	— 34 328 — 16	
	Surowce i półfabrykaty	28 787	30 357	+ 1 570 + 5	195 866	165 361	— 30 503 — 16	
	Wyroby gotowe	4 595	5 070	+ 475 + 10	14 533	10 708	— 3 825 — 26	
VI	Chemiczny	51 843	51 964	+ 121 + 0	26 502	31 376	+ 4 874 + 18	
	Surowce i półfabrykaty	11 788	10 849	— 939 — 8	16 256	21 123	+ 4 867 + 30	
	Wyroby gotowe	40 055	41 115	+ 1 060 + 3	10 246	10 253	+ 7 + 0	
VII	Skórzany	69 647	69 933	+ 286 + 0	13 878	16 676	+ 2 798 + 20	
	Surowce i półfabrykaty	52 797	54 405	+ 1 608 + 3	10 191	13 520	+ 3 329 + 33	
	Wyroby gotowe	16 850	15 528	— 1 322 — 8	3 687	3 156	— 531 — 14	
VIII	Włókienniczy	256 505	253 252	— 3 253 — 1	54 317	61 643	+ 7 326 + 13	
	Surowce i półfabrykaty	213 833	210 952	— 2 881 — 1	9 489	20 728	+ 11 239 + 118	
	Wyroby gotowe	42 672	42 300	— 372 — 1	44 828	40 915	— 3 913 — 9	
IX	Gumowy	14 465	12 913	— 1 552 — 11	3 041	849	— 2 192 — 72	
	Surowce i półfabrykaty	8 030	7 232	— 798 — 10	5	4	— 1 — 20	
	Wyroby gotowe	6 435	5 681	— 754 — 12	3 036	845	— 2 191 — 72	
X	Drzewny	4 724	5 214	+ 490 + 10	179 624	158 215	— 21 409 — 12	
	Surowce i półfabrykaty	3 804	4 219	+ 415 + 11	148 783	120 912	— 27 871 — 19	
	Wyroby gotowe	920	995	+ 75 + 8	30 841	37 303	+ 6 462 + 21	
XI	Papierniczy	19 423	20 969	+ 1 546 + 8	5 268	6 829	+ 1 561 + 30	
	Surowce i półfabrykaty	4 760	4 535	— 225 — 5	631	647	+ 16 + 3	
	Wyroby gotowe	14 663	16 434	+ 1 771 + 12	4 637	6 182	+ 1 545 + 33	
XII	Kamieniarski, ceramiczny i szklany							
	Wyroby gotowe	7 951	9 025	+ 1 074 + 13	2 622	2 011	— 611 — 23	
XIII ÷ XVII	Metalowy	169 482	225 494	+56 012 + 33	130 671	114 454	— 16 217 — 12	
	Surowce i półfabrykaty	44 848	52 058	+ 7 210 + 16	30 309	27 740	— 2 569 — 8	
	Wyroby gotowe	124 634	173 436	+48 802 + 39	100 362	86 714	— 13 648 — 14	
	Pozostałe	84 276	77 551	— 6 725 — 8	67 727	59 531	— 8 196 — 12	
	Surowce i półfabrykaty	73 710	66 824	— 6 886 — 9	57 223	50 357	— 6 866 — 12	
	Wyroby gotowe	10 566	10 727	+ 161 + 2	10 504	9 174	— 1 330 — 13	

Ograniczając się tylko do wyciągnięcia najogólniejszych wniosków, wskażemy, jeśli chodzi o import surowców i półfabrykatów, iż blisko połowa jego dotyczy przemysłu włókienniczego (w 1935 r. 48%); szkolei, ale w dużym dopiero odstępnie idzie przemysł skórzany—z 23% oraz metalowy—z 18%. W przywozie wyrobów gotowych na pierwszy plan wysuwa się przemysł metalowy (w najszerszym znaczeniu, t. zn. łącznie z maszynowym, elektrotechnicznym i hutniczym), mając w ogólnym przywozie fabrykatów w 1935 r. udział 54%. Z innych przemysłów wymienić należy kolejno:

włókienniczy (13%), chemiczny (13%), papierniczy (13%), skórzany (5%) i ceramiczny (3%).

Największy wzrost importu surowców i półfabrykatów stwierdzamy w 1935 r. w przemyśle metalowym (+ zł 7,2 milj., t. j. 16% w stosunku do 1934 r.), następnie w przemyśle skórzany (+ zł 1,6 milj., t. j. 3%), mineralnym (+ zł 1,6 milj., t. j. 5%) i drzewnym (+ zł 0,4 milj., t. j. 11%). Spadek przywozu surowców i półfabrykatów wykazują natomiast następujące gałęzie przemysłu: włókienniczy (— zł 2,6 milj., t. j. 1%), chemiczny (— zł 0,9 milj., t. j. 8%),

gumowy (— zł 0·8 miljn., t. j. 10%), papierniczy (— zł 0·2 miljn., t. j. 5%) i pozostałe gałęzie przemysłu (— zł 6·9 miljn., t. j. 9%).

W zakresie wyrobów gotowych, wykazujących w sumie wzrost przywozu w 1935 r. o zł 51 miljn. w stosunku do roku poprzedniego, stwierdzamy zwiększenie przywozu niemal we wszystkich wymienionych gałęziach przemysłu — z wyjątkiem przemysłu skórzanego, włókienniczego i gumowego: mianowicie, największy — w przemyśle metalowym (+ zł 48·8 miljn., t. j. 39%), następnie — w papierniczym (+ zł 1·8 miljn., t. j. 12%), w chemicznym (+ zł 1·1 miljn., t. j. 3%) i w ceramicznym (+ zł 1·1 miljn., t. j. 13%). Spadek natomiast przywozu wyrobów gotowych wykazują przemysły: skórzanego (— zł 1·1 miljn., t. j. 8%), gumowy (— zł 0·8 miljn., t. j. 12%) i włókienniczy (— zł 0·4 miljn., t. j. 1%).

W ramach niniejszego artykułu trudno analizować szczegółowo kształtowanie się przywozu poszczególnych surowców. Ograniczamy się tylko do stwierdzenia, iż wzrost przywozu surowców dla przemysłu metalowego tłumaczy się głównie wzrostem pozycji żelastwa (+ zł 3·3 miljn.), i że w zakresie przemysłu włókienniczego wełna wykazała spadek wartości (przy wzroście wagi), a bawełna i juta wzrost wartości (przy spadku wagi przywozu bawełny). Spadek przywozu surowców w przemyśle pozostałych dotyczył głównie importu nasion oleistych (— zł 6·6 miljn.). Wzrost przywozu wyrobów przemysłu metalowego dotyczył głównie importu maszyn, sprzętu elektrotechnicznego, środków transportowych i narzędzi (+ zł 33·6 miljn.).

Jeśli chodzi o eksport, to decydujące w przywozie surowców i półfabrykatów są wytwory mineralne (z dz. III tar. celn.); stanowią one 40% ogólnego eksportu surowców i półfabrykatów, podczas gdy surowce drzewne wynoszą 29%, a wszystkie pozostałe 31% (w tym głównie metale, chemikalia i surowce włókiennicze). W wywozie wyrobów gotowych na pierwsze miejsce wysuwa się przemysł metalowy (42% ogólnego eksportu wyrobów gotowych), następnie włókienniczy (20%) i drzewny (18%).

Spadek wywozu surowców i półfabrykatów oraz wyrobów gotowych dotknął w 1935 r. niemal wszystkie gałęzie przemysłu. Wzrost w stosunku do roku poprzedniego wykazują w eksporcie surowców i półfabrykatów tylko przemysły: włókienniczy (+ zł 11·2

miljn., t. j. 118%), chemiczny (+ zł 4·9 miljn., t. j. 30%) i skórzanego (+ zł 3·3 miljn., t. j. 33%). Natomiast zmniejszył się wywóz artykułów surowcowych mineralnych (— zł 30·5 miljn., t. j. 16%), drzewnych (— zł 27·9 miljn., t. j. 19%), metalowych (— zł 2·6 miljn., t. j. 8%) i pozostałych (— zł 6·9 miljn., t. j. 12%).

Wywóz wyrobów gotowych wzrósł w 1935 r. w porównaniu do 1934 r. tylko w zakresie 2 gałęzi przemysłu: drzewnego (+ zł 6·5 miljn., t. j. 21%) i papierniczego (+ zł 1·5 miljn., t. j. 33%). Pozostałe przemysły wykazały znaczny spadek wywozu wyrobów gotowych: metalowy (— zł 13·6 miljn., t. j. 14%), włókienniczy (— zł 3·9 miljn., t. j. 9%), mineralny (— zł 3·8 miljn., t. j. 26%), gumowy (— zł 2·2 miljn., t. j. 72%), ceramiczny (— zł 0·6 miljn., t. j. 23%) i pozostałe (— zł 1·3 miljn., t. j. 13%).

Dla bliższej ilustracji podajemy, iż wywóz lnu i odpadków wzrósł o blisko zł 10 miljn., siarczanu amonu — o zł 1·9 miljn., nawozów potasowych — o zł 2·2 miljn., skór cielecych — o zł 28 miljn.; natomiast zmniejszył się wywóz bali i desek (o zł 17·3 miljn.), kłód i dłuźyc (o zł 6·6 miljn.), węgla (o zł 26·9 miljn.), cynku (o zł 3·8 miljn.) i nasion (o zł 6·1 miljn.). W zakresie wyrobów gotowych wzrósł wywóz dykt (o zł 4·3 miljn.) i mebli giętych (o zł 1·3 miljn.) oraz bibułki (o zł 1·0 miljn.), a zmniejszył się wywóz blachy żelaznej (o zł 3·0 miljn.), szyn kolejowych (o zł 3·0 miljn.), rur żelaznych (o zł 5·8 miljn.), tkanin wełnianych i bawełnianych (o zł 2·2 miljn.) i obuwia z gumy (o zł 2·0 miljn.).

Dotąd analizowaliśmy strukturę handlu zagranicznego Polski wyłączenie z punktu widzenia wartości towarów. Interesującą jednak rzeczą będzie zapoznać się z analogicznymi danymi ilościowymi, któreby eliminowały ruch cen. Brak danych o ruchu cen w poszczególnych grupach artykułów — oddzielnie w przywozie i w wywozie — nie pozwalają nam na ścisłe przedstawienie odnośnego zagadnienia. Zakładając, iż ceny w handlu zagranicznym Polski kształtowały się w zakresie poszczególnych grup towarowych tak samo, jak w handlu światowym — według danych Ligi Narodów, otrzymamy następujące dane o zmianach objętościowych przywozu i wywozu. Należy zaznaczyć, iż rzeczywiste ceny w wywozie z Polski były nieco wyższe niż ceny światowe. Z tego względu rzeczywiste dane o zmianach rozmiarów naszego wywozu są niższe od wskazanych w tabl. IV¹⁾.

Handel zagraniczny Polski według grup klasyfikacji międzynarodowej (ceny, wartość i ilość — volumen)

Tabl. IV

	P r z y w ó z					W y w ó z				
	1929	1932	1933	1934	1935	1929	1932	1933	1934	1935
Ogółem:										
Ceny (wskaźnik)	100·0	53·0	47·0	45·0	44·3	100·0	53·0	47·0	45·0	44·3
Wartość:										
miljn. zł	3 111	862	827	799	860	2 813	1 084	960	975	925
wskaźnik	100·0	27·7	26·6	25·7	27·6	100·0	38·6	34·1	34·7	32·9
Ilość (wskaźnik)	100·0	52·3	56·7	57·2	62·3	100·0	72·9	72·6	77·1	74·2
Artykuły spożywcze i zwierzęta żywe										
Ceny (wskaźnik)	100·0	49·5	43·5	44·0	45·0	100·0	49·5	43·5	44·0	45·0
Wartość:										
miljn. zł	380	124	107	87	98	940	354	270	261	298
wskaźnik	100·0	32·6	28·2	22·9	25·8	100·0	37·7	28·7	27·8	31·7
Ilość (wskaźnik)	100·0	65·9	64·8	52·1	57·3	100·0	76·2	66·0	63·2	70·5

¹⁾ P. L. Landau w artykule p. t. „Wywóz z Polski w r. 1934” („Prace Inst. Badania Konj. Gosp. i Cen”) otrzymał, licząc według cen z 1928 r. i przyjmując ten rok za podstawę wskaźnika, następujące dane ilościowe o wywozie z Polski (w nawiasie podano liczby, zawarte w tabl. III): 1932 — 73 (73), 1933 — 71 (73), 1934 — 78 (77). Należy uwzględnić, iż ceny w 1928 r. były wyższe, a eksport z Polski był niższy niż w 1929 r.

Surowce i półfabrykaty											
Ceny (wskaźnik)	100°0	43'5	40°0	40°0	40°0	100°0	43'5	40°0	40°0	40°0	40°0
Wartość:											
miljn. zł	1 300	376	410	443	442	1 321	496	462	469	420	
wskaźnik	100°0	28°9	31°5	34°1	34°0	100°0	37°5	35°0	35°5	31°8	
Ilość (wskaźnik)	100°0	66°4	78°7	85°3	85°0	100°0	86°2	87°5	88°7	79°5	
Wyroby gotowe											
Ceny (wskaźnik)	100°0	64°0	56°0	50°0	48°0	100°0	64°0	56°0	50°0	48°0	
Wartość:											
miljn. zł	1 426	362	310	269	320	552	234	228	225	207	
wskaźnik	100°0	25°3	21°7	18°9	22°4	100°0	42°4	41°3	40°8	37°6	
Ilość (wskaźnik)	100°0	39°5	38°8	37°8	46°7	100°0	66°3	73°8	81°7	78°3	

W zestawieniu z wnioskami, jakie wyciągnęliśmy uprzednio odnośnie struktury towarowej polskiego handlu zagranicznego na podstawie wartości towarów, powyższe dane (mierzone wartością po wyeliminowaniu ruchu cen) jeszcze bardziej potwierdzają wniosek o poprawie, jaka nastąpiła w tej strukturze w stosunku do okresu sprzed kilku lat.

Ograniczając się do wyciągnięcia najogólniejszych tylko wniosków w liczb, zawartych w tabl. III, musimy stwierdzić, iż w przywozie jako dodatni objaw uważać należy stosunkowo małe skurczenie się ilościowej grupy surowców i półfabrykatów (w 1935 r. do 85% stanu z 1929 r.) oraz niski poziom przywozu wyrobów gotowych (47% stanu z 1929 r.).

Jeśli chodzi o wywóz, to spotkaliśmy się z opinią, iż zmiany w strukturze wywozu polskiego w okresie kryzysu nie wykazują zdecydowanej jednolitej tendencji, w szczególności nie odbyło się w poważnej mierze przejście od form eksportu surowcowego do bardziej uszlachetnionego; wprawdzie, udział wyrobów przemysłowych w wartości eksportu zwiększył się, nastąpiło to jednak głównie przez ruch cen, który zmniejszył udział artykułów rolniczych w wartości wywozu¹⁾.

Liczby jednak, podane wyżej, tylko częściowo potwierdzają taką opinię. Mianowicie, pod względem objętościowym (t. zw. „volumenu”) wywóz surowców i półfabrykatów rzeczywiście utrzymał się na wyższym nieco poziomie niż wywóz wyrobów gotowych. W każdym razie w stosunku do artykułów spożywczych, które zgrubsza pokrywają się z wytworami rolniczymi, te 2 grupy towarów (surowce i wyroby gotowe) wykazują ilościowo znacznie wyższy poziom—zwłaszcza do 1934 r. włącznie.

Gdyby przyjąć inną podstawę wskaźnika, np. rok 1932, stwierdzilibyśmy, iż w 1935 r.—przy spadku ilościowym artykułów spożywczych i surowców o 8%—wyroby gotowe wykazują wzrost o blisko 20%.

Porównując dane ilościowe za 1934 r. (1929 r. = 100) dla Polski i handlu światowego, możemy stwierdzić znaczniejsze skurczenie się ogólnego przywozu do Polski w porównaniu do zmniejszenia się obrotu światowego (Polska 57, a świat 75), zwłaszcza w zakresie wyrobów gotowych (Polska 38 i świat 66) oraz artykułów spożywczych (52 i 58). Natomiast przywóz surowców i półfabrykatów do Polski utrzymał się na poziomie

światowym (85 i 87). Wywóz utrzymał się na poziomie obrotu światowego (Polska 77, a świat 75), w szczególności w zakresie surowców i półfabrykatów (89 i 87). Z innych grup towarowych wywóz z Polski artykułów spożywczych był w swej dynamice znacznie niższy (63 i 78), a wywóz wyrobów gotowych znacznie wyższy od obrotu światowego temi wytworami (82 i 66).

Jeżeli więc możnaby uważać, iż pod względem ilościowym wskutek wahań cen nie następowało w eksporcie polskim wyraźne przechodzenie od form eksportu surowcowego do bardziej uszlachetnionego, to wyżej zaznaczony fakt utrzymania się ilościowego eksportu z Polski wyrobów gotowych na znacznie wyższym poziomie, niż to ma miejsce w handlu światowym—należy uznać za objaw bardzo dodatni.

Jak wpływa kształtowanie się obrotów w zakresie poszczególnych grup towarów na ogólne saldo naszego bilansu handlowego z zagranicą, wskazują nam liczby podane niżej (w miljn. zł):

Grupy towarów	1932	1933	1934	1935
Ogółem	+ 222	+ 133	+ 176	+ 65
Zwierzęta żywe	+ 38	+ 23	+ 27	+ 26
Artykuły spożywcze	+ 192	+ 140	+ 167	+ 184
Surowce i półfabrykaty	+ 119	+ 52	+ 26	— 22
Wyroby gotowe	— 127	— 82	— 44	— 113

Jeśli chodzi o zmiany, jakie zaszły w strukturze salda dodatniego w 1935 r. w stosunku do roku poprzedniego, to podkreślić należy, iż z dwóch dotychczas najistotniejszych dla naszego salda dodatniego grup towarów pierwsza, t. j. grupa artykułów spożywczych, wykazała wzrost salda dodatniego, a druga, t. j. surowce i półfabrykaty, wykazała zmianę salda dodatniego na saldo ujemne. Najważniejszą jednak zmianą w 1935 r. jest znaczne zwiększenie się salda ujemnego w grupie wyrobów gotowych; wpłynęło na to zmniejszenie się wywozu (o 8%) przy równoczesnym—bardzo poważnym—zwiększeniu przywozu tych artykułów (o 19% w porównaniu do roku poprzedniego).

Opracowanie według nowej klasyfikacji pozwoli nam na stwierdzenie bardziej precyzyjne stopnia obrótki artykułów przywożonych i wywożonych i niewątpliwie potwierdzi opinię, wyrażoną wyżej, o surowcowym charakterze naszego eksportu.

Stanisław Zdz. Rutkowski

KRONIKA GOSPODARCZA

ZMIANA RZĄDU

W dn. 15 maja b. r. po posiedzeniu Rady Gabinetowej Pan Premier Marjan Zyndram-Kościałkowski

złożył Panu Prezydentowi Rzplitej dymisję Gabinetu. Pan Prezydent Rzplitej powierzył misję tworzenia nowego Rządu Panu Generalowi Dywizji Dr. Felicjanowi Sławoj-Składkowskiemu.

W dn. 16 maja b. r. Pan Prezydent Rzeczypospolitej mianował Prezesem Rady Ministrów P. Gen. Dr. Fe-

¹⁾ P. L. Landau: „Wywóz z Polski w okresie kryzysu” (Prace Instytutu Bad. Konj. Gosp. i Cen zes. 2-3/1934, str. 18).

licjana Sławoj-Składkowskiego, Wicepremierem i Ministrem Skarbu P. Inż. Eugenjusza Kwiatkowskiego, Ministrem Spraw Zagranicznych P. Józefa Becka, Ministrem Spraw Wojskowych P. Gen. Tadeusza Kasprzyckiego, Ministrem Sprawiedliwości P. Prokuratora Witolda Grabowskiego, Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego P. Prof. Wojciecha Świętosławskiego, Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych P. Juljusza Poniatowskiego, Ministrem Przemysłu i Handlu P. Antoniego Romana, Ministrem Komunikacji P. Plk. Juljusza Ulrycha, Ministrem Opieki Społecznej P. Marjana Zyndram-Kościałkowskiego, Ministrem Poczty i Telegrafów P. Inż. Emila Kalińskiego.

PAN MINISTER PRZEMYSŁU I HANDLU

ANTONI ROMAN urodził się dn. 10/IX 1892 r. w Warszawie, gdzie ukończył polskie gimnazjum im. Chrzanowskiego. Wyższe studia odbywał w Wiedniu, Berlinie i Poznaniu, kończąc w tamtejszym Uniwersytecie studia prawno-ekonomiczne ze stopniem magistra.

Po wybuchu wojny światowej pracował w Centralnym Komitecie Obywatelskim w Warszawie, a po wyjeździe do Rosji został w Petrogradzie szefem jednego z wydziałów Centralnego Komitetu Wojenno-Przemysłowego. W 1917 r. stanął na czele utworzonej przy tym Komitecie Sekcji Handlu Zewnętrznego i Morskiego. Po rewolucji bolszewickiej pracował w Stowarzyszeniu Przemysłowców i Kupców Polskich w Petrogradzie.

Po powrocie do kraju rozpoczął służbę państwową w Ministerstwie Przemysłu i Handlu, skąd w 1919 r. Ministerstwo Spraw Zagranicznych powołało go na stanowisko Wicekonsula w Konsulacie Generalnym w New-Yorku. W 1922 r. był delegatem na Konferencję Genujską, w 1923 r. Attaché Emigracyjnym w Gdańsku, od 1927 r. Naczelnikiem Wydziału Osobowego w Dep. Politycznym Min. Spr. Zagranicznych.

Począwszy od lutego 1931 r., był Radcą Ekonomicznym Min. Spr. Zagr. Na tem stanowisku brał udział w licznych rokowaniach handlowych i gospodarczych w kraju i zagranicą.

W lipcu 1934 r. został mianowany Posłem Nadzwyczajnym i Ministrem Pełnomocnym w Sztokholmie.

Pan Minister Antoni Roman zajmował katedrę ekonomii politycznej w Szkole Nauk Politycznych.

Pan Minister Roman posiada krzyż Polonia Restituta (III i IV kl.), Złoty Krzyż Zasługi oraz szereg odznaczeń zagranicznych.

Z MIN. PRZEMYSŁU I HANDLU POŻEGNANIE PANA MINISTRA GÓRECKIEGO I POWITANIE PANA MINISTRA ROMANA

W dn. 19 b. m. odbyło się w Ministerstwie Przemysłu i Handlu pożegnanie ustępującego Ministra Przemysłu i Handlu P. Dr. Romana Góreckiego.

W imieniu licznie zebranych urzędników Ministerstwa żegnał Pana Ministra P. Wiceminister Mieczysław Sokołowski, podnosząc w serdecznych słowach jego zalety serca, charakteru i umysłu, podkreślając zasługi, dokonane w okresie uciążliwej siedmiesięcznej pracy, która przypadła na trudny okres walki ze skutkami kryzysu. Ze specjalnym naciskiem P. Wiceminister Sokołowski oświadczył, iż do ogólnego szacunku, jaki żywią wszyscy dla Pana Ministra Góreckiego, jako dla szefa, człowieka i działacza społecznego, przyłącza się jeszcze sentyment i wdzięczność za wytworzenie w Ministerstwie atmosfery pracy wzajemnego zaufania, szacunku i życzliwości, co, niewątpliwie, było dla wszystkich dużą pomocą w spełnianiu ich obowiązków dla dobra Państwa, oraz pomogło w ciężkich chwilach przetrzymać je i dało kapitał, „który przyda się nam i na przyszłość”.

W odpowiedzi zabrał głos Pan Minister Górecki, dziękując w bardzo serdecznych słowach za życzliwość, jakiej doznawał od wszystkich, oraz za współpracę ze strony urzędników, dokonywaną w ciężkich nieraz warunkach, przyczem zwrócił się z apelem o otoczenie Jego następcy, który wnosi z sobą wielką fachowość, głęboką wiedzę ekonomiczną i znajomość terenu życia międzynarodowego—tą samą atmosferą zaufania oraz oddania się w pracy, jaką pracownicy Ministerstwa Jemu samemu okazywali, gdyż to będzie wtedy rękojmią, że wysiłki podjęte dadzą najlepsze rezultaty, „a dla Was—zakończył Pan Minister—zadowolenie spełnienia swoich obowiązków i korzyści dla całości sprawy”. Górnikiem życzeniem „Szczęść Boże” zakończył Pan Minister Górecki swoje przemówienie.

Panu Ministrowi Góreckiemu zgotowano serdeczną owację, przyczem jedna z urzędniczek w imieniu zebranych wręczyła Panu Ministrowi wiązanek róż.

Skolei odbyło się powitanie nowomianowanego Ministra Pana Antoniego Romana, do którego imieniem zebranych przemówił P. Wiceminister Mieczysław Sokołowski, witając w osobie nowego Ministra jednego z tych ludzi, niewielu w Polsce, który najlepiej jest obeznany teoretycznie i praktycznie z kompleksem zadań aparatu, wadami i zaletami jego działania, przyczem zapewnił w imieniu koleżanek i kolegów całą gotowość w spełnianiu powierzonych obowiązków. P. Wiceminister Sokołowski podkreślił, iż ofiarna praca na tym posterunku jest tak ważna, że można dla niej dużo poświęcić i postawić ją na pierwszym planie swych zainteresowań.

W odpowiedzi Pan Minister Roman podkreślił, iż ze wzruszeniem przekroczył progi gmachu Ministerstwa, w którym kiedyś sam pracował jako urzędnik. „Znamy się dobrze—mówił Pan Minister Roman—przeto sądzę, iż dłuższe przemówienie, dłuższe rozważania generalne nie są potrzebne, i możemy się rozejść do swoich biur, aby kontynuować pracę, która niewątpliwie będzie owocna, jeżeli w niej kierować się będziemy wskazaniem Wodza Narodu”.

GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICCTWO WĘGLOWE

EKSPORT WĘGLA KAMIENNEGO W I POŁOWIE MAJA 1936 R. w porównaniu z przeciętną za połowę kwietnia — pomimo większej o $\frac{1}{2}$ liczby dni roboczych (13 wobec $12\frac{1}{2}$) — zmalał o 25 tys. t i wynosił 256 tys. t. Przepiętna dzienna wysyłka węgla zagranicę, łącznie z węglem okrętowym, w I połowie maja wynosiła 22 tys. t, a zatem zmalała o 3 tys. t w porównaniu z przeciętnym dziennym eksportem w poprzednim miesiącu. Dzienna wysyłka z rej. śląskiego wynosiła ok. 19 tys. t, a z rej. dąbrowskiego ok. 3 tys. t. Spadek eksportu dotyczył wyłącznie rej. śląskiego, wywóz bowiem z rej. dąbrowskiego utrzymał się na niezmiennym poziomie i wynosił 42 tys. t.

Co się dotyczy rynków środkowo-europejskich, to w okresie sprawozdawczym wysyłano jedynie do Austrii, przyczem eksport do tego kraju uległ dalszemu zmniejszeniu.

Eksport na rynki skandynawskie wzrósł o 2 tys. t do 121 tys. t; wzrosty wysyłki do Danji i Norwegji, zmalały natomiast do Szwecji i Finlandji.

Na rynki bałtyckie w okresie sprawozdawczym wyeksportowano 7 tys. t — wobec zaledwie 1 tys. t przeciętnie za połowę poprzedniego miesiąca.

Na rynki zachodnio-europejskie wywieziono ogółem 60 tys. t — wobec 69 tys. t przeciętnie za połowę kwietnia; spadek wywozu dotyczył Belgji i Szwajcarii, natomiast wywóz do Francji uległ pewnej poprawie.

Eksport na rynki południowo-europejskie zmalał o 19 tys. t do zaledwie 30 tys. t, przyczem spadek wywozu dotyczył wszystkich krajów tej grupy.

Eksport na rynki pozaeuropejskie kształtował się zniżkowo, przyczem podkreślić należy, że w okresie sprawozdawczym w tej grupie rynków wywóz ograniczał się jedynie do Argentyny.

Wysyłki do W. M. Gdańska, jak również odbiór węgla okrętowego — w okresie sprawozdawczym utrzymały się na poziomie przeciętnej za połowę kwietnia.

Przeładunek węgla w portach Gdynia/Gdańsk w I połowie maja w porównaniu z przeciętną za połowę kwietnia wzrósł o 5 tys. t do 284 tys. t, z czego na Gdynię przypada 200 tys. t, czyli o 7 tys. t mniej, a na Gdańsk 84 tys. t, a zatem o 12 tys. t więcej w porównaniu z przeciętną za połowę kwietnia.

PRZEMYSŁ NAFTOWY

SITUACJA PRZEMYSŁU NAFTOWEGO W KWIETNIU 1936 R. Wydobyte ropy w kwietniu b. r. wynosiło 4182 cystern brutto (w marcu b. r. 4411 cyst.), a mianowicie (w cyst.): w okręgu jasielskim 848 (882), drohobyckim 2895 (3027) i stanisławowskim 439 (502). Z tych ilości — na ropę marki podstawowej przypadało 2256 cyst. (2370) i na marki specjalne 1926 cyst. (2041).

Gaz ziemnych wydobyto 36674 tys. m³ (42412), a mianowicie (w tys. m³): w okręgu jasielskim 9338 (11697), drohobyckim 22853 (25879) i stanisławowskim 4483 (4836).

Geny ropy brutto marki borysławskiej, zakupywanej przez „Polmin”, ustalona została w wysokości niezmiennionej — zł 1350 za cysternę 10-tonnową loco zbiorniki. Za gaz ziemny w rejonie borysławskim płacono gr 4.29 za 1 m³.

Czynnych było 762 (759) kopalń ropy i gazów, zatrudniających robotników 9057 (9130).

Nowych otworów uruchomiono 11 (17).

Ruch terenowy zaznaczał się w dalszym ciągu s'lnem ożywieniem w pow. turczańskim i leskim.

Prace badawczo-poszukiwawcze metodą sejsmiczną prowadzono na terenach powiatów: rudeckiego, lwowskiego i mościckiego. Badania miały za zadanie dalsze śledzenie stref zaniku przewodniego horyzontu i stwierdzenie istnienia głębokich warstw odbijających.

Rafinerje olejów mineralnych przerobiły w miesiącu sprawozdawczym 3853 cyst. ropy (w marcu 4030 cyst.). Wytworzono różnych produktów naftowych 3582 cyst. (3656 cyst.), w tem (w cysternach): benzyn 696, nafty 1167, oleju gazowego i opałowego 688, olejów smarowych 663, parafiny 201 oraz innych produktów naftowych 167.

Wysłano z rafinerji na zapotrzebowanie rynku krajowego 2215 cyst. (2286 cyst.) w tem (w cysternach): benzyn 484, nafty 649, oleju gazowego i opałowego 463, olejów smarowych 316, parafiny 63 oraz innych produktów naftowych 240.

Wysłano z rafinerji z przeznaczeniem na eksport 804 cyst. różnych produktów naftowych (1620 cyst.), w tem (w cysternach): benzyn 245, nafty 89, olejów gazowego i opałowego 100, olejów smarowych 257, parafiny 97 oraz innych produktów naftowych 16.

Zapasy produktów naftowych w rafinerjach w dn. 30/IV b. r. wynosiły ogółem 18050 cyst. (w dn. 31/III 17246), w tem (w cysternach): benzyn 2635, nafty 2021, olejów gazowego i opałowego 624, olejów smarowych 7447, parafiny 342, oraz innych produktów naftowych 4981.

Zapasy ropy w rafinerjach w dn. 30/IV wynosiły 3512 cyst. (w dn. 31/III 3116).

W 24 czynnych zakładach zatrudnionych było 3106 robotników.

Zakłady gazolinowe przerobiły w kwietniu ogółem 20767 tys. m³ gazu (w marcu 23046 tys. m³); otrzymano gazoliny 330 cyst. (350 cyst.); wysłano do rafinerji celem domieszczenia do benzyn ciężkich oraz na inne zapotrzebowania krajowe 311 cyst. (313 cyst.); wysłano z przeznaczeniem na eksport 3 cyst. (7).

W 24 czynnych zakładach zatrudnionych było 330 robotników.

PRZEMYSŁ DRZEWNY

EKSPORT DRZEWNEGO PRZEMYSŁU PRZETWÓRCZEGO W I KWARTALE 1936 R. — Sytuacja eksportu artykułów drzewnego przemysłu przetwórczego uległa w I kwartale b. r. dalszej poprawie, w porównaniu bowiem z analogicznym okresem ub. r. eksport ten wykazuje wzrost wartości o 9%.

Kształtowanie się tego wywozu — według rodzajów artykułów — ilustruje poniższe zestawienie:

N a z w a t o w a r u	I kwartał 1935 r.		I kwartał 1936 r.		Wzrost (+) lub spadek (—) w 1936 r. w stos. do 1935 r.			
	q	tys. zł	q	tys. zł	q	tys. zł	% wagi	% wartości
Deszczulki do opakowań	32 422	493	43 561	695	+ 11 139	+ 202	34	40
Fryzy dębowe	44 729	725	67 993	1 082	+ 23 264	+ 357	52	49
Kleпки nieobrobione dębowe	18 010	303	30 386	591	+ 12 376	+ 288	68	95
„ „ inne	2 125	32	2 210	34	+ 85	+ 2	2	6
Deszczulki, tafle posadzkowe	9 476	487	8 869	335	— 607	— 152	6	31
Szpuntys drewniane, becзки, fasy i t. p. wyroby bednarskie	957	72	2 393	46	+ 1 436	— 26	150	35
Ćwieki, kółki, szpilki do obuwia	2 895	133	2 213	91	— 682	— 42	23	31
Fornier	2 886	234	3 074	346	+ 188	+ 112	6	48
Dykty	143 500	5 347	131 149	5 283	— 12 351	— 64	8	1
Listwy, gzymysy, ramy	230	29	88	14	— 142	— 15	61	51
Meble gięte, ich części	9 697	1 573	10 604	1 663	+ 907	+ 90	9	6
Meble, oprócz giętych	1 652	176	2 469	177	+ 817	+ 1	48	—
Wyroby drewniane osobno niewymienione	618	36	2 472	163	+ 1 854	+ 127	300	352
R a z e m:	269 197	9 640	307 481	10 520	+ 38 284	+ 880	14	9

Z zestawienia tego wynika, iż w omawianym okresie największy procentowy wzrost wartości eksportu przypada na różne wyroby drewniane, osobno niewymienione, na kleпки nieobrobione dębowe, fryzy dębowe, deszczulki do opakowań, fornier; spadek eksportu odnosi się do wyrobów bednarskich, deszczulek i tafli posadzkowych, ćwieków, kółków i szpilek do obuwia.

Dykty wykazują w omawianym okresie nieznaczny spadek wywozu. Mimo iż spadek ten nie jest poważny, to jednak nie można przejść nad

nim do porządku dziennego, gdyż stanowi on wyraz istnienia pewnych przyczyn, działających ujemnie w b. r. na eksport tego artykułu. Istotną przyczyną spadku wywozu dykt jest osłabiona zdolność konkurencyjna polskich dykt w zakresie cen sprzedanych, co skłoni ściąle wiąże się z zagadnieniem cen surowca — olszyny. Surowiec ten, jak wiadomo, eksploatowany i zwożony jest w okresie zimy, gdyż olszyna rośnie na gruntach bagnistych i nisko położonych. Ze względu na łagodny przebieg ostatniej zimy okres eksploatacji olszyny trwał zaledwie

ok. 2 tygodni, w wyniku czego na rynku zaznaczyła się mała jej podaż i nastąpiła zwyżka cen tego surowca o ok. 30%. W koscie własnym dykty zwyżka ta odbiła się o ok. 13%. Należy przypuszczać, iż zagadnienie ceny surowca olszowego mogłoby być w pewnym stopniu złagodzone, o ile w b. r. nie zostałoby przedłużone ulgowe cło na wywóz olszyny w stanie surowym. Niejednokrotnie już zaznaczaliśmy, iż wywóz olszyny surowej nie może być uznany za pożądany, zwłaszcza, iż wyrab i zużycie tego surowca jest stale większe od etatu rębego.

Przechodząc do scharakteryzowania kierunków wywozu dykt, należy zaznaczyć, iż najpoważniejszym odbiorcą tego artykułu była Anglja. Wywóz na poszczególne najważniejsze rynki wynosił (w tys. zł): Anglja — 1 547, Holandia — 701, Argentyna — 613, Belgja — 567, Indie Brytyjskie — 402, Egipt — 252, Palestyna — 236, Szwajcaria — 106. W stosunku do I kwartału 1935 r. zmniejszył się w okresie sprawozdawczym wywóz do Anglii o zł 361 tys. (19%), Szwajcarii — o zł 41 tys. (27%), Palestynie — o zł 83 tys. (26%), zwiększył się natomiast wywóz do Belgji o zł 195 tys. (52%), Holandji — o zł 109 tys. (18%), Egiptu — o zł 114 tys. (82%), Argentynie — o zł 235 tys. (62%). Wywóz odbywał się ogółem do 51 krajów, w tem do 13 krajów europejskich i do 38 krajów zamorskich; na rynki pozaeuropejskie wywieziono dykt wartości zł 1 875 tys. (35%), co stanowi w zestawieniu z ub. r. nieznaczny wzrost, a mianowicie o 2%.

Wartość eksportowa I kwartału dykt wynosiła w I kwartale 1935 r. zł 40, t. j. zwiększyła się o zł 3 w stosunku do analogicznego okresu ub. r. Zwiększenie to nie jest wynikiem poprawy ceny na rynkach odbiorczych, lecz wzrostu wywozu droższych asortymentów dykty. Poprawy tych cen nie można oczekiwać w najbliższym czasie m. in. dlatego, iż Z. S. R. R. i Finlandja, w dążeniu do zwiększenia swego udziału w wywozie na rynki światowe, ostatnio obniżyły nieznacznie swe ceny.

W dziedzinie eksportu mebli giętych obserwujemy w ciągu I kwartału b. r. wzrost jakościowy i ilościowy. Ekspert ten kierowany był do następujących ważniejszych krajów (w tys. zł): Anglja — 386, Stany Zjedn. — 301, Egipt — 263, Palestyna — 119, Indie Brytyjskie — 57, Związek Południowo-Afrykański — 45. W porównaniu z ub. r. zaznaczył się spadek wywozu na rynek Stanów Zjedn., będący głównym odbiorcą tego artykułu.

Przeciętna wartość eksportowa I q mebli giętych wynosiła zł 157, wykazując nieznaczną obniżkę w stosunku do I kwartału ub. r. (zł 161).

Z zakresu zagadnień organizacyjnych przemysłu mebli giętych na uwagę zasługuje sprawa projektu powołania do życia Zrzeszenia Fabrykantów Mebli Giętych z siedzibą w Warszawie; przy zrzeszeniu tem ma być utworzony specjalny Komitet Ekspertowy dla spraw organizacji eksportu mebli giętych. Prace nad projektem statutu wspomnianego zrzeszenia znajdują się w toku i prowadzone są przez Radę

Naczelną Związków Drzewnych w Polsce przy współudziale zainteresowanych producentów mebli giętych.

Wywóz fryzów dębowych odbywał się ogółem do 8 krajów. Na największym rynku odbiorczym — Szwecji — ulokowano tego artykułu na sumę zł 409 tys., na rynku angielskim — zł 235 tys., w Belgji — zł 145 tys., Niemczech — zł 135 tys., Holandji — zł 112 tys. Ekspert fryzów rozwija się naogół pomyślnie.

Deszczułki do opakowań były eksportowane (w tys. zł): do Palestyny — 421, Holandji — 221, Anglii — 42.

Z ogólnej liczby 6 krajów — odbiorców klepek nieobrobionych dębowych najważniejszymi były (w tys. zł): Niemcy — 230, Anglja — 223, Belgja — 56.

Deszczułki i taflę posadzkowe znajdowały zbytnie głównie w Anglii — zł 227 tys., oraz w Niemczech — zł 49 tys. Wywóz fornierów obejmował głównie 3 kraje (w tys. zł): Holandję — 138, Anglię — 99 i Belgję — 60.

Wartość eksportowa I q artykułów drzewnego przemysłu przetwórczego kształtowała się w I kwartale b. r. następująco (w zł): deszczułki do opakowań — 15, fryzy dębowe — 15, klepki nieobrobione dębowe — 18, deszczułki i taflę posadzkowe — 37, wyroby bednarskie — 19, ćwieki, kołki i szpilki do obuwia — 41, forniry — 112, listwy, gzymsy, ramy — 159, meble oprócz giętych — 71.

Udział najważniejszych artykułów drzewnych w wartości ogólnej wywozu drzewnego przetwórczego przedstawia się w procentach następująco: dykty — 50%, meble gięte — 15%, fryzy dębowe — 10%, deszczułki do opakowań — 6%, klepki nieobrobione dębowe — 5%, forniry — 3%, deszczułki, taflę posadzkowe — 3%.

Udział wywozu drzewnego przetwórczego w stosunku do wartości ogólnej wywozu grupy drewna i wyrobów z niego wynosił w okresie sprawozdawczym 26%, podczas gdy w ciągu I kwartału ub. r. — 29%; różnica ta jest wynikiem wydatnego wzrostu w b. r. wywozu drewna.

Wywóz wyrobów koszykarskich wynosił w I kwartale b. r. 5 141 q wartości zł 656 tys. W porównaniu z analogicznym okresem ub. r. wzrósł eksport pod względem wagowym o 163 t, t. j. o 3%, przy jednoczesnym spadku wartościowym o zł 138 tys. t. j. o 17%. Spadek wartościowy eksportu wyrobów koszykarskich tłumaczyć należy częściowo zniżką cen eksportowych, częściowo zwiększeniem wywozu wyrobów gatunkowo gorszych. Do Stanów Zjedn. wywieziono wyrobów koszykarskich za zł 547 tys., t. j. 83% ogólnej wartości wywozu tych wyrobów, do Anglii — za zł 43 tys., Holandji — za zł 34 tys.

Na podstawie przeprowadzonej analizy sytuacji eksportowej drzewnego przemysłu przetwórczego oraz stanu dokonanych zamówień należy stwierdzić, iż eksport ten rozwija się w dalszym ciągu pomyślnie i choć nieznacznie, lecz stale zwiększa swój udział w ogólnym wywozie Polski.

St. W.

ROLNICTWO

PRZYJMOWANIE PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH NA POCZET NALEŻNOŚCI PODATKOWYCH

W dn. 21/III b. r. Ministerstwo Skarbu wydało okólnik, do którego załączona została instrukcja, obejmująca wszelkie dotychczas obowiązujące przepisy ustawowe oraz liczne okólniki, normujące sposób spłaty należności podatkowych papierami wartościowymi. Zorjentowanie w kompleksie tych wszystkich obowiązujących przepisów, które znajdują się w poszczególnych ustawach, rozporządzeniach i okólnikach, było nader kłopotliwe już nie tylko dla podatnika, lecz i dla władz skarbowych. Konieczne było zatem ujęcie w całość jednolitego tekstu obowiązujących przepisów z uwzględnieniem wprowadzonych zmian w poszczególnych ustawach i rozporządzeniach oraz zaktualizowanie dawnych okólników Ministerstwa Skarbu. Trudności zorjentowania się polegają przede wszystkim na tem, iż każdy rodzaj papieru wartościowego, któremu dano przywilej spłaty podatków państwowych, a więc: obligacje 5% i 3% państwowej renty ziemskiej, skrypty dłużne Skarbu Państwa, obligacje Pożyczki Narodowej, 5% Pożyczki Konwersyjnej z 1924 r., wreszcie obligacje 4% Pożyczki Konsolidacyjnej — nadają się dla spłaty pewnych tylko kategorii bieżących podatków państwowych, względnie niektórych zaległości oraz mogą być przyjmowane przez określone tylko kategorie posiadaczy tych papierów. Chodziło bowiem o ograniczenie grupy płatników, uprawnionych do zapłaty podatków papierami wartościowymi, ze względu na potrzebę utrzymania pewnej stałej sumy wpływów podatkowych w gotówce; w tym celu przyznano najdalej idące uprawnienia jedynie tym płatnikom, którzy obligacje otrzymali tytułem wynagrodzenia za grunty, przymusowo wykupione lub przejęte na własność Państwa.

Zasadą wspólną przy spłacie wszelkimi wyżej wymienionymi walorami jest sposób, który polega na zachowywaniu ich przez urzędy skarbowe na poczet należności podatkowych według nominalnej wartości obligacji, oraz ograniczenie możliwości zapłaty z reguły jedynie

do należności w podatkach państwowych, a zatem dodatki samorządowe; we do tych podatków muszą być bezwzględnie uiszczane w gotówce; wyjątek od tej zasady zachodzi przy spłacie 6% obligacjami Pożyczki Narodowej i 5% Pożyczki Konwersyjnej z 1924 r. Podobnie nadpłaty w obligacjach nie mogą być przez urzędy skarbowe zwracane w gotówce, lecz jedynie zarachowane na poczet innych należności płatnika względnie płatnikowi zwrócone.

Szczegółowe postanowienia, normujące zapłaty należności podatkowych poszczególnymi walorami, przedstawiają się, jak następuje:

Obligacje 5% państwowej renty ziemskiej są przyjmowane według ich wartości nominalnej przez kasy urzędów skarbowych na spłatę zaległości w podatkach: gruntowym i dochodowym, powstałych przed dn. 1/X 1931 r., wraz z odsetkami i kosztami egzekucyjnymi — o ile zostały złożone przez osobę, która otrzymała te obligacje tytułem wynagrodzenia za grunty, przymusowo wykupione oraz przejęte na własność Państwa; ponadto od tych osób obligacje będą przyjmowane — podobnie jak i od osób, które otrzymały je tytułem spłaty wierzytelności, na wszelkie tak zaległe jak i bieżące należności w podatkach: majątkowym oraz spadkowym i od darowizn. Dodatek komunalne do podatków państwowych mogą być tylko płacone w gotówkę; wyjątek zachodzi jedynie, gdy obligacje zostaną przekazane kasie urzędu skarbowego z depozytu sądowego na poczet należnych od płatnika podatków zaległych i bieżących na podstawie wyroku sądowego w wyniku uregulowania długów, ciężących na przymusowo wykupionej nieruchomości; w takim wypadku przekazane obligacje mogą być również zarachowane na poczet należności z tytułu dodatków komunalnych do podatków gruntowego oraz spadkowego i od darowizn.

Gdy płatnik sam składa w urzędzie skarbowym 5% obligacje państwowej renty ziemskiej, winien dołączyć do deklaracji zaświadczenie właściwego oddziału Państwowego Banku Rolnego, stwierdzające, że otrzymał je tytułem wynagrodzenia za przymusowo wykupione oraz przejęte na własność Państwa grunty bądź też jako spłatę swoich wierzytelności,

Wraz z obligacjami winny być złożone wszystkie niezapadłe kupony. Podobnie zalicza się obligacje, nadesłane na żądanie płatnika przez Państwowy Bank Rolny. Nadpłaty, powstałe naskutek wpłat obligacjami renty ziemskiej, nie mogą być zwracane w gotówce. Ponieważ obecnie obligacje 5% państwowej renty ziemskiej zostały m. in. włączone do konwersji na obligacje 4% Pożyczki Konsolidacyjnej i winny być wymienione do dn. 15/V 1937 r. na nową pożyczkę, przeto z dniem tym tracą one omówione przywileje podatkowe, jak również kupony od tych obligacji, począwszy od kuponów, których bieg rozpoczyna się z dniem 1/VI 1936 r. — nie będą zaliczane na dobro płatnika.

Obligacje 3% państwowej renty ziemskiej są przyjmowane według ich wartości nominalnej przez kasy urzędów skarbowych na spłaty zaległości, powstałych przed dn. 1/I 1933 r. w państwowych podatkach: dochodowym, majątkowym, gruntowym, przemysłowym, od nieruchomości, wojskowym, spadkowym i od darowizn, wraz z odsetkami i kosztami egzekucyjnymi, przyczem nie jest wymagane wykazanie, z jakiego tytułu płatnik wszedł w posiadanie tych obligacji. Natomiast płatnik, który wykaże, że on lub jego spadkodawca otrzymał obligacje tytułem wynagrodzenia za nieruchomości, przymusowo od niego wykupione, lub też jako spłatę wierzycielności w wyniku przeprowadzonego przez sąd rozdziału wynagrodzenia — może zapłacić należności w wymienionych podatkach oraz nadzwyczajną daninę majątkową niezależnie od terminu powstania należności (a zatem powstałych również po dn. 31/XII 1932 r.) do wysokości połowy tych należności, pod warunkiem równoczesnej wpłaty drugiej połowy w gotówce.

To ostatnie ograniczenie nie dotyczy należności w podatku od spadku i darowizn, które mogą być przez osoby wyżej wymienione w całości płacone w obligacjach 3% państwowej renty ziemskiej.

Skrypty dłużne Skarbu Państwa są przyjmowane przez kasy urzędów skarbowych na pokrycie zaległości, powstałych przed dniem 1/X 1931 r. w państwowych podatkach: gruntowym, dochodowym, majątkowym oraz spadkowym i od darowizn, wraz z odsetkami i kosztami, od osób, które otrzymały te skrypty tytułem wynagrodzenia za grunty, przymusowo wykupione lub przejęte na własność Państwa. Sposób zarachowania skryptów dłużnych na należności podatkowe następuje w drodze obliczenia odsetek od niewpłaconej części skryptu za czas od terminu płatności ostatnio zapadłej raty do dnia dokonania zaliczenia łącznie z wartością nominalną rat i odsetek niezapadłych. Skrypty dłużne, podobnie jak obligacje renty ziemskiej, mogą być składane osobiście przez płatnika lub na jego żądanie nadesłane do kasy urzędu skarbowego przez Państwowy Bank Rolny, względnie przekazane z depozytu sądowego na poczet zaległych i bieżących należności podatkowych.

Wynagrodzenie za grunty, przymusowo wykupione lub przejęte na rzecz Państwa, może być zaliczone na spłaty zaległości, powstałych przed dn. 1/X 1931 r. w podatkach państwowych: gruntowym, dochodowym, majątkowym, spadkowym i od darowizn, wraz z należnymi odsetkami i kosztami egzekucyjnymi, w drodze odpowiedniego zezwolenia Ministerstwa Skarbu. Dodatki samorządowe do podatków państwowych muszą być bezwzględnie płacone gotówką. Urząd skarbowy o dokonaniu zaliczenia zawiadomi płatnika, podając, jakie zaległości i w jakiej wysokości zostały w ten sposób pokryte.

4½% listy zastawne Państwowego Banku Rolnego serji I są przyjmowane od wszystkich ich posiadaczy według ich wartości nominalnej na pokrycie zaległości, powstałych przed dn.

1/I 1933 r. w państwowych podatkach: gruntowym, dochodowym, majątkowym, od nieruchomości, przemysłowym, wojskowym oraz od spadków i darowizn, z przypadającymi odsetkami i kosztami egzekucyjnymi. Od posiadaczy natomiast, którzy wykażą, że listy te otrzymali tytułem wynagrodzenia za grunty, sprzedane z parcelacji, od nabywców parcel, którym zostały udzielone pożyczki w tych listach — 4½% listy zastawne będą przyjmowane na wszelkie należności w wymienionych podatkach oraz na poczet nadzwyczajnej daniny majątkowej — niezależnie od terminu ich powstania, lecz jedynie do połowy wysokości tych należności przy równoczesnej wpłacie drugiej połowy w gotówce; jeżeli chodzi o podatek spadkowy i od darowizn, to osoby wyżej wymienione mogą spłacać podatek ten listami w całości.

Ponieważ 4½% listy zastawne Państwowego Banku Rolnego serji I nie są dotychczas w obiegu, kasy urzędów skarbowych przyjmują wzajemnie odpowiednie zaświadczenia Państwowego Banku Rolnego o złożeniu świadectwa depozytowego w Ministerstwie Skarbu. W razie otrzymania takiego zaświadczenia, które nie zostało poprzedzone odpowiednią wpłatą gotówkową ze strony płatnika, urząd skarbowy wezwie zainteresowanego do dokonania odpowiedniej wpłaty w ciągu 14 dni, gdyż w przeciwnym razie zaświadczenie zostanie zwrócone Bankowi i odpowiednia kwota nie będzie zarachowana na poczet należności podatkowej. Omawianymi listami nie mogą być płacone dodatki komunalne do podatków państwowych. Podobnie i tu płatnik zostanie przez urząd skarbowy zawiadomiony, jakie zaległości i w jakiej wysokości zostały listami zastawnymi pokryte.

Obligacje 6% Pożyczki Narodowej są przyjmowane według ich wartości nominalnej na spłatę podatku spadkowego i od darowizn, jak również na odsetki i koszty, bez względu na termin powstania należności, z wyłączeniem jednak kosztów egzekucyjnych oraz podatku komunalnego do tego podatku, które winny być uiszczane w gotówce. Obligacje te są przyjmowane od osoby, na której imię są wystawione, względnie od płatnika, który wykaże się, że stał się ich właścicielem w drodze przelewu, dokonanego za zezwoleniem Komisarza Generalnego Pożyczki Narodowej, lub w drodze przejęcia w spadku. W razie nadpłaty przy uiszczeniu należności podatkowej urząd skarbowy może sumę nadpłaconą zwrócić jedynie w obligacjach Pożyczki Narodowej względnie przyjąć odpowiednio zmniejszoną sumę oraz zażądać dla wyrównania różnicy wpłacenia brakującej kwoty w gotówce.

Pozatem zarówno obligacje 6% Pożyczki Narodowej, jak również obligacje 5% Pożyczki Konwersyjnej z 1924 r. są przyjmowane według ich wartości nominalnej na spłaty zaległości w państwowych podatkach: gruntowym, przemysłowym, od obrotu, dochodowym, od nieruchomości, od lokali, od placów budowlanych i wojskowym, wraz z dodatkami samorządowymi do tych podatków, które to zaległości podlegają odroczeniu do dn. 31/III 1938 r. Należy przypomnieć, iż wpłaty wymienionymi papierami, uiszczane przed upływem terminu odroczenia, powodują pokrycie zaległości w wysokości 250 za 100, o ile wpłat dokonano w roku budżetowym 1935/36, 200 za 100 — w roku budżetowym 1936/37, oraz 150 za 100 — w roku 1937/38.

Wreszcie, ostatnio emitowana 4% Pożyczka Konsolidacyjna będzie przyjmowana przez kasy urzędów skarbowych według jej wartości nominalnej od każdego jej posiadacza na pokrycie przypadającej do zapłaty należności podatku od spadków i darowizn do wysokości zł 25 000.

J. Ż.

HANDEL

HANDEL ZAGRANICZNY

NOWA FAZA W STOSUNKACH GOSPODARCZYCH POLSKO-TURECKICH

Wymiana gospodarcza pomiędzy Polską i Turcją, datująca się już od XV wieku, przechodziła szereg ewolucyj, wywołanych bądź przyczynami natury politycznej bądź gospodarczej. Po 128 latach przerwy, spowodowanej rozbiorem Polski oraz okrojeniem terytorium państwa ottomańskiego, zawarcie w dn. 23/VII 1923 r. w Lozannie traktatu przyjaźni oraz umowy handlowej stworzyło podstawę prawną dla zapoczątkowania normalnej wymiany gospodarczej pomiędzy obu zaprzyjaźnionymi krajami.

Zaledwie jednak zaczęła się wzajemna penetracja towarowa i zaledwie zarówno polskie jak i tureckie artykuły zaczęły się umacniać na nowo odzyskanym rynku, umowa lozańska przestała obowiązywać (dn. 3/X 1929 r.) — skutkiem wypowiedzenia jej przez stronę turecką, co nastąpiło w związku z wprowadzeniem autonomicznej taryfy celnej w Turcji

po wygaśnięciu t. zw. wielkiej konwencji lozańskiej, na zasadzie której Turcja była związana wobec sygnatarjuszków wysokością stawek celnych na okres trwania tej konwencji.

Koniecznymi stały się rokowania handlowe o nową umowę polsko-turecką. Rokowania te, rozpoczęte w początkach września 1929 r. w Angorze, trwały 2 lata i doprowadziły do podpisania umowy handlowej i nawigacyjnej w dn. 29/VIII 1931 r. Nowopodpisana umowa została ratyfikowana przez Polskę dn. 18/III 1932 r., a przez Turcję — w 3 miesiące później, t. j. 28/VI tegoż roku.

Na pozór mogłoby zdawać się, że wszelkie trudności zostały usunięte, i stosunki gospodarcze będą już mogły rozwijać się bez przeszkód. Jednakże w listopadzie 1931 r. wyłoniła się zasadnicza przeszkoda w postaci dekretu, wprowadzającego w Turcji z dniem 16/XI reglamentację przywozu. Fakt ten nieomal przekreślił znaczenie nowej konwencji handlowej, a w każdym razie wstrzymał wymianę dokumentów ratyfikacyjnych, i to na przeciąg przeszło 2 lat.

Część integralną konwencji handlowej z dn. 29/VIII 1931 r. stanowił jednostronny układ kontyngentowy, zawierający wyłącznie kontyngenty, przyznane przez Polskę Turcji. Wprawdzie strona polska proponowała, w toku negocjacji, stronie tureckiej umieszczenie w tekście układu kontyngentowego klauzuli, dopuszczającej ustalenie kontyngentów przywózowych dla Polski, w wypadku, gdyby Turcja wprowadziła reglamentację, jednak Rząd turecki propozycję tę odrzucił, twierdząc, że reglamentacja przywozu w Turcji nie zostanie wprowadzona. Tymczasem w dn. 15/XI 1931 r. ukazał się dekret reglamentacyjny, w parę zaś miesięcy później (w maju 1932 r.) ogłoszone zostało rozporządzenie, wprowadzające zakaz wywozu dewiz z terytorjum Turcji.

W związku z wytworzonymi nowymi warunkami Rząd polski zaproponował anulowanie zawartej umowy kontyngentowej i rozpoczęcie rozmów o nową dwustronną już i odpowiadającą sytuacji, jaka zaistniała w Turcji. Wzajemna wymiana projektów umowy kontyngentowej ujawniła, niestety, zupełną rozbieżność poglądów obu stron na tę kwestję. Strona polska proponowała zawarcie układu o charakterze wyłącznie kontyngentowym, podczas gdy Turcja wysunęła koncepcję znegocjowania umowy clearingowej, opartej na ścisłym rozrachunku, obejmującym nie tylko obroty handlowe, lecz i wszelkie inne pozycje, mogące wchodzić w skład bilansu płatniczego polsko-tureckiego, jak: turystyka, inwestycje kapitałowe w przedsiębiorstwach i t. p.

Jest rzeczą jasną, że taka koncepcja nie odpowiadała nam zupełnie. Toteż rokowania przeciągały się bardzo długo. W międzyczasie obydwie strony, nie chcąc przedłużać stanu beztraktatowego, który doprowadzał wymianę gospodarczą polsko-turecką do zaniku, skutecznie wymianę dokumentów ratyfikacyjnych, co pozwoliło na wprowadzenie w życie po 30-dniowym okresie promulgacyjnym w dn. 30/IX 1934 r. umowy handlowej i nawigacyjnej.

Struktura reglamentacji dewizowej i towarowej w Turcji nie pozwalała jednak obustronnie na odpowiednie wykorzystanie zarówno klauzuli największego uprzywilejowania, jak i zniżek celnych, ograniczając wymianę towarową wyłącznie do towarów wolnych do przywozu w obydwu krajach.

Jednakże i te minimalne możliwości wzajemnej wymiany towarowej pomiędzy Polską i Turcją zostały przekreślone nowym dekretem tureckim, wprowadzającym w lipcu 1935 r. zakaz przydziału dewiz dla towarów wolnych w Turcji do przywozu, o ile przychodzą one z kraju, z którym Turcja nie posiada umowy rozrachunkowej. Wówczas Rząd polski, w zrozumieniu obustronnych interesów, uruchomił prowizoryczny clearing, polegający na tem, że eksport polskich towarów do Turcji, odbywający się oczywiście wyłącznie w ramach towarów wolnych od reglamentacji w Turcji, pokrywany był importem pewnych towarów tureckich, na które były w miarę potrzeby otwierane kontyngenty autonomiczne.

Jeżeli system taki nie odpowiadał potrzebom wymiany gospodarczej polsko-tureckiej, to w każdym razie zapobiegał całkowitemu zerwaniu kontaktu pomiędzy obu rynkami — do chwili zawarcia układu kontyngentowego i ustalenia warunków wymiany, przydziału dewiz i t. p.

Wreszcie w dn. 19/II 1936 r. nastąpiło w Ankarze sparafowanie i podpisanie układu kontyngentowego.

Układ ten zawiera z listy kontyngentowe: listę kontyngentów, przyznanych przez Turcję Polsce, oraz listę kontyngentów, przyznanych Turcji przez stronę polską. Istnieje poza tem postanowienie, dopuszczające rozszerzenie ustalonych listami rozmiarów kontyngentowych, co pozwala na zwiększenie wzajemnych obrotów towarowych, o ile życie wykazałoby tego potrzebę. Ponieważ jeden z dalszych artykułów układu kontyngentowego postanawia, że układ ten jest podstawą, w oparciu o którą zostanie zawarta umowa rozrachunkowa pomiędzy Polską i Turcją, pozwala to objąć wymianę towarową polsko-turecką również i te artykuły, które nie mogły być umieszczone na listach kontyngentowych, jako stanowiące przedmiot monopolu państwowego w Turcji lub w Polsce, a które dzięki clearingowi mogą być włączone do wzajemnego obrotu.

Wspomniany układ clearingowy, opierający się na jednym z artykułów układu kontyngentowego, został podpisany pomiędzy Polską

Towarzystwem Handlu Kompensacyjnego i Centralnym Bankiem Tureckim w Angorze w dn. 2/IV b. r. i wszedł w życie łącznie z kontyngentowym w dn. 17/IV b. r.

Wejście w życie obydwu tych umów otwiera nowy okres w wymianie gospodarczej polsko-tureckiej, która liczbowo przedstawiała się w ostatnich latach następująco (w tys. zł):

	Przywóz	Wywóz	Saldo
1928	2 417	2 414	— 3
1929	4 127	4 607	+ 480
1930	3 707	2 991	— 716
1931	1 333	2 417	+ 1 084
1932	1 260	1 917	+ 657
1933	1 441	965	— 476
1934	769	955	+ 186
1935	1 338	1 245	— 93
1936 (I kwart.)	794	448	— 346

Powyższe dane wyraźnie wskazują, że po rekordowym pod względem sumy obrotów roku 1929, co było zresztą wywołane gromadzeniem zapasów towarów zarówno polskich jak i tureckich w związku z wygasającą umową handlową polsko-turecką i nieuniknionym stanem beztraktatowym — następuje stopniowy spadek obrotów. Wyłom w tym spadku stanowi rok 1935, a ściślej — ostatni kwartał tego roku, kiedy obroty nieco zwiększyły się dzięki uruchomieniu prowizorium clearingowego.

Uregulowanie wymiany gospodarczej polsko-tureckiej na gruncie traktatowym pozwala rokować, że po przebrnięciu przeszkód, jakie zwykle nastrocza każda nowa umowa, zwłaszcza jeżeli jej zawarcie poprzedza parę lat zupełnego impasu, jak to miało miejsce w stosunkach polsko-tureckich — wymiana ta wkroczy na normalną drogę, osiągając rozmiary odpowiadające strukturze i potrzebom gospodarczym Turcji i Polski.

J. Wojtomska

HANDEL ZAGRANICZNY W KWIETNIU 1936 R. — Obroty ogólne handlu zagranicznego w kwietniu b. r. wzrosły w porównaniu z marcem o zł 6·5 miljn., czyli o 4·0% (zł 170·0 miljn. wobec zł 163·5 miljn.). Wzrost ten, przewidziany w sprawozdaniu za miesiąc ubiegły, jest analogiczny do wzrostu, zaobserwowanego w tymże czasie w ub. r., tylko że w ub. r. wzrost był znacznie mniejszy, a mianowicie o zł 2·9 miljn., czyli o 2·0%. W wyniku tego różnica między wartością obrotów miesięcznych w b. r. i w ub. r. znów wzrosła, wynosiła bowiem w marcu zł 18·8 miljn. (13·0%), w kwietniu zaś — zł 22·4 miljn. (15·2%) — na korzyść b. r. W ten sposób zwykła tendencja dla obrotów handlu zagranicznego znów się przejawiała i doprowadziła do tego, że obroty kwietniowe w b. r. były wyższe od obrotów w odnośnym miesiącu w ubiegłym trzyleciu i niższe od obrotów w kwietniu 1932 r. tylko o zł 5·1 miljn., czyli o 3·0%. Mimo to jednak wartość polskiego handlu zagranicznego w stosunku do okresu przedkryzysowego jest jeszcze bardzo niewielka, gdyż obroty kwietniowe w b. r. stanowiły zaledwie 31·8% obrotów kwietniowych w 1929 r. (zł 170·0 miljn. wobec zł 535·4 miljn.). Wzrost obrotów w pierwszych miesiącach roku jest rzeczą zwykłą i wywołany jest przyczynami sezonowymi. W bieżącym jednak roku wzrost ten jest wyjątkowo silny, gdyż obroty kwietniowe w porównaniu do styczniowych zwiększyły się o zł 13·6 miljn., czyli o 8·7%, podczas gdy w ub. r. wzrost ten wynosił tylko zł 7·1 miljn., czyli 5·1%.

Liczby handlu zagranicznego w ostatnim kwartale ub. r. i w ciągu pierwszych 4 miesięcy b. r. przedstawiały się następująco (w miljn. zł):

	Przywóz	Wywóz	Saldo dodatnie
Październik . . . 1935	79·2	83·5	4·2
Listopad	77·0	82·4	5·4
Grudzień	78·0	86·4	8·4
Styczeń 1936	75·6	80·8	5·2
Luty	76·3	77·9	1·6
Marzec	80·3	83·3	3·0
Kwiecień	83·5	86·5	3·0

Charakterystycznym zjawiskiem jest, że wzrost obrotów w kwietniu był zupełnie jednakowy — zarówno po stronie importu, jak i eksportu. W wyniku tego dodatnie saldo bilansu handlowego nie uległo żadnym zmianom — zgodnie zresztą z przewidywaniami, wyrażonymi w sprawozdaniu poprzednim. Dodatnie saldo bilansu o tak niewielkiej wysokości nie może wywrzeć wpływu na kształtowanie się bilansu płatniczego, pominiawszy już kwestję, że wobec obowiązywania ograniczeń dewizowych w szeregu krajów może być ono wogóle nieosiągalne, lub też

że może być wynikiem jedynie błędów statystycznych. Ważniejszą zaś sprawą jest to, że od szeregu miesięcy wartość zarówno przywozu, jak i wywozu ustaliła się na jednakowej mniej więcej wysokości z pewną niewielką przewyżką wywozu, i że stosunek ten ma tendencję do stabilizacji. Natomiast wobec tego, że w miesiącu maju wpłynął do portu w Gdyni po raz pierwszy m/s „Batory”, należy liczyć się, że — o ile zostanie to uwidocznione w statystyce handlu zagranicznego — wzrośnie ogromnie w tym miesiącu wartość importu, a zatem saldo obrotów ukształtuje się ujemnie i będzie wynosiło kilkanaście milionów złotych.

Pod względem handlowo-politycznym najważniejszym zdarzeniem w okresie sprawozdawczym było wprowadzenie w dn. 27/IV 1936 r. ograniczeń obrotu i wywozu złota i dewiz oraz związanych z tem ograniczeń i kontroli całego handlu zagranicznego, a zatem zarówno przywozu, jak i wywozu. Te ostatnie przepisy ukazały się już w maju, stanowią jednak łącznie z pierwszym rozporządzeniem dewizowym nowy system reglamentacji obrotów zagranicznych płatniczych i towarowych. System ten w miesiącu kwietniu nie działał niemal zupełnie; jakie zaś skutki wywoła w maju — jest rzeczą w zupełności zależną od stosowania odnośnych postanowień, a w szczególności od polityki handlowej organów, powołanych do wykonywania wprowadzonych w życie przepisów; organa te będą obecnie miały do swej dyspozycji środki, pozwalające na wywieranie wpływu na handel zagraniczny w stopniu znakomicie większym.

W związku z naszym systemem ograniczeń obrotów i wywozu złota i dewiz pozostaje wypowiedzenie traktatu handlowego polsko-francuskiego z 1924 r., które miało miejsce w dn. 10/V b. r.; rokowania o nowy traktat mają być podjęte w najbliższym czasie. Poza tem w okresie sprawozdawczym podpisane zostały umowy gospodarcze z Węgrami, nowy kwartalny układ z Grecją oraz wszedł w życie układ handlowy i rozrachunkowy z Turcją. Rokowania z Danją prowadzone były w dalszym ciągu, nie doprowadziły jednak do porozumienia, natomiast rozmowy z Finlandją zbliżyły się do ukończenia.

Stosownie do tego, co poprzednio powiedziano, w maju liczyć się można z dalszym wzrostem obrotów, co jednak jest o tyle niepewne, że nie da się jeszcze przewidzieć, jaki wpływ wywrze wprowadzony świeżo nowy system handlu zagranicznego. Saldo obrotów będzie się zapewne w dalszym ciągu kształtowało dodatnio na poziomie kilku milionów złotych, o ile zaś uwzględniona zostanie w statystyce wartość m/s „Batory” — będzie ujemne i wyniesie kilkanaście milionów złotych; w tym ostatnim wypadku wzrośnie również wydatnie wartość importu.

Pod względem geograficznym na pierwsze miejsce w przywozie do Polski wysunęły się w kwietniu znów Stany Zjedn. Am., Anglja zaś spadła na drugie, a Niemcy — na trzecie miejsce. W wywozie w dalszym ciągu pierwsze miejsce zajmuje Anglja, drugie — Niemcy, a trzecie — Belgja; na czwarte miejsce wysunęła się Szwecja, na dalszych zaś pozostały: Czechosłowacja, Austria, Holandia i Stany Zjedn. (Poza tem wzrósł wywóz do Francji, Norwegji, Włoch, Argentyny, Szwajcarii i Grecji, zmniejszył się zaś do Danji. Udział krajów pozaeuropejskich w wywozie zmniejszył się (w marcu wyniósł 13,0%).

Pod względem towarowym wzrósł wywóz towarów poniższych w miljn. zł):

	Marzec	Kwiecień
Nasiona koniczyń czerwonej i białej	0'8	2'3
Podkłady kolejowe, slipery	0'1	1'6
Jęczmień	3'4	4'7
Szynki, połędwice wieprzowe w opakowaniu hermetycznym	1'9	2'7
Jaja	1'1	1'8

Natomiast zmniejszył się wywóz artykułów następujących (w miljn. zł):

	Marzec	Kwiecień
Kłody, dłużyce	3'0	2'0
Len i odpadki	1'7	0'8
Nawozy	1'2	0'5
Gazolina, benzyna	0'9	0'3

W przywozie zwiększyły się pozycje: bawełny i odpadków (z zł 10·1 miljn. do zł 12·3 miljn.), wełny owczej surowej niepranej (z zł 5·4 miljn. do zł 7·5 miljn.), ryżu (z zł 0·0 miljn. do zł 1·4 miljn.), elektrycznych maszyn, aparatów, przyrządów i ich części (z zł 2·1 miljn. do zł 3·0 miljn.), wełny owczej pranej (z zł 1·2 miljn. do zł 2·0 miljn.), żelastwa (z zł 1·6 miljn. do zł 2·2 miljn.); natomiast spadł import: miedzi, blachy miedzianej (z zł 2·5 miljn. na zł 0·8 miljn.), śledzi świeżych, solonych (z zł 1·7 miljn. na zł 0·3 miljn.), tłuszczów i olejów roślinnych i zwierzęcych (z zł 2·6 miljn. na zł 1·7 miljn.), nawozów (z zł 1·5 miljn. na zł 0·9 miljn.), tytoniu i wyrobów tytoniowych (z zł 0·7 miljn. na zł 0·2 miljn.), garbników (z zł 0·8 miljn. na zł 0·4 miljn.) oraz maszyn włókienniczych (z zł 0·8 miljn. na zł 0·4 miljn.).

EKSPORT DRZEWNEGO PRZEMYSŁU PRZETWÓRCZEGO W I KWARTAŁE 1936 R. — p. str. 590.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

ZBOŻA I PRZETWORY

— Ruch cen zbóż w okresie 4 ÷ 16/V 1936 r. kształtował się następująco (w zł za 100 kg):

	4 ÷ 9/V	11 ÷ 16/V	Wzrost (+) lub spadek (-) %
Pszenica			
Warszawa	23'37½	23'25	— 0'6
Poznań	22'38	22'43	+ 0'2
Lwów	20'87½	20'50	— 1'8
Średnia	22'21	22'06	— 0'7
Żyto			
Warszawa	14'88	15'32	+ 2'9
Poznań	15'21	15'38	+ 1'1
Lwów	14'25	13'70	— 3'9
Średnia	14'78	14'80	— 0'1
Owies			
Warszawa	15'38	15'44	+ 0'3
Poznań	15'13	15'15	+ 0'1
Lwów	13'75	13'75	—
Średnia	14'75	14'78	+ 0'2
Jęczmień browarowy			
Warszawa	15'88	16'00½	+ 0'7
Poznań	—	—	—
Lwów	—	—	—
Średnia	15'88	16'00½	+ 0'7
Jęczmień zwykły			
Warszawa	15'38	15'50½	+ 0'7
Poznań	15'13	15'46	+ 2'1
Lwów	—	—	—
Średnia	15'25½	15'48	+ 1'4

— Okres sprawozdawczy (od 11 do 16 maja) cechuje ponowne wzmocnienie tendencji dla niemal wszystkich notowanych zbóż i przetworów; podaż materiału była dostateczna dla zaspokojenia zapotrzebowania. Obroty kształtowały się lekko niżnikowo. Na giełdzie warszawskiej dodatnie salda (w zł na 100 kg) odnotowały: pszenica jednolita 753 grł i zbierana 742 grł 0·50, żyto I standart 700 grł 0·75, — II standart 687 grł 1·25, wszystkie gatunki jęczmienia 0·25, wszystkie gatunki owsa 0·25, oraz wszystkie gatunki i rodzaje mąki pszennej i żytniej (za wyjątkiem ostatniej, która zwyżkowała o 0·50) 1·00. Na giełdzie poznańskiej salda kształtowały się (analogicznie): pszenica 1·25, żyto 1·25, jęczmień 700/725 grł i 670/678 grł 0·50, wszystkie rodzaje i gatunki mąki pszennej 2·00, wszystkie rodzaje i gatunki mąki żytniej 1·75 oraz otręby pszenne grube z przemiału standartowego 0·25.

Ogólny obrót na giełdzie warszawskiej w okresie sprawozdawczym wyniósł 8 554 t, w tem 1 881 t żyta (dla okresu poprzedzającego odpowiednie liczby wynosily: 10 860 i 2 750).

Warszawa. — Geny hurtowe według ceduły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa ładunek wagon (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica jednolita 753 grł 23·50 ÷ 24·00 (23·00 ÷ 23·50), — zbierana 742 grł 23·00 ÷ 23·50 (22·50 ÷ 23·00), żyto I standart 700 grł 15·75 ÷ 16·00 (14·50 ÷ 14·75), — I standart 730 grł bez obrotów, — II standart 687 grł 15·50 ÷ 15·75 (14·25 ÷ 14·50), jęczmień browarny 689 grł 16·00 ÷ 16·25 (15·75 ÷ 16·00), — o wadze 678/673 grł 15·75 ÷ 16·00 (15·50 ÷ 15·75), — o wadze 649 grł 15·50 ÷ 15·75 (15·25 ÷ 15·50), — o wadze 620·5 grł 15·25 ÷ 15·50 (15·00 ÷ 15·25), owies I standart 497 grł 15·75 ÷ 16·25 (15·75 ÷ 16·00), — I standart 516 grł 16·25 ÷ 16·50 (16·00 ÷ 16·25), — II standart 460 grł 15·50 ÷ 15·75 (15·25 ÷ 15·50), mąka pszena I gat. A 0 ÷ 20% 37·00 ÷ 39·00 (36·00 ÷ 38·00), — I gat. B 0 ÷ 45% 35·00 ÷ 37·00 (34·00 ÷ 36·00), — I gat. B 0 ÷ 55% 34·00 ÷ 35·00 (33·00 ÷ 34·00), — I gat. C 0 ÷ 60% 33·00 ÷ 34·00 (32·00 ÷ 33·00), — I gat. D 0 ÷ 65% 32·00 ÷ 33·00 (31·00 ÷ 32·00), — II gat. A 20 ÷ 55% 31·00 ÷ 32·00 (30·00 ÷ 31·00), — II gat. B 20 ÷ 65% 29·00 ÷ 31·00 (28·00 ÷ 30·00), II gat. D 45 ÷ 65% 26·00 ÷ 27·00 (25·00 ÷ 26·00), — II gat. F 55 ÷ 65% 25·00 ÷ 26·00 (24·00 ÷ 25·00), — II gat. G 60 ÷ 65% 24·00 ÷ 25·00 (23·00 ÷ 24·00), — III gat. A 65 ÷ 70% bez obrotów, mąka żytnia wyciągowa I gat. 0 ÷ 30% 23·50 ÷ 24·50 (22·50 ÷ 23·50), — I gat. 0 ÷ 50% 23·50 ÷ 24·50 (22·50 ÷ 23·50), — I gat. 0 ÷ 65% 22·50 ÷ 23·50 (21·50 ÷ 22·50), — II gat. 50 ÷ 65% 19·00 ÷ 19·50 (18·00 ÷ 18·50), — razowa 0 ÷ 95% 19·00 ÷ 19·50 (18·00 ÷

18.50), — poślednia ponad 65% 14.00 ÷ 15.00 (13.50 ÷ 14.50), otręby pszenne grube z przemiału standartowego 12.25 ÷ 12.75, — średnie z przemiału standartowego 11.25 ÷ 11.75, — mialkie z przemiału standartowego 11.25 ÷ 11.75, otręby żytnie z przemiału standartowego 11.75 ÷ 12.25.

Poznań. — Ceny hurtowe według ceduły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet Poznań dostawa bieżąca (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica 23.00 ÷ 23.25 (21.75 ÷ 22.00), żyto 15.75 ÷ 16.00 (14.50 ÷ 14.75), jęczmień 700/725 grl 15.75 ÷ 16.00 (15.25 ÷ 15.50), — 670/678 grl 15.50 ÷ 15.75 (15.00 ÷ 15.25), — browarowy bez notowań, owies 450/470 grl 15.50 ÷ 15.75, — standartowy 15.00 ÷ 15.25, mąka wraz z workiem: pszena I gat. A 0 ÷ 20% 36.00 ÷ 37.75 (34.00 ÷ 35.75), — I gat. A 0 ÷ 45% 35.25 ÷ 35.75 (33.25 ÷ 33.75), — I gat. B 0 ÷ 55% 34.25 ÷ 34.75 (32.25 ÷ 32.75), — I gat. C 0 ÷ 60% 33.75 ÷ 34.25 (31.75 ÷ 32.25), — I gat. D 0 ÷ 65% 32.75 ÷ 33.25 (30.75 ÷ 31.25), — II gat. A 20 ÷ 55% 32.00 ÷ 32.50 (30.00 ÷ 30.50), — II gat. B 20 ÷ 65% 31.50 ÷ 32.00 (29.50 ÷ 30.00), — II gat. D 45 ÷ 75% 29.00 ÷ 29.50 (27.00 ÷ 27.50), — II gat. F 55 ÷ 65% 25.75 ÷ 26.25 (23.75 ÷ 24.25), — II gat. G 60 ÷ 65% 24.25 ÷ 24.75 (22.25 ÷ 22.75), — III gat. A 65 ÷ 70% 22.25 ÷ 22.75 (20.25 ÷ 20.75), — III gat. B 70 ÷ 75% 20.25 ÷ 20.75 (18.25 ÷ 18.75), mąka żytnia wyciągowa I gat. 0 ÷ 30% 23.00 ÷ 23.25 (21.25 ÷ 21.50), — I gat. 0 ÷ 50% 22.50 ÷ 22.75 (20.75 ÷ 21.00), — I gat. 0 ÷ 65% 21.50 ÷ 22.00 (19.75 ÷ 20.25), — II gat. 50 ÷ 65% 17.75 ÷ 18.75 (16.00 ÷ 17.00), — poślednia ponad 65% 16.25 ÷ 17.25 (14.50 ÷ 15.50), otręby pszenne średnie z przemiału standartowego 11.00 ÷ 11.75 (10.75 ÷ 11.50), — grube z przemiału standartowego 12.00 ÷ 12.50 (11.75 ÷ 12.25), otręby żytnie z przemiału standartowego 12.50 ÷ 13.00, otręby jęczmiennie 12.00 ÷ 13.25.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 11 do 16 maja 1936 r.

— Okres sprawozdawczy na rynku akcyjnym giełdy warszawskiej zaznaczył się niemal generalnym cofnięciem się zwykłej konjunktury panującej od kilku okresów. Poza to na podkreślenie zasługują takie momenty, jak: silne oscylacje kursów niektórych akcji, względnie duże obroty i szczególne zainteresowanie, okazywane akcjom przemysłu metalowego. Akcje Banku Polskiego, po spadku w pierwszych dniach okresu, potem rozpoczęły lekki ruch zwykły; mimo to saldo tygodniowe w wysokości 4.00 okazało się ujemnym. Poza akcjami Norblina, które okres sprawozdawczy zamknęły zyskiem 2.50 — pozostałe akcje zmniejszały (straty kursowe — w zł): Warsz. Tow. Fabryk Cukru 0.75, Warsz. Tow. Kopalń Węgla 0.75, Lilpop 1.25, Modrzejów 1.00, Ostrowiec 4.00 (dodać należy, że akcje te — wraz z akcjami Banku Polskiego — w okresie, poprzedzającym sprawozdawczy, najsilniej zwykowały), Starachowice 1.75 i Haberbusch 3.00. Z dniem 15/V b. r. akcje Banku Handlowego w Warszawie są notowane bez bezwartościowego kuponu dywidendowego za 1935 r., podobnie jak z dniem 16/V b. r.

akcje: S. A. Kijewski, Scholtze i S-ka oraz Warsz. Tow. Kopalń i Zakładów Hutniczych.

Jeżeli chodzi o giełdy prowincjonalne — to na giełdzie poznańskiej obracano akcjami Banku Polskiego po zwykłym przeciętnie o zł 4.00 kursie, a na giełdzie krakowskiej sporadycznie i drobne transakcje zawierano akcjami 3 spółek. Giełda lwowska — jak zwykle — nie wykazała obrotów akcjami.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nomi- nalna (waluta)	Kurs naj- wyż- szy w zł z a	Kurs naj- niższy a k c j e	Ostatni kurs w tygodniu
Bank Polski	zł 100	106.00	100.00	106.00 -105.00
Częstocice	zł 100	.	.	31.25
Warsz. Tow. Fabryk Cukru	zł 100	31.00	28.50	29.00 -28.75
Warsz. Tow. Kopalń Węgla	zł 100	16.00	15.00	16.00 -15.75
Lilpop	zł 25	12.50	10.75	11.75 -11.00
Modrzejów	zł 50	7.00	5.75	5.75
Norblin	zł 100	51.50	49.00	50.00 -51.50 -50.25
Ostrowiec	zł 50	36.00	31.75	31.75 -32.00
Starachowice	zł 100	36.25	34.25	35.00 -34.50 -34.75
Haberbusch	zł 100	48.00	47.00	47.00

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje — w zł: Herbewo 200.00, Chybie 56.00, Huta „Ludwików” 5.00.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym nie były notowane.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum; w nawiasach — notowania z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): Bank Polski 104.00 — 100.00 (100.00 — 96.00), Bank Cukrownictwa 62.00.

CŁO ORAZ REGULAMENTACJA

OBOWIĄZKI EKSPORTERÓW POLSKICH, WYWOZĄCYCH TOWARY ZAGRANICĘ I DO W. M. GDAŃSKA. — Dekret Prezydenta Rzplitej z dn. 26/IV 1936 r. w sprawie obrotu pieniędzmi z zagranicą oraz zagranicznymi i krajowymi środkami płatniczymi („Dz. Ust. R. P.” Nr. 32, poz. 249) i dekret Prezydenta Rzplitej z dn. 7/V 1936 r. w sprawie kontroli obrotu towarowego z zagranicą i W. M. Gdańskiem („Dz. Ust. R. P.” Nr. 36, poz. 279), wraz z wydaniami na ich podstawie rozporządzeniami i zarządzeniami, nakładają na eksportera¹⁾ obowiązek zaofiarowania do skupu należności od zagranicy za wywiezione towary i zgłoszenia wywozu towarów Komisji Obrotu Towarowego.

Z dniem 25/V 1936 r. urzędy celne nie dokonują odprawy zagranicę (placówki granicznej kontroli skarbowej do W. M. Gdańska) bez zaświadczeń walutowych. Zaświadczenia walutowe wydaje Komisja Obrotu Towarowego w Warszawie za pośrednictwem instytucji, wymienionych w zarządzeniu Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 15/V 1936 r. w sprawie przyjmowania zgłoszeń wywozowych oraz wydawania zaświadczeń walutowych.

Instytucje te są następujące:

1) Polskie Towarzystwo Handlu Kompensacyjnego w Warszawie oraz jego delegatury — na wszystkie towary;

¹⁾ Eksporterem jest ta osoba, która spodziewa się otrzymać należność z zagranicy w związku z eksportem i jest zobowiązana do zaofiarowania należności do skupu Bankowi Polskiemu lub bankowi dewizowemu.

2) Komisja Rozdzielcza dla Obrotu Produktami Spożywczymi z W. M. Gdańskiem w Toruniu — na produkty, których obrót objęty jest układem z dn. 6/VIII 1934 r. pomiędzy Rządem Polskim a Senatem W. M. Gdańska o obrocie produktami rolnictwa, ogrodnictwa, rybołówstwa;

3) Polska Konwencja Węglowa w Katowicach — na węgiel, koks i brykiety;

4) Związek Eksportowy Polskich Hut Żelaznych w Katowicach — na wszystkie żelazne wyroby hutnicze;

5) Polski Związek Przemysłowców Metalowych w Warszawie — na wszystkie wyroby przemysłu metalowego przetwórczego;

6) Unja Polskiego Przemysłu Górniczo-Hutniczego w Katowicach — na wszystkie metale (oprócz żelaza) i ich przeroby hutnicze, węglpochodne oraz materiały wybuchowe;

7) Polski Eksport Naftowy we Lwowie — na produkty naftowe;

8) Związek Przemysłu Chemicznego R. P. w Warszawie — na wszystkie artykuły chemiczne;

9) Konwencja Przędzalń Wełny Czesankowej w Łodzi — na wełnę czesankową, przedzę czesankową oraz odpadki;

10) Syndykat Eksportowy Odzieży w Łodzi — na konfekcję;

11) Związek Przemysłu Papierniczego w Warszawie — na papier, tekturę i bibułkę papierową;

12) Naczelna Dyrekcja Lasów Państwowych w Warszawie — na drewno i wyroby z drewna, eksportowane przez Administrację Lasów Państwowych;

13) Komitet Eksportowy Materiałów Twardych przy Radzie Naczelnej Związków Drzewnych w Warszawie — na materiały drzewne tar-

te, wszelkie iglaste i liściaste, fryzy, komplety skrzynkowe, piasty, dzwony, szprychy, forniry, boazerje, parkiety, wyroby stolarskie, meble gięte i stolarskie, beczki do piwa oraz inne wyroby z drzewa;

14) Komitet Eksportowy Papierówki przy Radzie Naczelnej Związków Drzewnych w Warszawie — na papierówkę świerkową, jodłową, sosnową i osikową w szczapach i okrągłakach oraz kopalniaki;

15) Komitet Eksportowy Sliprów i Podkładów przy Zrzeszeniu Związków Właścicieli Lasów w Warszawie — na pokłady kolejowe, slipry liściaste i iglaste i wszelkie materiały ciosane;

16) Komisja Parytetowa przy Zrzeszeniu Związków Właścicieli Lasów w Warszawie — na drewno okrągłe, liściaste i iglaste, drewno opałowe, klepki łupane, wiklinę, lyko z drzewa i nasiona leśne;

17) Komitet Eksportowy Dykt przy Związku Fabrykantów Dykt i Fornierów w Warszawie — na dykty i forniry;

18) Polski Związek Przemysłu Ryżowego w Krakowie — na ryż tuszczony i pochodne;

19) Związek Eksporterów Zboża R. P. w Poznaniu — na zboża, przetwory zbożowe, słód, strączkowe, nasiona oleiste, nasiona koniczyny i inne nasiona;

20) Polski Związek Eksporterów Bekonu i Artykułów Zwierzęcych w Warszawie — na zwierzęta gospodarskie żywe i bite, mięso, wszelkie przetwory mięsne, słoninę, smalec, drób bity i jaja;

21) Polski Związek Eksporterów Drobiu w Warszawie — na drób żywy i dzicyznię;

22) Związek Zawodowych Zrzeszeń Eksporterów Jaj w Warszawie — na jaja;

23) Związek Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich w Warszawie — na masło i sery;

24) Zrzeszenie Producentów Spirytusu w Warszawie — na spirytus;

25) Bank Cukrownictwa, S. A. w Poznaniu — na cukier;

26) Związek Zachodnio-Polskiego Przemysłu Cukrowniczego w Poznaniu — na melasę i wysłodki buraczane;

27) Centralne Biuro Eksportu Przetworów Ziemiaczajnych w Poznaniu — na przetwory ziemniaczane.

Zaświadczenia walutowe służą do jednorazowej odprawy celnej i ważne są na przeciąg 3 miesięcy od daty wystawienia.

Obowiązków, o których mowa jest wyżej, winien eksporter dopełnić w następujący sposób:

1. — Przed dokonaniem wywozu wypełnić 5-kartkowy komplet „Zgłoszenie wywozowe”¹⁾, który można nabyć w Polskim Towarzystwie Handlu Kompensacyjnego w Warszawie lub którejś instytucji z wymienionych wyżej.

Komplet ten wypełnia się jednorazowo, wypisując treść egz. I, która odbija się przez karbonizowaną na odwrocie stronę na dalszych kartkach.

2. — Przedłożyć wypisane i podpisane „Zgłoszenie wywozowe” (egz. I — kolor zielony lub różowy) wraz z blankietem zaświadczenia walutowego (egz. II — kolor żółty) i kopję dla urzędu celnego (egz. III — kolor kremowy) Polskiemu Towarzystwu Handlu Kompensacyjnego w Warszawie (Wydział Kontroli Dewizowej Eksportu), ul. Moniuszki 10, ewent. jego delegaturze przy izbie przemysłowo-handlowej lub instytucji, upoważnionej do doręczania zaświadczeń.

3. — Egzemplarz IV (kolor jasno-niebieski) eksporter zatrzymuje jak również egzemplarz V (kolor biały).

4. — Na podstawie podpisanego zgłoszenia wywozowego instytucje wymienione wyżej doręczają zaświadczenie walutowe (egz. II) wraz z jego kopją (egz. III) eksporterowi. Dokumentami temi eksporter wykazuje się w urzędzie celnym (lub placówce granicznej kontroli skarbowej, jeżeli chodzi o wysyłkę do W. M. Gdańska). Oryginalne zaświadczenie (egz. II) urząd celny, po potwierdzeniu przejścia granicy, wysyła do Polskiego Towarzystwa Handlu Kompensacyjnego w Warszawie. Kopję (egz. III) zatrzymuje.

5. — Egzemplarz V (kolor biały) eksporter zatrzymuje aż do czasu otrzymania pokrycia z zagranicy za wywieziony towar. Wówczas obowiązany jest natychmiast zaofiarować walutę do skupu i zażądać potwierdzenia tego faktu od banku dewizowego. Banki dewizowe wymienione zostały w obwieszczeniach Ministra Skarbu z dn. 27/IV 1936 r., z dn. 30/IV 1936 r. i z dn. 9/V 1936 r.³⁾ Potwierdzenie banku dewizowego służy do celów ewidencyjnych Polskiego Towarzystwa Handlu Kompensacyjnego.

O ile eksporter otrzymuje pokrycie z zagranicy ratami, winien każdorazowo zwrócić się do banku dewizowego o potwierdzenie. W takich przypadkach należy przedkładać każdorazowo egzemplarz V bankowi do potwierdzenia, podając na nim numer zaświadczenia walutowego, który eksporter posiada, na zatrzymanej kopji zgłoszenia wywozowego. Egzemplarz ten można nabyć osobno.

1) Zgłoszenie wywozowe należy, o ile możliwości, wypełnić maszynowo, a w każdym razie wyraźnym i czytelnym pismem. Eksporter wypełnia tylko egz. I „Zgłoszenia wywozowego”, którego treść odpowiednio odbije się na pozostałych egzemplarzach.

3) P. tyg. „Polska Gospodarcza” zesz. 18/1936, str. 515 i zesz. 20/1936 str. 572.

O ile zaofiarowanie waluty do skupu następuje łącznie za przesyłki, na które wydano szereg zaświadczeń walutowych, wówczas należy wymienić wszystkie numery tych zaświadczeń na egzemplarzu V.

Postanowienia o kontroli wywozu zagranicę w formie zaświadczeń walutowych nie dotyczą eksporterów, wywożących towary do krajów, z którymi obrót dokonywany jest w ramach układów rozrachunkowych (Bułgaria, Jugosławia, Niemcy, Rumunia, Turcja, Węgry). Inne wyłączenia omówione są w § 6 rozporządzenia Ministrów: Przemysłu i Handlu, Skarbu oraz Rolnictwa i Ref. Roln. z dn. 8/V 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 37, poz. 285).

WYJAŚNIENIA TARYFOWE. — Ministerstwo Skarbu ogłosiło szereg wyjaśnień taryfowych do poszczególnych pozycji taryfy celnej przywozowej:

Do poz. 832 i 812. — Papier barwiony na powierzchni, chociażby lakierowany, jak również drukowany o ciągłym desieniu, o ile nadchodzi w rolkach o szerokości 45 ÷ 75 cm i długości wstęgi 3,5 ÷ 8,5 m, należy traktować jako obicia papierowe; podlega on oceniu według p. 1 litery odpowiedniej poz. 832. Wymieniony papier, sprowadzany w rolkach o innej szerokości i długości wstęgi oraz w arkuszach, podlega oceniu według odpowiednich punktów i liter poz. 812. (Okólnik Min. Skarbu z dn. 31/III 1936 r. L. D. IV 6734/2/36).

Do poz. 845. — Reklamowe książki, broszury, plakaty, cenniki, katalogi, prospekty i t. p., objęte poz. 845 p. 1, podlegają odprowadzeniu według poz. 845 p. 1 lit. c, o ile, oprócz właściwej im treści, posiadają wyraźnie udoconioną nazwę reklamującej się firmy zagranicznej wraz ze wskazaniem adresu jej siedziby, niezależnie od tego, czy nazwa ta i adres wykonane są drukiem, czy też stemplem. (Okólnik Min. Skarbu z dn. 31/III 1936 r. L. D. IV 6734/2/36).

Do poz. 1062. — Okrągłe ręczne maszyny dziewiarskie, przeznaczone do specjalnego zszywania (wiązania) wyrobów dzianych, podlegają oceniu według poz. 1062 p. 1 lit. a. (Okólnik Min. Skarbu z dn. 31/III 1936 r. L. D. IV 7155/2/36).

Do poz. 481. — Luźna masa, składająca się z trocin, azotanu wapnia i krzemionki z dodatkiem wapna, znana w handlu pod nazwą „Acboma”, podlega oceniu według poz. 481. (Okólnik Min. Skarbu z dn. 31/III 1936 r. L. D. IV 7358/2/36).

Do poz. 490. — Luźna masa, składająca się z trocin i soli aluminiowych kwasów tłuszczowych z dodatkiem wosku ziemnego, znana w handlu pod nazwą „Voboma”, podlega oceniu według poz. 490 p. 2. (Okólnik Min. Skarbu z dn. 31/III 1936 r. L. D. IV 7358/2/36).

Do poz. 855. — Luźna masa, składająca się z trocin i krzemionki z dodatkiem szkła wodnego, znana w handlu pod nazwą „Iboma”, podlega oceniu według poz. 855 p. 1. (Okólnik Min. Skarbu z dn. 31/III 1936 r. L. D. IV 7358/2/36).

Do poz. 1099 i 1051. — Agregat, składający się z pompy wirującej, połączonej z silnikiem elektrycznym zapomocą sprzęgła elastycznego — wszystko umieszczone na wspólnej podstawie — podlega oceniu: 1) silnik elektryczny według poz. 1099 punktu odpowiedniego, 2) pompa wirująca wraz z podstawą — w/g poz. 1051 p. 3 litery odpowiedniej. (Okólnik Min. Skarbu z dn. 26/III 1936 r. L. D. IV 6616/2/36).

Do poz. 1082. — Maszyna do oczyszczania wody morskiej z ciał stałych, składająca się z szeregu ruchomych sit, przewodnic, napędu sit, urządzenia do oczyszczania sit, wskaźnika spadku ciśnienia na sitach, kłapy bezpieczeństwa i zasuwki zamykającej, podlega oceniu według poz. 1082, jako maszyna osobno niewymieniona. (Okólnik Min. Skarbu z dn. 26/III 1936 r. L. D. IV 6616/2/36).

Do poz. 1107. — Aparaty elektryczne z mechanizmami zegarowymi do automatycznego włączania i wyłączania o nastawionym czasie: oświetlenia, grzejników, radjoodbiorników i t. p. urządzeń elektrycznych, podlegają oceniu według poz. 1107 p. 2 litery odpowiedniej. (Okólnik Min. Skarbu z dn. 26/III 1936 r. L. D. IV 6695/2/36).

Do poz. 572 i 573. — Przędza z jedwabiu sztucznego na kanetkach, tutkach, cewkach i t. p., przeznaczona do fabrycznego użytku, niezależnie od wagi (powyżej czy poniżej 20 g), o ile nie została poddana dodatkowemu procesowi przewijania, podlega oceniu od wagi netto według odpowiedniego punktu i litery poz. 572 i 573. Natomiast ta sama przędza, o ile została poddana dodatkowemu procesowi przewijania na przewijarkach, podlega oceniu łącznie z kanetkami, tutkami, cewkami i t. p. (Okólnik Min. Skarbu z dn. 8/IV 1936 r. L. D. IV 8166/2/36).

Do poz. 208. — Płyn, składający się przeważnie z oleju rycynowego (ok. 56% wagowych), rozpuszczonego w acetonie (ok. 22% wagowych), lub z oleju rycynowego (ok. 56%), rozpuszczonego w spirytusie (ok. 36%), nadchodzący z zagranicy pod nazwą „Lockheed Brake Fluid Special Nr. 5” względnie „Lockheed Brake Fluid Standard”, podlega oceniu według poz. 208, jako olej rycynowy, który stanowi przeważającą i główną składową część tego płynu. Od spirytusu, zawartego w tym płynie, nie pobiera się opłaty monopolowej. (Okólnik Min. Skarbu z dn. 14/IV 1936 r. L. D. IV 8160/2/36).

Do poz. 378. — Skoncentrowane kolodjum, nadchodzące w postaci żelatynowych wilgotnych pod nazwą „Celloidin”, podle-

La ocleniu według poz. 378. (Okólnik Min. Skarbu z dn. 14/IV 1936 r. g. D. IV 8917/2/36).

Do poz. 488. — Masa plastyczna w postaci przezroczystych arkuszy, stanowiąca spolimeryzowany ester kwasu akrylowego, znana w handlu pod nazwą „Plexiglas”, podlega ocleniu według poz. 488 p. 2 lit. b. (Okólnik Min. Skarbu z dn. 14/IV 1936 r. L. D. IV 8917/2/36).

Do poz. 899. — Stoje szklane do stałego przechowywania cukierków, nadchodzące z nalożonymi na nie pokrywkami z blachy żelaznej

poniklowanej, podlegają ocleniu razem z pokrywkami według poz. 899 p. 3, jako naczynia ze szkła wszelkiej barwy z dodatkiem innych pospolitych materiałów. (Okólnik Min. Skarbu z dn. 14/IV 1936 r. L. D. IV 8992/2/36).

ZARZĄDZENIA KOMISJI DEWIZOWEJ W SPRAWIE OBROTU TOWAROWEGO — p. str. 601.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

KIERUNEK POLITYKI TARYF OSOBOWYCH NA P. K. P.

W poprzednich artykułach¹⁾ zebrano fakty, dotyczące sytuacji, w jakiej znajduje się polityka taryf osobowych na P. K. P. Ciekawe byłoby teraz rozpatrzenie możliwości i tendencji tej polityki w przyszłości.

To, co dotychczas zdziałano, nazwać można było polityką obrony i dostosowania. „Bronić” musiała się kolej od generalnej dalekoidącej obniżki taryf, od automatycznej zniżki opłat, od pogłębiania ulg, od pomnażania ich rodzajów i zakresu ich działania, od chaosu, wytwarzanego w zakresie służby kasowej, konduktorskiej i kontrolerskiej — wskutek nadmiaru ulg, od nadużyć, wywoływanych podszywaniem się pod prawo do ulgi, od tysiąca coraz to nowych odchyłeń, wprowadzających dezorientację, niepewność, od nacisku protekcjonizmu — słowem od niewłaściwego przecięcia tak handlowej jak i finansowej gospodarki w zakresie eksploatacji ruchu osobowego.

„Dostosować się” musiała kolej do poważnej części tych dezyderatów — socjalnych, administracyjnych, kulturalno-oświatowych i turystycznych, które stały się aktualnymi w dobie dekonjunktury gospodarczej i w dobie przemian socjalnych, powstawania nowych prądów organizacyjnych i społecznych. Jeżeli „obrona” nie udała się tak, jak zamierzano, pomimo energicznej nieraz postawy kierowników kolei — wynikło to tak z istnienia już od zarania kolei niektórych odziedziczonych po zaborcach serwitutów, dezorientujących ogół, jak i z odziedziczonego błędnego nastawienia, traktującego kolej jako instytucję skarbową.

Akcja „obrony” przed przywilejami oraz „dostosowania” do aktywności aktualnej — doprowadziła do znacznego uproszczenia i udoskonalenia aparatu wykonawczego (przepisów, dowodów, biletów, rodzajów opłat i t. p.), zdolała zatem zabezpieczyć wykonalność polityki ulg, jako takiej, natomiast nie było mowy o opanowaniu w zarodku nacisku zewnętrznego, o złamaniu psychiki domagania się przywilejów, o zamknięciu drogi do dalszej rozbudowy taryf narzucanych.

Przy okazji rozpatrywania sprawy rozszerzenia przywilejów taryfowych na urzędników samorządowych padły ważne słowa — że obecna polityka ulgowa powinna ulec rewizji. Nie cytujemy dosłownie oświadczeń Pana Ministra Płk. J. Ulrycha, który akcję tę zapowiedział, natomiast jeśli daliśmy dotychczasowej polityce taryfowej w ruchu osobowym nazwę „obrony” i „dostosowania”, polityka, jaka leży w ramach tych oświadczeń, zapowiada się jako kontrakcja dla odzyskania równowagi.

Kierunkiem „kontrakcji” jest likwidacja przerostów przywilejów, będących udziałem różnych organizacji, instytucji, skasowanie całego mnóstwa ulg, które sprowadzone być powinny tylko do bardzo nielicznych: ze względu na cele wychowania społecznego, państwowe, oraz ulg, ułatwiających masową turystykę.

Przez „odzyskanie równowagi” należy uważać powrót do zasady równego traktowania wszystkich obywateli i oparcie kalkulacji wpływów na masie przewozów za opłatami normalnymi; oparcie się na zasadzie, że świadczeniami kolei nie można wypłacać nikomu dodatków i zapomóg, choćby dana organizacja, czy instytucja miała najlepsze cele społeczne na oku. Kolej nie powinna być za tania dla uprzywilejowanych, a za droga dla ogółu.

Bodźcem do dokonania tej akcji jest konieczność uproszczenia gospodarki, która w mnogości ulg staje się niepewną, zawodną, niesprawną biurokratyczną i skomplikowaną. Wszystko to podraża eksploatację, wymagając zdwojonego wysiłku administracyjnego. Jeszcze poważniejsze straty wywołuje podszywanie się pod nienależne ulgi, oszustwa — a stąd utrata zaufania kolei do podróżnych.

Ważkim powodem będzie też stwierdzenie, iż przywrócenie równowagi systemu taryfowego w ramach omawianej akcji jest dcbrym interesem dla kolei. Czy tak jest w istocie — trzeba to dopiero zbadać wyczerpująco i dokładnie — i stosownie do tego zakresić dopiero można, z większym czy mniejszym rozmachem i ryzykiem, plan całej akcji.

Ten ostatni wzgląd siłą rzeczy przesuwają termin nowej rewizji jeszcze na pewien czas, jaki potrzebny jest do uzyskania dokładnej statystyki. Nowa taryfa z dn. 1/I 1936 r. dokonała wielu zmian w obrębie wpływów i gatunków przewozów. Szczególnie interesujące są rezultaty obniżek i pewnych posunięć scaleniovych. Dopiero po zorientowaniu się w tej nowej rzeczywistości — można układać realne warjanty projektu, przymierzając je do poszczególnych kategorii przewozów i wpływów, uzyskanych z tych kategorii.

Można przypuścić, że poziom nowej taryfy normalnej, skompensowanej skasowaniem około $\frac{2}{3}$ ulg, mógłby zejść poniżej ok. 25% od poziomu obecnej taryfy normalnej, przy czym przepaść musiałyby dzisiejsze ulgi 33%- i 50%-owe, a odpowiedniej redukcji — formalnej czy materialnej — lub skasowaniu uległyby ulgi głębsze.

Tego rodzaju zniżka taryf normalnych miałaby duże znaczenie ogólne, wpływając także na układ taryf autobusowych i taryf kolei prywatnych.

Bardziej radykalne zniżki opłat normalnych nie wydają się dzisiaj realnymi przy deficytowym już obecnie ruchu osobowym i przy stosunkowo małej u nas masie ludności, która może dać wzrost przewozów, a więc mieszkańców miast.

Niepodobna też przeczyć, że stosunkowo mała frekwencja za taryfą normalną (38%) daje przecież 72% wpływów. Każda zatem obniżka taryfy normalnej jest bardzo kosztowna, chociaż oczywiście po skasowaniu zwłaszcza t. zw. ulg doraźnych i biletów bezpłatnych przybyłyby nowe kategorie osób, niemówiąc o pewnym wzroście ogólnym przejazdów wskutek powszechnego działania zniżki taryfy normalnej.

Przed drogą, którą nazwalismy „kontrakcją dla odzyskania równowagi”, piętrzą się trudności kalkulacyjne, i związane jest z nią niewątpliwie ryzyko, przytem wymaga ona dużej odwagi, energii i wytrzymalności w postępowaniu w obranym kierunku. Inna droga jednak poprostu nie istnieje.

Stosunek społeczeństwa do kolei i kolei do społeczeństwa musi być jasny, możliwie prosty i sprawiedliwy, wyzbyty poglądów tradycyjnych o nieograniczonych możliwościach finansowych kolei, jakoteż o jakichś obowiązkach kolei do stosowania przywilejów.

A. D.

PRZEWOZY KOLEJOWE W ROKU 1935 przedstawiały się — według rodzaju towarów i kierunku przewozu oraz w zestawieniu z przewozami w latach ubiegłych — następująco (w tys. tonn):

¹⁾ P. artykuły w zeszytach: 16/1935, str. 444 i 20/1935, str. 566.

	N a d a n i e:				P r z y j ę c i e:			Tranzyt	R a z e m:		
	wewnątrz kraju	do Gdyni	do Gdańska	zagranicę	Gdyni	Gdańska	zagranicę		1935	1934	1933
Zboże	855'4	19'5	543'0	66'8	1'6	2'1	0'3	29'5	1 518'2	1 704'9	1 447'6
Mąka i kasze	586'5	1'6	35'8	12'6	0'2	0'3	—	6'5	643'5	604'2	601'1
Ziemiaki	354'7	2'6	15'7	15'1	—	0'2	—	85'9	474'2	552'4	397'3
Buraki	310'8	—	—	8'9	—	—	—	0'1	1 319'8	1 420'9	1 096'3
Siano i słoma	109'3	0'2	0'3	9'5	—	—	—	34'9	154'2	91'2	56'5
Zwierzęta	140'6	—	2'6	18'1	—	—	—	2'2	163'5	173'9	202'0
Kamienie	2 542'8	14'5	2'4	1'4	1'9	0'8	19'3	458'7	3 041'8	1 932'9	1 213'6
Wapno	428'9	1'0	1'9	16'6	—	—	0'2	119'3	567'9	521'9	419'6
Cement	729'0	14'2	5'3	—	—	—	0'1	42'9	791'5	792'1	423'6
Sól	354'7	1'7	4'2	6'0	—	—	0'1	17'6	384'3	391'2	361'4
Rudy	390'9	0'2	1'1	14'6	127'2	160'7	124'7	327'8	1 147'2	909'3	753'7
Węgiel, koks	9 776'5	5 576'7	2 284'7	1 289'4	—	1'6	21'8	1 767'4	20 718'1	21 022'3	20 095'8
Nafta	644'8	9'9	52'8	101'8	1'3	0'2	0'1	41'1	852'0	865'1	899'8
Cukier	253'4	32'7	—	—	—	—	—	0'8	286'9	283'6	291'4
Chemikalja	287'2	7'0	4'5	4'5	4'5	4'0	4'0	33'0	348'7	355'6	316'6
Nawozy sztuczne	468'3	34'7	79'7	37'5	78'1	8'7	0'1	470'6	1 177'7	888'6	766'9
Drzewo	3 226'4	230'4	534'6	598'8	0'4	3'5	4'2	400'4	4 998'7	5 252'0	4 611'2
Wyroby z drzewa	129'8	24'8	124'8	12'7	0'1	0'5	0'5	46'6	339'8	370'0	292'2
Ceramika	929'3	20'5	3'9	1'6	0'2	0'1	2'2	56'8	1 014'6	896'0	736'7
Żelazo i stal	1 044'1	92'4	14'7	75'0	312'4	11'0	100'4	188'9	1 838'9	1 576'5	1 492'8
Wyroby żelazne	240'9	53'9	10'4	41'4	0'6	2'9	3'6	116'2	469'9	465'9	379'3
Pozostale	3 379'8	153'1	138'9	178'7	335'2	89'5	164'2	632'4	5 071'8	4 890'4	4 238'3
Razem przewozów handlowych zwyczajnych:											
w 1935 r.	28 184'1	6 291'6	3 861'3	2 511'0	863'7	286'1	445'8	4 879'6	47 323'2	—	—
w 1934 r.	26 276'9	6 114'5	5 257'9	2 870'5	773'5	232'4	440'8	4 054'2	—	46 020'9	—
w 1933 r.	23 256'6	5 093'4	4 766'9	3 079'6	676'7	187'4	547'4	3 485'7	—	—	41 093'7
Przewozy:											
pośpieszne	279'9	18'8	8'2	4'3	1'4	0'3	1'6	289'1	603'6	556'7	551'3
gospodarcze	7 536'8	—	—	—	—	—	—	—	7 536'8	7 585'4	6 401'6
wojskowe	739'5	—	—	—	—	—	—	—	739'5	735'0	777'9
Ogółem przewozy:											
w 1935 r.	36 740'3	6 310'4	3 869'5	2 515'3	865'1	286'4	447'4	5 168'7	56 203'1	—	—
w 1934 r.	34 843'1	6 130'4	5 268'7	2 878'2	775'7	232'8	442'9	4 326'2	—	54 898'0	—
w 1933 r.	20 491'0	5 120'4	4 941'0	3 088'9	677'6	187'7	551'4	3 766'5	—	—	48 824'5

Tendencja zwykła w dziedzinie przewozów, mająca dość duże nasilenie w latach 1933 i 1934, utrzymała się i w roku 1935, aczkolwiek straciła nieco na sile. Wzrost ogółu przewozów bowiem, obejmujących przesyłki handlowe zwyczajne, pośpieszne, gospodarcze i wojskowe, który w 1934 r. wynosił w stosunku do 1933 r. 7 378'6 tys. t, czyli 15'1%, w 1935 r. w porównaniu z 1934 r. stanowią tylko 1 305'1 tys. t, czyli 2'4%. Ten sam stosunek mniejszej zachodzi przy samych przewozach handlowych zwyczajnych; o ile bowiem wzrost tych przewozów w 1934 r. w odniesieniu do 1933 r. wynosił 6 229'5 tys. t, czyli 15'2%, to w 1935 r. w stosunku do 1934 r. wykazał skromniejszą kwotę, mianowicie 1 302'3 tys. t, czyli 2'8%. Przewozy przesyłek pośpiesznych natomiast, które w 1934 r. w stosunku do 1933 r. zwiększyły się o 52'3 tys. t, czyli o 9'5%, miały i w 1935 r. dość mocną tendencję zwykłą i wzrosły w stosunku do przewozów w 1934 r. o 46'9 tys. t, czyli o 8'4%.

Przewozy handlowe zwyczajne wykazywały w poszczególnych kwartałach 1935 r. w stosunku do analogicznych kwartałów 1934 r. różny stopień wzrostu — zależnie od kształtowania się sytuacji gospodarczej. I tak, wzrost przewozów handlowych zwyczajnych wynosił: w I kwartale 197'0 tys. t, czyli 1'9%, w II kwartale 213'1 tys. t, czyli 2'1%, w III kwartale 729'6 tys. t, czyli 6'2%, a w IV kwartale 155'2 tys. t, czyli 1'1%.

Jeśli chodzi o poszczególne grupy towarów, to wzrost przewozów w 1935 r. w stosunku do 1934 r. wyniósł: w grupie mąki i kaszy 39'3 tys. t, czyli 6'5%, siana i słomy 63'0 tys. t, czyli 69'1%, nawozów sztucznych 289'1 tys. t, czyli 32'5%, cukru 3'3 tys. t, czyli 1'2%, kamieni 108'9 tys. t, czyli 57'4%, wyrobów ceramicznych 118'6 tys. t, czyli 13'2%, wapna 46'0 tys. t, czyli 8'8%, rud 237'9 tys. t, czyli 26'2%, żelaza i stali 262'4 tys. t, czyli 16'6%, wyrobów żelaznych 4'0 tys. t, czyli 0'9% i w grupie pozostałych towarów 181'4 tys. t, czyli 3'7%.

Przewozy mąki i kaszy, które w I i II kwart. 1935 r. w stosunku do tych samych kwartałów 1934 r. wykazywały spadek odpowiednio o 16'7% i 8'2% — zwiększyły się dzięki powstaniu dla nich korzystniejszej koniunktury w ostatnich 2 kwartałach 1935 r., a zwłaszcza w IV kwartale, w którym przewozy te wzrosły w stosunku do IV kwartału 1934 r. o 10'2%. Na pomyślnie kształtowanie się przewozów siana i słomy wpłynął b. poważnie wzrost nadania w pierwszych 2 kwartałach roku sprawozdawczego w stosunku do tego samego okresu 1934 r.; wynosił on w I kwart. aż 547'3%, a w II kwart. 266'0%, co pozostaje w związku z zaopatrzeniem w paszę okolic, dotkniętych klęską powodzi w 1934 r. Na wzrost nadania nawozów sztucznych — przy których zanotowano zwykłą przewozów w ciągu całego roku, a zwłaszcza w II i IV kwart., w których przewozy wobec analogicznych kwartałów

1934 r. wzrosły o 88'4% i 62'7% — wpłynęła bardzo dodatnio polityka cen, stosowana przez Fabryki Związków Azotowych, jak to już zaznaczono w sprawozdaniu o przewozach towarów za IV kwartał 1935 r. Nieznaczne zwiększenie się przewozów cukru przypisać należy korzystnemu kształtowaniu się nadania w I i III kwart., co skompensowało z małą nadwyżką zmniejszenie się tonażu w II i IV kwart. 1935 r. Tendencje wybitnie zwykłą miały przewozy kamieni — głównie dzięki wzmocnionym pracom Funduszu Pracy i Drogowego w związku z akcją naprawy i budowy dróg; wzrost tych przewozów wynosił w poszczególnych kwartałach 1935 r. w porównaniu z odpowiednimi okresami 1934 r.: 45'8%, 42'0%, 70'7% i 63'1%. Wzrost przewozów wyrobów ceramicznych, wapna, żelaza i stali jest wyrazem większego zużycia tych produktów przez budownictwo, które w 1935 r. znacznie się ożywiło. Grupa towarów, oddzielnie w klasyfikacji taryfy towarowej niewymienionych, wykazująca w I półroczu 1935 r. spadek w nadaniu, poprawiła znacznie w II półroczu swoją pozycję przewozową — tak, że wzrost przewozów w całym 1935 r. w stosunku do 1934 r. wyniósł ostatecznie 3'7%.

Spadek przewozów w stosunku do 1934 r. zanotowano w następujących grupach: zboża 186'7 tys. t (11%), ziemniaków 78'2 tys. t (14'2%), buraków 101'1 tys. t (7'1%), zwierząt 10'4 tys. t (6%), soli 6'9 tys. t (2%), węgla i koksu 304'2 tys. t (1'4%), drzewa 253'3 tys. t (4'8%), wyrobów z drzewa 30'2 tys. t (8'2%), nafty 13'1 tys. t (1'5%) i chemikalij 6'9 tys. t (1'9%).

Na skutek złej koniunktury zbożowej — tak na rynku krajowym, jak i światowym — przewozy zbóż na P. K. P. obniżyły się, szczególnie w III kwartale, w którym przewozy spadły w stosunku do III kwart. 1934 r. o 39'4%; jedynie w I kwartale przewozy te kształtowały się dość pomyślnie, przewyższając poziom z I kwart. 1934 r. o 12'3%. Przewozy ziemniaków, z wyjątkiem II kwartału (kiedy wzrosły o 36'2% w stos. do II kwart. 1934 r.), miały w 1935 r. tendencję zniżkową, spowodowaną zmniejszeniem się zbiorów. Na spadek przewozów buraków złożyła się niepomyślna koniunktura produkcji. Spadek zwyczajnych przewozów handlowych zwierząt nie daje właściwego obrazu bez uwzględnienia przewozów pośpiesznych; przesyłki pośpieszne bowiem, wynoszące w roku sprawozdawczym 359'3 tys. t, przewyższały o 119'8% przewozy przesyłek zwyczajnych — tak, że o ile nadanie zwierząt pociągami zwyczajnymi wykazuje spadek, o tyle nadanie tychże przesyłek pociągami towarowo-pośpiesznymi wzrosło w stosunku do 1934 r. o 12'5%. Spadek zatem przewozów zwyczajnych przesyłek zwierząt spowodowany został szerszym wykorzystywaniem w tym celu pociągów ruchu pośpiesznego. Najsilniejszy spadek w nadaniu drzewa i wyrobów drzewnych nastąpił w II kwartale, co było w pierwszym rzędzie wynikiem niekorzystnej koniunktury eksportowej; poza skur-

cenieniem się wywozu do państw zachodnio-europejskich zmalał również eksport na rynek angielski, gdzie z drewnem polskim współzawodniczy drewno fińskie. Spadek w nadaniu węgla odpowiadał ogólnemu zmniejszeniu się zbytu, przyczem zbytu na rynku krajowym wzrósł o 7%, a eksport obniżył się o 12%. Na eksporcie węgla w 1935 r. — poza ogólnym zmniejszeniem się chłonności rynków odbiorczych i działaniem umowy węglowej polsko-brytyjskiej — odbiło się zmniejszenie wysylek węgla do Włoch, wskutek wprowadzenia przez ten kraj reglamentacji dewizowej. W tym samym mniej więcej czasie nastąpiła dewaluacja waluty belgijskiej i gdańskiej, przyczem na rynku gdańskim, wskutek polityki dewizowej Banku Gdańskiego, pojawiać się zaczął węgiel niemiecko-śląski, co również wywarło wpływ ujemny na zbytu naszego węgla. Stosunkowo najmniejszy spadek w 1935 r. w stosunku do 1934 r. wykazały przewozy: soli, nafty i artykułów chemicznych.

Sytuacja w zakresie kierunków przewozów kształtowała się w 1935 r. w porównaniu z 1934 r. następująco: przewozy wewnętrzne wzrosły o 1 907·2 tys. t, czyli o 7·3%, tranzyt — o 825·4 tys. t, czyli o 20·4%, przyjęcie z portów — o 143·9 tys. t, czyli o 14·3% i przyjęcie z zagranicy — o 5·0 tys. t, czyli o 1·1%. Wobec coraz silniejszych ograniczeń importowych, jakie stosują państwa obce, spadły przewozy do portów polskiego obszaru celnego o 1 219·5 tys. t, czyli o 10·7%, oraz wysylek, nadawanych zagranicę — o 359·5 tys. t, czyli o 12·5%. Dodać przytem należy, że spadek do portów polskiego obszaru celnego wyrażał się tylko zmniejszeniem przewozów do Gdańska, nadanie natomiast do portu gdyńskiego — pomimo trudnych warunków eksportowych — wzrosło o 177·1 tys. t, czyli o 2·9%, co wskazuje na jego odporność i siłę rozwojową.

M. S.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

POŚWIĘCENIE BANDERY NA M/S „BATORY“

Dnia 17 b. m. odbyła się uroczystość poświęcenia bandery na bliźniaczym statku motorowca „Piłsudski”, drugim skolei nowym transatlantyku polskim m/s „Batory”.

Na uroczystość powyższą przybył z Warszawy Pan Wicepremier Inż. Eugenjusz Kwiatkowski w towarzystwie PP. Podsekretarzy Stanu: Doleżala i Świtalskiego. Poza przedstawicielami Rządu przybyli również ze stolicy: Poseł Król. Węgier w Warszawie P. de Hory, przedstawiciele Ministerstw oraz organizacji społecznych.

Uroczystość rozpoczęta została nabożeństwem, które odprawił na pokładzie statku Ks. Kanonik Surzyński. Po nabożeństwie Biskup morski Ks. Dr. Okoniewski wygłosił kazanie, poświęcone wspomnieniom dziejów panowania Króla Stefana Batorego, na którego cześć statek został nazwany jego imieniem. Po kazaniu Ks. Biskup dokonał uroczystego poświęcenia bandery statku.

Skolei przemówił Pan Wicepremier Kwiatkowski, który podkreślił ogrom wysiłków całego społeczeństwa polskiego w dziedzinie morskiej. Do wyników pracy w tej dziedzinie zaliczył Pan Wicepremier powstanie portu gdyńskiego, będącego jednym z pierwszych portów Europy, i uruchomienie polskiej floty handlowej, która pozyskała w „Batorym” nową wspaniałą jednostkę.

Po tem przemówieniu Kapitan statku Borkowski podniósł banderę, którą orkiestra marynarki wojennej powitała dźwiękami hymnu narodowego. Następnie odegrane zostały hymny: włoski, duński, kanadyjski oraz Stanów Zjednoczonych.

Następnie Minister pełn. de Hory wręczył kapitanowi statku upominek od Premiera węgierskiego Gömbösa, poczem wygłosił przemówienie, dające wyraz przyjaźni, łączącej narody węgierski i polski. Po przemówieniu P. de Hory odegrany został hymn węgierski oraz podniesiona na maszt statku flaga węgierska, poczem Prezes Zarządu Linji Gdynia — Ameryka podziękował wszystkim tym, których trudom zawdzięczać należy budowę i uruchomienie tak pięknego statku, jak m/s „Batory”. W końcu swego przemówienia mówca zwrócił się do Kapitana Borkowskiego, polecając statek jego opiece i doświadczeniu.

Kpt. Borkowski w imieniu własnym i załogi w krótkich słowach przyrzekł pracować tak, aby „Batory” nie przyniósł wstydu i nie zawiodł pokładanych w nim nadziei.

Następnie goście zwiedzili statek, ostatnim zaś fragmentem uroczystości było śniadanie, wydane w jadalni statku przez Zarząd Linji.

Dn. 18 b. m. m/s „Batory” wyruszył w swą pierwszą podróż do New-Yorku, inaugurując w ten sposób swą normalną pracę.

Jako reprezentant Rządu odpłynął na m/s „Batorym” P. Podsekretarz Stanu w Min. Przemysłu i Handlu, Dr. Franciszek Doleżał.

KRONIKA TYGODNIOWA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Zasady postępowania układowego dla posiadaczy gospodarstw wiejskich — rozp. Ministrów: Sprawiedl., Skarbu oraz Roln. i Ref. Roln. z dn. 24/IV 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 40, poz. 300).

Rozporządzenie wykonawcze do ustawy o państwowym podatku dochodowym — rozp. Ministra Skarbu z dn. 27/IV 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 40, poz. 301).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

24 m a j a:

— Kąpiele na W. Morzu Jastrzębie Góry „Jastgór”, S. A. — o g. 11 w lok. Parowozów w W-wie, Kolejowa 57.

28 m a j a:

— „Pol. Eksport Naftowy”, S. A. — o g. 10 w lok. Izby Przem.-Hand. we Lwowie, Akademicka 17.

5 c z e r w c a:

— „Gazy Ziemne” S. A. dla Przem. Naft. — o g. 11 w lok. S-ki we Lwowie, Akademicka 7.

— Przem. Włók. „Orwil”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Ostroroga 10.

6 c z e r w c a:

— „Śląskie Kopalnie i Cynkownie”, S. A. — o g. 16 w lok. Hut Silesia w Lipinach G. Śl.

— S. A. Wyr. Bawełn. „S. Rosenblatta” — o g. 17 w lok. S-ki w Łodzi, Żwirki 36.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

PIENIĄDZ I KREDYT

KREDYT ZASTAWNICZY W LATACH KRYZYSU

Długotrwałe przesilenia gospodarcze, zwłaszcza o takim napięciu i przewlekłości jak kryzys ostatni, wywołują poważne zachwianie równo-

wagi budżetów domowych znacznych odłamów ludności. Przewlekłe bezrobocie pozbawia liczne jednostki gospodarze normalnych źródeł zarobku, skazując je na dochody wyłącznie dorywcze i przypadkowe. Równocześnie ogólna tendencja kurczenia się zarobków obniża dochody jednostek, które nie utraciły jeszcze źródeł zarobkowania. Proces

przystosowywania się strony rozchodowej budżetu domowego do zmniejszających się dochodów natrafia na poważny opór, wynikający zarówno z przyzwyczajenia ludzkich, jak i z naturalnej nieelastyczności pewnych pozycji rozchodowych, związanych z takimi potrzebami, jak żywność, mieszkanie i t. p. Zarówno jednostki, całkowicie pozbawione zarobku, jak i jednostki o zarobkach kurczących się szukać będą środków, któreby hamowały tempo obniżania się ich stopy życiowej. Środkiem takim będzie wyzbywanie się wartości majątkowych, będzie nim również kredyt.

Formy i rodzaj zaciągniętego w takich warunkach kredytu (ze względu na przeznaczenie nazwiemy go kredytem konsumpcyjnym) oraz jego źródła będą niezmiernie rozmaite — zależnie od środowiska, warunków gospodarczych, stosunków życiowych kredytobiorcy i całego szeregu innych okoliczności. Występować będzie kredyt o charakterze towarowym i gotówkowym, w formie pożyczki osobistej i zabezpieczonej zobowiązaniem wekslowym, skryptowym, czy też zastawem rzeczowym; źródłem jego mogą być osoby prywatne i instytucje kredytowe o najrozmaitszym charakterze.

Ze względu na różnorodność źródeł, z których kredyt konsumpcyjny płynie, jak i ze względu na niemożliwość obiektywnego określenia przeznaczenia kredytu w chwili zaciągania go — statystyczne uchwycenie zjawiska kredytu konsumpcyjnego od strony kredytodawców (wierzycieli) jest całkowicie niemożliwe. Niemożliwe byłoby nawet uchwycenie kredytów konsumpcyjnych w zakresie zorganizowanego rynku kredytowego. Niewątpliwie bowiem część pożyczek, zwłaszcza drobnych, udzielanych przez komunalne kasy oszczędności i spółdzielnie kredytowe, a nawet banki, będzie miała charakter kredytu konsumpcyjnego. Ale, jak zaznaczono, niema sposobu obiektywnego odróżnienia tych pożyczek. Jedynym sposobem zbadania całokształtu zjawiska kredytu konsumpcyjnego byłoby badanie od strony kredytobiorcy (dłużnika), oczywiście, badanie o charakterze reprezentacyjnym, w drodze ankiety. Badania takie, dosyć istotne dla analizy społecznych skutków kryzysu (że przypominamy zagadnienie zadłużenia pracowników umysłowych), jak dotąd, przeprowadzane nie były.

Na odcinku kredytu zorganizowanego istnieje jednak pewna kategoria instytucji kredytowych, będąca z natury źródłem kredytu konsumpcyjnego. Instytucjami temi są zakłady zastawnicze (lombardy), których kredyty zasadniczo posiadają charakter konsumpcyjny i jedynie w nieznacznym odsetku są wykorzystywane do celów niekonsumpcyjnych. Działalność zakładów zastawniczych rzuca niewątpliwie pewne światło na zagadnienie kredytu konsumpcyjnego.

Danych dla charakterystyki tej działalności dostarczyła niedawno ogłoszona publikacja Głównego Urzędu Statystycznego¹⁾. Mimo pewnego opóźnienia publikacja powyższa zasługuje na bliższe omówienie jako jeden z niewielu przyczynków do zagadnienia kredytu konsumpcyjnego.

Lombard jest historycznie najstarszą formą instytucji kredytowej. Lombard i w Polsce należy do najdawniejszych instytucji kredytowych. Pierwszy tego rodzaju zakład (istniejący zresztą do dnia dzisiejszego) powstał w Krakowie w 1587 r. pod nazwą „Arcybractwo Miłosierdzia i Banku Pobożnego”. Mimo tak dawnych tradycji historycznych, sieć zakładów zastawniczych w Polsce jest niezmiernie słabo rozwinięta: w 1933 r. czynnych lombardów było zaledwie 28 (i tyleż w 1934 r.), z tego większość (17) na terenie województw południowych. W porównaniu z 1926 r. liczba zakładów czynnych wzrosła o 3, w porównaniu z 1928 r. — zmniejszyła się jednak o 2. W latach 1926 ÷ 1933 uległo likwidacji ogółem 5 zakładów, w ostatnim roku — 1 zakład.

Wśród zakładów zastawniczych przeważają zakłady miejskie, prowadzone bądź jako samodzielne przedsiębiorstwa komunalne, bądź jako oddziały zastawnicze komunalnych kas oszczędności (13 zakładów). Lombardów prywatnych było w 1933 r. tylko 6 (w tem 1 akcyjny i 1 przy banku akcyjnym), przyczem w latach 1926 ÷ 1934 6 zakładów prywatnych uległo likwidacji. Jak widać, zakłady prywatne ulegają

stopniowo zwinieniu. Wypieranie lombardów prywatnych przez placówki komunalne, których celem nie jest osiągnięcie prywatno-gospodarczego zysku, lecz realizowanie pewnych celów społecznych w zakresie udostępnienia kredytu konsumpcyjnego, niezmiernie podatnego na nadużycia ze strony prywatnych kredytodawców — może być z punktu widzenia polityki społecznej uważane za objaw dodatni. Należy jednak pamiętać, że działalność zakładu zastawniczego posiada bardzo ograniczony zasięg terytorjalny, nieprzekraczający zreguły granic miejscowości, będącej siedzibą zakładu. Wskutek tego upadek kilku lombardów prywatnych przy równoczesnym powstaniu mniejszej liczby lombardów przy komunalnych kasach oszczędności w innych miejscowościach — jak to ma miejsce w latach ostatnich — oznacza poprostu skurczenie się i tak słabo rozwiniętej sieci zakładów zastawniczych.

Działalność zastawnicza lombardów pozostaje w ścisłym związku z wielkością funduszy obrotowych. W okresie sprawozdawczym 1926 ÷ 1933 zaznaczył się wyraźny wzrost funduszy obrotowych lombardów. Fundusze te wzrosły z zł 13'5 miljn. w 1926 r. do zł 38'2 miljn. w 1931 r., a więc nieomal 3-krotnie i — mimo spadku w latach następnych — wynosiły w końcu 1933 r. zł 29'1 miljn. Wzrost ten świadczy o rozszerzeniu się działalności zakładów zastawniczych.

Działalność zastawnicza lombardów przedstawiała się w latach 1926 ÷ 1933 następująco:

	Liczba uwzgl. zakładów	Liczba pożyczek tys.	Kwoty pożyczek miljn. zł	Przeciętna wy- sokość pożyczki zł
1926	23	329	26'1	79'2
1927	26	439	37'4	85'3
1928	27	439	43'6	99'4
1929	26	466	52'9	113'5
1930	27	517	50'1	98'0
1931	25	512	41'6	81'1
1932	25	521	33'7	64'6
1933	26	569	32'1	56'4

Zestawienie powyższe wymaga pewnych wyjaśnień. Dane, opracowane przez Gł. Urz. Stat., obejmują dla poszczególnych lat zmienną liczbę zakładów. Wpływa to oczywiście ujemnie na porównywalność danych. W latach pogłębiania się kryzysu gospodarczego 1929 ÷ 1933 występuje jednak zupełnie wyraźny wzrost liczby udzielonych pożyczek, mimo że dane za lata 1931 ÷ 1933 odnoszą się do mniejszej liczby zakładów niż dane za lata 1927 ÷ 1928, w których liczba pożyczek pozostawała na niezmiennym poziomie. (Wzrost liczby pożyczek w 1927 r. w stosunku do 1926 r. wiąże się niewątpliwie ze zwiększeniem się badanej masy).

Odmienne przedstawia się ruch ogólnych kwot pożyczek, udzielonych w poszczególnych latach. Do 1930 r. ogólna kwota udzielonych pożyczek rośnie wraz z liczbą pożyczek. Od 1930 r. następuje jednak spadek ogólnej kwoty pożyczek przy jednoczesnym wzroście liczby pożyczek. Odpowiednio do tego kształtują się zmiany przeciętnych kwot pożyczek. Zjawisko to wypływa z dwojakich przyczyn. W miarę pogłębiania się kryzysu pogarsza się stan majątkowy jednostek, zmuszonych do korzystania z kredytu zastawniczego, wskutek tego coraz mniej wartościowe zastawy są oddawane do lombardu. Decydujący wpływ na zmniejszanie się kwot pożyczek wywarł jednak ogólny spadek cen, a zwłaszcza spadek cen kosztowności, stanowiących główny przedmiot zastawu. Przedmioty, przedstawiane zakładom zastawniczym, są przez nie oceniane wskutek tego coraz niżej i odpowiednio do tego udzielane są mniejsze pożyczki.

Ważnym czynnikiem charakterystyki kredytu w okresie kryzysu jest stopień „likwidalności” pożyczek. Dla oceny tego zagadnienia konieczna jest znajomość kształtowania się czasu trwania pożyczek i częstotliwości zachodzących prolongat. Niestety, omawiana publikacja danych tego rodzaju nie zawiera. Możemy się jedynie posługiwać danymi o pożyczkach spłaconych oraz o pożyczkach umorzonych przez sprzedaż zastawu z licytacji, a więc niespłaconych przez dłużnika po upływie terminu płatności lub prolongaty pożyczki. Pożyczki spłacone i umorzone w drodze licytacji obliczamy w odsetkach liczby pożyczek udzielonych:

¹⁾ „Zakłady zastawnicze (lombardy) 1926 ÷ 1933” („Statystyka Polski”, seria C” zesz. 34, Warszawa, 1936).

	Pożyczki spłacone		Pożyczki umorzone w drodze licytacji	
	liczba tys.	w stos. do liczby udzielonych %	liczba tys.	w stos. do liczby udzielonych %
1928	393	89'5	14	3'1
1931	423	82'6	28	5'5
1932	425	81'6	34	6'5
1933	433	76'1	35	6'2

Porównyując odsetek pożyczek, spłaconych w latach 1931 ÷ 1933, z odpowiednią liczbą za 1928 r., widzimy stopniowy spadek odsetek pożyczek spłaconych, równocześnie zaś wzrasta odsetek pożyczek, umorzonych przez licytację, który w porównaniu z 1928 r. uległ podwojeniu. Nieznaczne zmniejszenie się odsetka pożyczek zlicytowanych w 1933 r. wynika przedewszystkiem z faktu, że dane odnoszą się do liczby zastawów, sprzedanych z licytacji, nie zaś do zastawów, wystawionych na licytację, których liczba jest większa. Zastawy, wystawione na licytację, a nie znajdujące nabywcę przy cenie wywołania, są potem sprzedawane „z wolnej ręki”, częstokroć ze stratą dla lombardu. Jest rzeczą bardzo prawdopodobną że w związku ze spadkiem wartości zastawów, spowodowanym spadkiem cen, liczba przedmiotów, sprzedanych z wolnej ręki, uległa w ostatnich latach zwiększeniu, co mogło oczywiście wywołać spadek liczby przedmiotów sprzedanych z licytacji, nawet przy wzroście liczby zastawów, wystawionych na licytację.

	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1926	1933
	L i c z b a p o ż y c z e k u d z i e l o n y c h								%	
Zakłady miejskie i K. K. O.	142	184	181	198	209	226	238	293	43'2	51'5
„ dobroczynne	14	18	17	17	21	20	20	17	4'3	2'9
„ spółdzielcze	13	14	12	13	13	13	11	13	3'9	2'3
„ prywatne	160	223	229	238	274	553	252	246	48'6	43'2
K w o t y p o ż y c z e k										
									%	
Zakłady miejskie i K. K. O.	8'0	10'9	13'3	16'6	16'2	14'0	11'9	13'2	30'6	41'1
„ dobroczynne	0'8	1'0	0'8	0'9	1'0	1'0	0'8	0'6	3'1	1'9
„ spółdzielcze	0'4	0'5	0'5	0'6	0'4	0'4	0'3	0'3	1'5	0'9
„ prywatne	16'9	25'0	29'0	34'8	33'1	26'2	20'5	18'0	64'8	56'1

Tablica powyższa wskazuje na wzrost roli i znaczenia lombardów komunalnych. Równoległe z tem następuje kurczenie się działalności pożyczkowej lombardów prywatnych.

Kredyt konsumpcyjny jest kredytem drogim. Dużą rolę odgrywa tu ryzyko, związane z udzieleniem kredytu, i kredytodawca wlicza do stopy procentowej poważną premję za ryzyko. Z drugiej strony kredytobiorca, zmuszony do szukania tego rodzaju kredytu, znajduje się częstokroć w sytuacji, która narzuca konieczność uzyskania pożyczki „za wszelką cenę”. Stąd wręcz lichwiarskie stawki, płacone prywatnym „dostawcom” kredytu.

Cena kredytu zastawniczego w lombardach przedstawiała się w latach 1931/32 i 1933 następująco (stawki w stos. rocznym):

	1931/32	1933
Zakłady miejskie	12 ÷ 36	12 ÷ 24
„ K. K. O.	12 ÷ 23	12 ÷ 18'5
„ dobroczynne	18 ÷ 20	15 ÷ 18
„ spółdzielcze	24	18
„ akcyjne	20 ÷ 23	18'5
„ inne (prywatne). . .	23 ÷ 24	18 ÷ 18'5

Stawki te wydają się bardzo wysokimi. Należy jednak pamiętać, że obejmują one prócz oprocentowania pożyczki również wszelkie opłaty dodatkowe (za przechowanie, taksowanie i t. p.) i manipulacyjne. Przy pożyczkach zastawowych koszty własne zakładu są stosunkowo wysokie, wyższe niż przy innych formach kredytu. Na zakładzie ciąży bowiem obowiązek przechowywania zastawów w odpowiednich warunkach, ubezpieczenia ich, prowadzenia ewidencji i kontroli. W wypadku zaś niewykupienia zastawu przez zastawcę istnieje poważne ryzyko strat, zwłaszcza w okresach spadku cen.

Przy pożyczkach drobnych — a te stanowią niemal 75% wszystkich pożyczek — koszty własne są stosunkowo jeszcze wyższe. Na podsta-

Wyniki naszych rozważań o wpływie kryzysu na rozwój kredytu zastawniczego dałyby się ująć w następujące szeregi wskaźników (przy podstawie 1928 r. = 100):

	1931	1932	1933
Liczba pożyczek udzielonych	116'6	118'7	129'6
Przeciętna wysokość pożyczki	81'6	65'0	56'7
Odsetek pożyczek spłaconych	92'3	91'2	85'0
Odsetek pożyczek umorzonych przez licytację	177'4	209'6	200'0

Konsumpcyjny charakter kredytu, udzielanego przez zakłady zastawnicze, całkowicie potwierdzają dane o pożyczkach według wysokości kwoty pożyczkowej, które przedstawiają się następująco (dla 1933 r.):

Pożyczki	Liczba pożyczek		Przeciętna wysokość pożyczki
	tys.	%	zł
O g ó ł e m	541	100'0	57'7
do zł 50	397	73'4	21'4
zł 51 ÷ 100	80	14'8	76'6
ponad zł 50	64	11'8	256'3

Trzy czwarte pożyczek stanowią pożyczki drobne, nieprzekraczające zł 50, zaledwie 11% stanowią pożyczki powyżej zł 100, przy czem przeciętna kwota tych pożyczek wynosi ok. zł 250.

Dla dopełnienia charakterystyki działalności zakładów zastawniczych należy jeszcze omówić rolę i rozwój poszczególnych kategorii zakładów. Pożyczki udzielone przez poszczególne kategorie zakładów przedstawiały się następująco:

wie danych o kosztach własnych zakładów można obliczyć, że przeciętny koszt własny pożyczki stułotowej wynosił w 1928 r. zł 10'80, a w 1933 r. zł 13'20.

Wzrost liczby pożyczek drobnych oraz pogarszanie się ich „likwidalności” — wpłynęły ujemnie na wyniki gospodarcze działalności lombardów. W 1929 r. 22 zakłady wykazały zysk w wysokości zł 1 068 tys., 3 zakłady — stratę w wys. zł 20 tys. W 1933 r. zysk wykazało 17 zakładów w wys. zł 381 tys., stratę — 6 zakładów w łącznej kwocie zł 180 tys.

Działalność zakładów zastawniczych — to tylko jeden odcinek kredytu konsumpcyjnego. Omówiona przez nas publikacja Gł. Urz. Stat. odcinek ten charakteryzuje w sposób wyczerpujący. Ale wniosków, stąd płynących, nie można bez zastrzeżeń uogólniać na całość zagadnienia kredytu konsumpcyjnego, zwłaszcza na odcinek prywatny, nie zorganizowany. Całość zagadnienia, jak zaznaczono na wstępie, wymagałaby dochodzeń specjalnych.

A. S.

ZARZĄDZENIA KOMISJI DEWIZOWEJ W SPRAWIE OBROTU TOWAROWEGO. — Banki dewizowe nie mają prawa transferowania zagranicę należności za importowane towary, sprowadzane z krajów, z którymi obowiązuje umowa rozrachunkowa. Importerów, zwracających się do banków dewizowych z wnioskami o przydział dewiz na pokrycie należności lub zaliczek za sprowadzane towary z krajów, z którymi zawarto umowy rozrachunkowe, należy skierowywać do Polskiego Towarzystwa Handlu Kompensacyjnego (Zahanu).

Umowy rozrachunkowe zawarte są obecnie z następującymi państwami: Niemcami, Włochami, Rumunją, Turcją, Bułgarią, Węgrami i Jugosławiją.

Wyrównanie należności za towary, sprowadzane z Hiszpanji, może być uskuteczniane również tylko za pośrednictwem Polskiego Towarzystwa Handlu Kompensacyjnego.

W wypadku, gdy bank dewizowy otrzymuje z Niemiec do inkasa weksel, wystawiony na marki niemieckie, może być zapłata w banknotach niemieckich przyjeta, a wpłacona gotówka wysłana do zleceniodawcy niemieckiego—tylko w tych wypadkach, kiedy akceptant weksłu banknoty niemieckie posiada i niemi weksel wykupuje. W przeciwnym wypadku obliczenie winno być dokonane według przeciętnego kursu wypłaty na Berlin, notowanego na giełdzie pieniężnej w Warszawie (art. z rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 12/VI 1934 r. — „Dz. Ust. R. P.” Nr. 59, poz. 509 — o wierzytelnościach w walutach zagranicznych), a zainkasowana równowartość w złotych winna być wpłacona lub przekazana do Towarzystwa Handlu Kompensacyjnego na rzecz zagranicznego zleceniodawcy.

WPROWADZENIE NA GIEŁDĘ BILETÓW SKARBOWYCH. — Z dniem 11/V b. r. zostały wprowadzone do obrotów giełdowych na Giełdzie Pieniężnej w Warszawie bilety skarbowe. Bilety skarbowe znajdują się w obiegu od roku 1933. Granica emisji tych biletów wynosi zł 300 milj., obieg obecny stanowi ok. zł 299 milj.

Oprocentowanie biletów wynosi w stosunku rocznym:

dla biletów z 3-miesięcznym terminem płatności	4 1/2 %
„ „ 6 „ „ „ „ „	5 %
„ „ 9 „ „ „ „ „	5 1/2 %
„ „ 12 „ „ „ „ „	6 %

Bilety skarbowe wypuszczane są w następujących odcinkach:

3- i 6-miesięczne — po zł 100, 500, 1 000, 10 000 i 50 000,
9- i 12-miesięczne — po zł 10 000 i 50 000.

OBOWIĄZKI EKSPORTERÓW POLSKICH, WYWOZĄCYCH TOWARY ZAGRANICĘ I DO W. M. GDAŃSKA — p. str. 595.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA
za okres od 11 do 16 maja 1936 r.

— Okres sprawozdawczy na rynku dewiz — przy tendencji jednolicie słabej — przyniósł przedewszystkiem poważniejszą niżkę funta szterlinga i związanych z nim dewiz skandynawskich; słaby nastrój, jaki dał się obserwować ostatnio na giełdzie warszawskiej dla florena — należy przypuszczać, że przemiana; dewiza ta — podobnie, jak i franki francuskie i marki niemieckie — zamknęła okres saldem zerowem. Straty pozostałych dewiz kształtowały się następująco (w zł na 100 jednostek walutowych): franki szwajcarskie 0·05, belgi 0·45, korony szwedzkie 0·55, korony duńskie 0·45 i korony norweskie 0·10; pozatem straciły dolary (zarówno gotówkowe, jak i telegraficzne) zł 0·00^{1/8} na \$ 1 oraz funty szterlingi zł 0·10 na £ 1. Jedyną dewizą, która zwykowała w okresie sprawozdawczym, była korona czechosłowacka, której zysk wyniósł zł 0·01 na 100 kor.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Dolary St. Zjedn.	\$ 1	5'31 ^{5/8}	5'30 ^{7/8}	5'31 ^{5/8}
„ „ „ „ „ telegr.	\$ 1	5'31 ^{8/8}	5'31	5'31 ^{5/4}
Funty szterlingi	£ 1	26'46	26'35	26'39
Franki francuskie	100 fr.	35'01	35'01	35'01
Franki szwajcarskie	100 fr.	172'15	171'90	171'95
Belgi	100 blg.	90'35	90'10	90'00
Marki niemieckie	100 RM	213'45	213'45	213'45
Korony czechosłow.	100 kor.	22'04	22'02	22'03
Liry włoskie	100 lir.	—	—	—
Floreny holenderskie	100 fl.	359'70	359'15	359'20
Guldeny gdańskie	100 guld.	—	—	—
Korony szwedzkie	100 kor.	136'10	135'90	136'05
Korony duńskie	100 kor.	117'90	117'80	117'80
Korony norweskie	100 kor.	132'60	132'50	132'50

Omawiając rynek papierów procentowych państwowych, trzeba zwrócić przedewszystkiem uwagę na zwiększone zainteresowanie tym rynkiem oraz dość poważnie zwiększoną ilość i wartość zawieranych transakcyj. Przy tendencji mocniejszej — grupa pożyczek premjowych silnie zwykowała; i tak więc: 3% Poż. Inwestycyjna, notowana w 2 serjach, zyskała (w zł): przy sztukach I emisji 4'00, — przy serjach 5'50, przy sztukach II emisji 3'75, — przy serjach 4'50. Druga z notowanych pożyczek premjowych — 4% Poż. Dolarowa — zamknęła okres zyskiem zł 3'15. W grupie pozostałych pożyczek — nie interesowano się zupełnie 5% Poż. Konwers. Kol., po kursie utrzymanym obracano 7% Poż. Stabilizacyjną. 6% Poż. Dolarowa — przy dużej przewadze popytu nad podażą utrzymywała nadal ruch zwykowany (zwyżka o 2·50% nom. — wobec 7·00% nom. w okresie poprzedzającym), wreszcie 5% Poż. Konwers. zniżkowa o 0·50% nom.

Jeszcze większą poprawę wykazuje rynek papierów procentowych prywatnych; tutaj zwyczki kursowe objęły wszystkie

notowane papiery i były w wielu wypadkach poważniejsze. Podkreślić należy jednak, że transakcje grupą listów zastawnych towarzystw kredytowych ziemskich były bardzo skromne. Salda tygodniowe (dodatnie) poszczególne papiery odnotowały w wysokości następującej (w % -ach nominalu): 8% L. Z. Tow. Kred. Przemysłu Polskiego 4'50, 4 1/2% L. Z. Tow. Kred. Ziemskiego 2'00, 4 1/2% L. Z. Pozn. Ziem. Kred. (w zł) 2'50, — (w zł w zł.) 3'00, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy 3'00, — z 1933 r. (skonwertowane) 2'75, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1933 r. 1'25, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Piotrkowa z 1933 r. 1'00 oraz 5% L. Z. Tow. Kred. m. Radomia z 1933 r. 0'50.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Papiery państwowe				
3% Pożyczka Premjowa Inwestycyjna				
I emisja sztuki	zł w zł. 100	60'50	65'25	68'50
„ „ serje	„ „ „ „	74'50	71'00	74'50
II emisja sztuki	„ „ „ „	69'50	65'75	68'50
„ „ serje	„ „ „ „	74'50	72'00	74'50
4% Pożyczka Dolarowa	\$ ¹⁾	52'25	48'50	51'25
				-51'65
5% Pożyczka Konwersyjna	zł	52'50	51'25	52'50
5% „ „ Konwers. Kol.	zł	—	—	—
6% „ „ Dolarowa	\$	84'50	80'00	84'50
				-84'00
				-84'25
7% Pożyczka Stabilizacyjna ²⁾	\$ ³⁾	64'25	62'50	62'50
				-65'00 ⁴⁾

Listy zastawne i obligacje banków

7%	L. Z. Państw. Banku Roln.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8%	„ „ „ „ „ „	zł w zł. 1927	94'00	94'00	94'00
7%	„ „ „ „ „ „	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8%	„ „ „ „ „ „	zł w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
7%	Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8%	„ „ „ „ „ „	zł w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
8%	Obl. Bud. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	—	—	—
5 1/2%	L. Z. Banku „ „ „ „	zł w zł. 1924	81'00	81'00	81'00
5 1/2%	„ „ „ „ „ „	zł w zł. 1927	81'00	81'00	81'00
5 1/2%	Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1924	81'00	81'00	81'00
5 1/2%	„ „ „ „ „ „	zł w zł. 1927	81'00	81'00	81'00

Listy zastawne i obligacje towarzystw kredytowych

8%	L. Z. T-wa Kred. Przemysłu Polskiego ⁵⁾	£	98'00	94'00	97'00
					-98'00
4 1/2%	L. Z. T-wa Kred. Ziemskiego .	zł	45'25	43'25	45'00
					-45'25
4 1/2%	L. Z. Pozn. Ziem. Kredyt.	zł	41'00	39'00	40'25
					-41'00
4 1/2%	„ „ „ „ „ „	zł w zł.	46'50	43'50	46'25
					-46'50
5%	„ „ „ „ „ „ „ „ „ „	zł	57'00	54'00	56'25
					-57'00
5%	„ „ „ „ „ „ „ „ „ „	zł	55'25	52'75	54'50
					-55'25
					-55'00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Częstochowy z 1933 r.	zł			43'00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Kalisza z 1933 r.	zł			42'00
4 1/2%	L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi	zł			46'00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi	zł			49'00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1933 r.	zł	47'50	47'00	47'50
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Piotrkowa z 1933 r.	zł	43'25	42'00	43'25
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Radomia z 1933 r.	zł	38'00	37'25	38'00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Siedlec z 1933 r.	zł			25'00

¹⁾ \$ 5 = zł 44'57.

²⁾ Z wyłączeniem transzy francuskiej.

³⁾ \$ 1 = 5'18 fr. szwajc. = Hfl. 2'4888.

⁴⁾ Dotyczy drobnych odcinków.

⁵⁾ Gwarantowane przez Skarb Państwa.

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH ¹⁾ (maksimum—minimum—ultimo; w nawiasach—obroty)							
	27/IV ÷ 2/V	4 ÷ 9/V	11 ÷ 16/V				
New-York 6% dolarowa 1920	74—64—70 (25 000)	71—70—71 (13 000)	71—69—69 (10 000)	7% Śląska 1928	67—57—61 (32 000)	63—60—60½ (30 000)	61¼—58½—61¼ (36 000)
8% Dillon 1925	90—77—82½ (69 000)	85—82½—83¾ (53 000)	83—81½—81½ (32 000)	Londyn 7% stabilizac. 1927	—	—	—
7% stabilizac. 1927	102—79—90 (79 000)	91—90—90 (16 000)	90¾—88¾—88¾ (53 000)	Zurych 7% stabilizac. 1927	—	57—53—53	—
7% Warszawy 1928	65—55½—61 (55 000)	62—60—60 (42 000)	62—60—61 (37 000)	Paryż 7% stabilizac. 1927	63'13—62'78	56'33—55'41	62'86—62'28
				Medjolan 7% włoska 1924	100'77—98'97— 99'17 (475)	97'83—96'03— 96'03 (1 175)	97'30—96'40— 96'40 (650)

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

ROK OPERACYJNY 1935/36 W ŚWIATOWYM CUKROWNICTWIE

Ogłoszenie przez „Institut International d'Agriculture” w Rzymie danych, dotyczących produkcji cukru trzcinowego²⁾, skłania nas, podobnie jak to miało miejsce w ubiegłym roku³⁾, do zajęcia się zanalizowaniem tegorocznej światowej produkcji cukru.

Przy analizowaniu tablic, zawierających liczby produkcji cukru trzcinowego i buraczanego, na pierwszy plan wysuwa się sprawa stosunku pomiędzy produkcją obu rodzajów tego artykułu. O ile bowiem w ub. roku byliśmy świadkami poprawienia się tego stosunku na korzyść cukru buraczanego, o tyle w bież. okresie kampanijnym stosunek ten uklada się ponownie zdecydowanie niekorzystnie dla tego ostatniego. Ma to swoje uzasadnienie w dynamice produkcji tych cukrów. Podczas gdy w kampanji 1934/35 produkcja cukru trzcinowego utrzymała się na poziomie poprzedniego okresu kampanijnego i była o jakieś 10% niższa od przeciętnego poziomu 5-lecia 1928/29 ÷ 1932/33,

to w kampanji 1935/36 podskoczyła ona o 11% w stosunku do produkcji z poprzedniego roku i przekroczyła średnią okresu 5-letniego 1929/30 ÷ 1933/34. Natomiast produkcja cukru buraczanego wzrosła w kampanji 1935/36 minimalnie, bo zaledwie o 3% w stosunku do kampanji 1934/35, a o 8% w stosunku do okresu 5-letniego 1929/30 ÷ 1933/34, podczas gdy w ub. roku wzrost stanowił 9% w stosunku do roku poprzedzającego i 3% w stosunku do poprzedniego okresu 5-letniego.

W rezultacie zaszłych zmian w produkcji obu rodzajów cukru w bież. okresie kampanijnym stosunek pomiędzy produkcją cukru trzcinowego i buraczanego wynosi 64 : 36, podczas gdy w ub. roku operacyjnym stosunek ten stanowił 60 : 40, a w obu poprzednich okresach 5-letnich wynosił 65:35. Ilustracją powyższego zjawiska jest następujące zestawienie produkcji:

	1935/36		1934/35		Średnia 1929/30 ÷ 1933/34		Wskaźnik produkcji w kampanji 1935/36	
	tys. t	%	tys. t	%	tys. t	%	1934/35 = 100	średnia 5-lecia = 100
Cukier:								
trzciny	17 577	64	15 902	60	16 881	65	111	104
buraczany	9 906	36	9 618	40	9 193	35	103	108
Razem:	27 483	100	25 520	100	26 074	100	107	105

Pozostawiając na później przyczynowe omówienie wykazanej wyżej dynamiki produkcji cukru, zanalizujemy najpierw, jak się ta produkcja kształtowała w poszczególnych ośrodkach produkcyjnych w kampanji 1935/36, w porównaniu z poprzednimi latami, przedewszystkiem zaś w porównaniu z poprzednim okresem kampanijnym.

Z pierwszych szacowań produkcji cukru trzcinowego wynikałoby, że w przytłaczającej większości wypadków nastąpiło zwiększenie produkcji tego cukru w stosunku do poprzedniego roku. Jedynie w 3 ośrodkach produkcyjnych zanotowano spadek, mianowicie: na Martynice — o 1%, na Kubie — o 2%, i w Australji — o 5%. Ponieważ z doświadczenia wiemy, że pierwsze obliczenia Instytutu są dokonywane ostrożnie, można przypuszczać, że produkcja cukru nawet w tych ośrodkach (z wyjątkiem może Australji) osiągnęła poziom z poprzedniego roku.

Jeśli chodzi o poszczególne kontynenty, najsilniejszy stosunkowo wzrost produkcji cukru trzcinowego ma miejsce w Afryce, bo o 24%. Na drugim miejscu idzie Azja — z 16%, następnie Ameryka — z 5%. Produkcja Oceanji jest równa zeszłorocznej.

Spśród poszczególnych krajów omawianych kontynentów w Afryce na czołowe miejsce wysuwa się wyspa Maurycus, gdzie produkcja wzrosła więcej niż o 50%, podczas gdy w ub. kampanji zanotowany był blisko 30%-owy spadek. W Afryce Południowej produkcja wzrosła o 16%, w Egipcie — o 10% i na wyspie Reunion — o 4%.

W Azji największy wzrost produkcji jest na Filipinach — o 42%. W ub. roku produkcja tych wysp spadła, osiągając najniższy poziom.

Drugim skolei krajem o wzrastającej produkcji są Indie Brytyjskie. Systematyczny wzrost produkcji cukru w Indiach jest wyrazem chęci usamodzielnienia się tego kraju od dowozu cukru, przedewszystkiem z Jawy. W Japonji i na Formozie stwierdzamy w tym roku wzrost produkcji cukru o 7% w stosunku do poprzedniego okresu kampanijnego. Mamy tutaj do czynienia z charakterystycznym wypadkiem. Przedewszystkiem produkcja cukru trzcinowego w obu tych krajach stale wzrasta, powtórnie wzrasta w jednakowym stosunku. W ub. roku wzrost ten wynosił 42%, w tym zaś roku 7%. Powyższa dynamika jest doskonałą ilustracją planowo realizowanej autarkizacji Japonji w zakresie produkcji cukru. Na Jawie tegoroczna produkcja ma być równa zeszłorocznej.

W Ameryce najsilniejszy wzrost (47%) produkcji cukru trzcinowego jest na Barbadosie, następnie idą Stany Zjednoczone (Luizjana) — 24%, Meksyk — 22%, Porto-Rico — 14%, Argentyna i Jamajka — po 11%, Trinidad — 9%. W pozostałych ośrodkach, a mianowicie w Brazylii, Dominice, Ekwadorze, Peru — produkcja jest prawie że na poziomie zeszłorocznej.

W Oceanji jedynie na wyspach Fidzi wystąpiła 12%-owa zwyżka produkcji. Na Hawajach wzrost produkcji jest minimalny — 3%, w Australji zaś jest 5%-owy spadek.

Zupełnie odmienny obraz przedstawia produkcja cukru buraczanego, szczególnie jeśli chodzi o Europę. Wprawdzie globalna produkcja cukru buraczanego w Europie w bież. okresie wzrosła o 3% w stos. do poprzedniego okresu kampanijnego, to jednak wzrost ten jest spowodowany 46%-owym wzrostem produkcji cukru buraczanego w Z.S.R.R., gdzie już w zeszłym roku nastąpił wzrost produkcji cukru o 41%, w stosunku do kampanji 1933/34. W Europie bez Z.S.R.R. nastąpił spadek produkcji cukru w bież. kampanji o 6% w stosunku do poprzedniego okresu kamp. i o 3% w stosunku do przeciętnego okresu 5-letniego 1929/30 ÷ 1933/34, podczas gdy w poprzednim okresie

¹⁾ Kursy — w %-ach nominalu; obroty — w jednostkach walutowych danego kraju (w Medjolanie — w tysiącach).

²⁾ P. „Revue Internationale d'Agriculture” Nr. 2/1936.

³⁾ P. „Polska Gospodarcza” zes. 25/1935, str. 795.

kampanijnym produkcja europejska (bez Z.S.R.R.) wzrosła o 14%, a wraz z produkcją rosyjską o 18% w stosunku do kamp. 1933/34 i była na poziomie produkcji poprzedzającego okresu 5-letniego.

Spśród krajów europejskich bardzo wielki wzrost produkcji cukru nastąpił w Bułgarii i w Danii. W Bułgarii jednak pomimo 8-krotnego wzrostu produkcji osiągnie ona zaledwie 50% stanu z poprzedniego okresu 5-letniego. Tak raptowny skok wytwórczości cukru jest spowodowany tem, że w ub. roku nastąpił jeszcze bardziej raptowny spadek produkcji. W roku tym (1934/35) Bułgaria wyprodukowała 5% swej produkcji z kampanji 1933/34 i 7% z odpowiedniego poprzedzającego 5-letniego okresu. W Danii blisko 3-krotny tegoroczny wzrost produkcji cukru pozostaje w związku z bardzo małą produkcją w poprzednim roku, czego przyczyną był nieurodzaj buraków. Z pozostałych krajów wzrost produkcji cukru nastąpił w Jugosławii — o 42%, na Litwie — o 45%, w Rumunii — o 21%, w Irlandji — o 19%. W Szwecji, Polsce i Szwajcarii produkcja pozostała na zeszlrocznym poziomie. Minimalny spadek produkcji (o parę procent) nastąpił w Niemczech, na Węgrzech, we Włoszech, w Belgji, Holandji, Austrii i Czechosłowacji (10%). W Anglii spadek produkcji cukru wynosi 17%, we Francji — 21%, na Łotwie — 26%. Najsilniejszy spadek nastąpił w Finlandji — 45% w stosunku do poprzedniego roku, ale produkcja osiągnęła pomimo to poziom o 40% wyższy od średniej poprzedniego okresu 5-letniego.

W Ameryce produkcja cukru buraczanego wzrosła o 3%, przyczem w Stanach Zjedn. wzrost stanowi 3%, w Kanadzie zaś — 19%. Na 1 1/2 miljn. t globalnej produkcji cukru buraczanego Ameryki Kanada produkuje zaledwie 55 tys. t. W obu cytowanych krajach w ub. roku produkcja cukru buraczanego była niższa niż w poprzednim okresie kampanijnym.

Spśród azjatyckich producentów cukru buraczanego stały wzrost wytwórczości tego artykułu ma miejsce w Japonji. W bież. roku wzrost wynosi 23%, w ub. roku wynosił 36%. Podobnie jest na drugim krańcu azjatyckiego kontynentu. Zdawało się, osłabiona w ub. roku — autarkizacja Turcji przybrała w bież. okresie kampanijnym ponownie na sile. Po 10%-owym spadku produkcji w ub. r. mamy analogiczny jej wzrost w b. r. Wskaźniki produkcji dla Japonji i Turcji w stosunku do poprzedniego okresu 5-letniego wynoszą odpowiednio: 190 i 220.

W dużej mierze źródła dynamiki produkcji cukru w bież. okresie kampanijnym należy szukać w dziejach i tendencjach światowego cukrownictwa w poprzednich latach, szczególnie zaś w bezpośrednio poprzedzającym okresie kampanijnym.

Ciążące od szeregu lat na światowym rynku zapasy cukru osiągnęły na początku ub. okresu kampanijnego swój najniższy poziom. Widoczne (kontrolowane) zapasy cukru wynosiły na dz. 1/IX 1935 r. 6 255 tys. t. W poprzednich latach w tym samym czasie kontrolowane zapasy wynosiły: w 1934 r. — 7 729 tys. t, w 1933 r. — 8 057 tys. t. i w 1932 roku — największego nasilenia stocków — 8 793 tys. t¹⁾. Ponieważ kontrolowane zapasy cukru stanowią w przybliżeniu 4/5 istotnych stocków, przeto faktyczne zapasy w powyższych 4 latach wynosiły w przybliżeniu: w 1935 r. — 7·8 miljn. t, w 1934 r. — 9·6 miljn. t, w 1933 r. — 10·1 miljn. t i w 1932 r. — 11 miljn. t. Spadek stocków w ciągu powyższych 4 lat pozostaje w związku ze zmniejszoną systematycznie w ciągu tych lat produkcją cukru.

Wskutek tego t. zw. statystyczna sytuacja światowego cukrownictwa na początku omawianego okresu kampanijnego poprawiła się. W pewnym stopniu zawdzięczać to należy działaniu umowy Chadbourne'a, która właśnie w ub. roku po 5-letnim działaniu wygasła. Z wyjątkiem Jawy wszyscy jej dawni kontrahenci stworzyli t. zw. Komitet Porozumiewawczy, którego zadaniem jest, między innymi, przygotowanie gruntu do zawarcia szerzej pojętego międzynarodowego porozumienia. Projektowane porozumienie miało na celu uregulowanie wszechświatowej produkcji i obrotu cukrem.

Integralnym warunkiem stworzenia takiego porozumienia jest oczywiście uprzednie uregulowanie stosunków w zakresie produkcji cukru w poszczególnych krajach.

Bieg wypadków w ostatnich latach, szczególnie zaś w roku poprzednim i bieżącym, wskazuje na to, jakobyśmy się zbliżali do stworzenia podobnego porozumienia. Bo oto produkcja i dowóz cukru na rynek Stanów Zjedn. zostały skontyngentowane przez Roosevelta.

Cukrownictwo kubańskie zostało ujęte w pewne normy prawno-organizacyjne. Należy jednak mieć na uwadze tę okoliczność, że stworzenie przez Stany Zjedn. na swoim rynku stałej podstawy operacyjnej dla cukrownictwa Kuby, przez przyznanie jej kontyngentów wwozowych o niższym ciele, wzmogło pozycję konkurencyjną tego cukrownictwa na innych rynkach, co w wypadku złej woli ze strony Kuby może stanowić poważną groźbę dla pozostałych eksporterów.

Na Jawie opracowano kilkoletni plan regulacji produkcji cukru, który się streszcza w niedopuszczaniu do tworzenia się nadmiernych zapasów, drogą ograniczonej do rzeczywiście istniejących możliwości zbytu produkcji.

Anglja, najpoważniejszy dotychczasowy rynek zbytu na cukier, w ten sposób rozwiązuje zagadnienie produkcji i importu tego artykułu, że uzależnia wysokość stawki preferencyjnej dla krajowego cukru od poziomu cen światowych. Dzięki takiemu postawieniu sprawy Rząd angielski jest, poprzez Skarb, zainteresowany w utrzymaniu na jaknajwyższym poziomie światowej ceny cukru, co oczywiście skłania Anglję do zajęcia się sprawą doprowadzenia do międzynarodowej regulacji produkcji i podaży cukru.

W ten sposób powoli, ale systematycznie rozszerza się zakres możliwości uregulowania problemu cukrowego w skali światowej. Gdyby udało się zrzeszyć największych producentów i konsumentów cukru, zagadnienie byłoby rozwiązane. Należy jednak liczyć się z tem, że aczkolwiek tendencje autarkiczne w bardzo wielu krajach słabną (Anglja, Finlandja, Łotwa), są jednak wypadki dalszego forsowania produkcji cukru w krajach, nieposiadających po temu naturalnych warunków, np. Norwegja, Irlandja. Są też kraje, gdzie rozwój produkcji cukru ma wszelkie dane do realizacji i wyeliminowania względnie ograniczenia dowozu obcych cukrów na swój rynek. Takim krajem są Indie Brytyjskie, które coraz bardziej uniezależniają się od swego dotychczasowego, niemal monopolistycznego dostawcy — Jawy.

Tak więc obok zjawisk, wskazujących na możliwość bliskiej realizacji dążeń przemysłów cukrowych, zainteresowanych w zorganizowaniu światowego cukrownictwa, stale istnieją i powstają interesy przeciwnie, rzeklibyśmy outsiderskie.

Niewątpliwie, gdyby nie tegoroczny znaczny wzrost produkcji cukru, szczególnie trzcinowego, spowodowany do pewnego stopnia właśnie stwierdzoną poprawą statystyczną na początku omawianego okresu kampanijnego, pewną zwyżką cen i nieustającym popieraniem tego przemysłu w poszczególnych krajach — zarówno obecna sytuacja statystyczna byłaby lepsza, jak i możliwość uregulowania zagadnienia byłaby o wiele bardziej realna.

Konsumpcja cukru w całym świecie, szczególnie zaś w Europie i w Ameryce, od pewnego już czasu wzrasta.

Geny cukru też ujawniały w ostatnich czasach tendencje zwyżkowe. Przy niezorganizowanym jednak rynku może to być przyczyną, utrudniającą dojście do porozumienia, gdyż zwyżka cen w wypadku wolnej konkurencji zawsze stanie się podnietę do powiększenia względnie podjęcia produkcji eksportowej. Ponowna dezorganizacja rynków zbytu może nastąpić bardzo łatwo wskutek rzucenia przez któregoś z większych producentów znacznej partji towaru na wolny rynek (Z. S. R. R.).

Pozatem rzeczą zasadniczego znaczenia jest fakt coraz głębszego przekształcania się wolnych rynków zbytu na rynki, skrupowane wszelkiego rodzaju ograniczeniami. W takich okolicznościach bilateralne unormowanie zbytu, dla poszczególnych producentów cukru, może mieć większe znaczenie od umów multilateralnych — tem większe, że w zakresie regulacji cukrowej byliśmy świadkami fiaska częściowej, aczkolwiek dość szeroko zakrojonej, próby generalnego uregulowania produkcji i zbytu (plan Chadbourne'a).

Na przeszkodzie pomyślnie, zdawałoby się, rozwijającym się próbom, podjętym przez Anglję, w kierunku stworzenia międzynarodowego porozumienia cukrowego stanęły ostatnie wypadki polityczne, które, narazie przynajmniej, zaabsorbowały uwagę wielkiego medjatora sprawy porozumienia. Nie wydaje się więc możliwym, ażeby do końca bież. roku operacyjnego doszło do zrealizowania porozumienia, i w najlepszym wypadku przyszłoroczna produkcja i obrót cukrem byłoby ujęte w pewne normy organizacyjne na świecie.

J. i P. Kaltenbergowie

KRONIKA ZAGRANICZNA

STANY ZJEDN. AM.

BUDŻET NA ROK 1937 I PODATKI. — Preliminarz budżetowy na rok budżetowy 1937 (od 1/VII 1936 r. do 30/VI 1937 r.) przewiduje

wpływy ze wszystkich źródeł, z wyjątkiem poczty, w wysokości \$ 5 654 miljn. — wobec szacowanych obecnie wpływów w roku budżetowym 1936 w wysokości \$ 4 411 miljn.; przewidywany zatem wzrost wyniósłby \$ 1 243

miljn. W porównaniu z rzeczywistymi wpływami roku budżetowego 1935, wynoszącymi \$ 3 800 miljn., wzrost ten jeszcze bardziej by się uwydatnił, wyniósłby bowiem \$ 1 854 miljn. Wpływy z poczty przewiduje się w wy-

¹⁾ P. „Revue Internationale d'Agriculture” Nr. 11/1935.

sokości \$ 705 miljn. — wobec przewidywanych w roku bież. \$ 670 miljn.

Wydatki na rok budżetowy 1937 preliniuje się w wysokości \$ 6 753 miljn. Wydatki w roku budżetowym 1936 — według szacunku — nie przekroczą \$ 7 645 miljn., a więc w porównaniu z tym szacunkiem wydatków na rok 1936 zinniejszo stroną rozchodową preliniarza na rok 1937 o blisko \$ 893 miljn.

Omawiając budżet w przedłożonym Kongresowi orędzium, Prezydent Roosevelt stwierdził, że dla wykonania normalnych czynności Rząd potrzebuje na rok budżetowy 1937 zasadniczo tylko \$ 5 069 miljn. Do czynności normalnych zalicza także spłatę procentów od długu publicznego, normalne roboty publiczne, wypłatę premij rolnikom za ograniczenie produkcji, nie zalicza jednak pozycji na wielkie roboty publiczne, zawartych zwykle w budżecie nadzwyczajnym. Z preliniowanych na ten rok wydatków przeznaczają się na obsługę długu publicznego \$ 1 385 miljn. (czyli więcej niż w 1936 r. o \$ 91 miljn.) oraz na zwroty i pomoc — \$ 1 103 miljn. (wobec \$ 2 869 miljn. w ub. r.).

Deficyt na rok budż. 1936 — według obliczeń — nie przekroczy \$ 3 234 miljn. Przewidywany w roku budż. 1937 deficyt brutto wyniósłby \$ 1 098 miljn., łącznie z kwotą \$ 580 miljn. na spłatę długu; deficyt netto wyniósłby zatem tylko kwotę \$ 518 miljn.

Dług publiczny rośnie w szybkim tempie; jeszcze dn. 30/VI 1934 r. wynosił tylko \$ 27 053 miljn., dn. 30/VI 1935 r. — już \$ 28 700 miljn., a na dz. 30/VI b. r. dług ten szacuje się na — 30 933 miljn., wreszcie na dz. 30/VI 1937 r. — na \$ 31 352 miljn. Liczby na 1937 r. nie biorą pod uwagę sum, które Kongres przeznaczają na roboty publiczne poza budżetem zwyczajnym.

Jak podają raporty skarbowe z szeregu ostatnich miesięcy, wpływ skarbowe, a specjalnie w podatku dochodowym — wzrastają w dalszym ciągu; przedłożony zatem preliniarz budżetowy na 1937 r. wydaje się całkiem umiarkowanie odpowiadać tendencjom ożywiającej się powoli gospodarstwa społecznego i mógłby okazać się możliwie realnym, gdyby nie zaszyły w ostatnim czasie pewne fakty, zmieniające sytuację — tak po stronie wpływów, jak i wydatków budżetu.

Chodzi tu w pierwszym rzędzie o decyzję Sądu Najwyższego, uznającą ustawę rolną, t. zw. Agricultural Adjustment Act, za niezgodną z Konstytucją i znoszącą wprowadzoną tą ustawą t. zw. processing taxes. W preliniarzu budżetowym podatki te figurowały z kwotą \$ 547 miljn., która obecnie odpada.

Drugim faktem, pogarszającym sytuację budżetową, jest uchwalenie przez Parlament — mimo uparcie stawianego weta Prezydenta — t. zw. bonusu b. kombatantom, co zwiększa stroną rozchodową o przeszło \$ 120 miljn.

W związku z powstałą sytuacją zaszła konieczność albo wyrzeczenia się tych \$ 547 miljn. i z niemi całej dotychczasowej polityki rolnej, opartej na subwencjonowaniu rolnictwa za ograniczenie produkcji, a szukania nowych źródeł dochodowych na pokrycie bonusu, albo też znalezienia pokrycia dla obu tych pozycji.

Prezydent Roosevelt wybrał drogę drugą. W orędziu podatkiem, skierowanym w dn. 3/III b. r. do Parlamentu, wystąpił z projektem zmiany systemu podatkowego, przedewszystkiem w kierunku równomierniejszego rozłożenia podatku dochodowego na wszystkich podatników, osiągających zyski z przedsiębiorstw, prowadzonych czy to osobiście czy w formie spółek kapitałowych. Dotychczasowa sytuacja upośledzała znacznie przedsiębiorstwa małe na

korzyść wielkich. Według obowiązującego ustawodawstwa podatkowego zyski spółek, nierozdzielone między akcjonariuszów, nie podlegały podatkowi uzupełniającemu (surtaxowi). Sytuacja ta skłaniała do gromadzenia nadwyżek w spółkach, kontrolowanych przez podatników o wielkich dochodach. Ta metoda unikania podatku w Stanach Zjedn. jest tak stara, jak stare jest ustawodawstwo o podatku dochodowym Przedsiębiorce od czasu do czasu przez. Parlament wysiłki w celu usunięcia tego stanu rzeczy nie dały pozytywnego wyniku. Według obliczeń Prezydenta w roku kalend. 1936 ponad \$ 4 500 miljn. dochodu spółek nie zostało rozdzielonych między akcjonariuszów. Stracę z tego tytułu we wpływach podatkowych Rząd oblicza na przeszło \$ 1 300 miljn. Temu stanowi rzeczy ma zapobiec podatek od nierozdzielonych zysków spółek. Skala podatkowa ma być progresywna, tak jednak skonstruowana, aby wpływy z nowego podatku przyniosły mniej więcej tyle, ile zapłaciłby akcjonariusze w formie podatku dochodowego, gdyby zyski zostały między nich rozdzielone. Przeciętą jednak ma wynosić ok. 33 1/3% dochodu nierozdzielonego. Wpływy z tego źródła oblicza się na \$ 1 614 miljn.

Jednocześnie Roosevelt zaproponował zniesienie istniejącego podatku dochodowego od towarzystw (corporation income tax), pobieranego obecnie według skali 12 1/2 ÷ 15% z preliniowaną na 1937 r. kwotą \$ 826 miljn., podatku od kapitału zakładowego spółek (capitalstock tax), pobieranego w wysokości \$ 1.40 od \$ 1 000 wartości tego kapitału z przewidywaną na 1937 r. kwotą \$ 163 miljn., podatku od nadwyżki zysków (excess profits tax), dającego zaledwie \$ 5 miljn. rocznie, oraz zniesienie istniejącego zwolnienia dywidend od podatku normalnego od dochodu osób fizycznych.

Oblicza się, że na czysto proponowana reforma podatkowa przyniesie ok. \$ 620 miljn., t. j. tyle, ile jest potrzeba na pokrycie deficytu budżetowego, powstałego wskutek zniesienia podatków od przeróbki produktów rolniczych (processing taxes) i uchwalenia przez Kongres bonusu na rzecz b. kombatantów.

Oprócz wyżej opisanej reformy, która począwszy od nowego roku budżetowego miałaby charakter stały, Prezydent zaproponował wprowadzenie tylko na czas przejściowy (2 ÷ 3 lat) podatku, któryby pokrył ubytek we wpływach, powstały już w budżecie bieżącym w kwocie ok. \$ 517 miljn. wskutek zniesienia processing taxes. Proponowany podatek pobierany byłby również od przeróbki niektórych produktów rolnych, tylko od większej ich ilości niż dotychczas i według niższej stawki oraz w ciągu 2 lub 3 lat. Ciężar jego byłby zatem niewielki.

Poza budżetem zwyczajnym jest jeszcze budżet nadzwyczajny (wielkie roboty publiczne dla walki z bezrobociem). W ramach tego ostatniego Prezydent zwrócił się do Kongresu o kredyt na okres 1/VII 1936 ÷ 30/VI 1937 w kwocie \$ 3 100 miljn. Przewidywany zatem deficyt rzeczywisty wyniósłby nie o wiele mniej od przewidywanego w roku bieżącym.

M.

WĘGRY

SYTUACJA HANDLU ZAGRANICZNEGO. — W sytuacji handlowo-politycznej Węgier do najciekawszych zmian należy przede wszystkim wybitna aktywizacja w 1935 r. bilansu handlowego z Niemcami. Udział Niemiec w przywozie węgierskim wyniósł w 1935 r. 22.5%, w wywozie zaś 24%, z saldem w kwocie 19 miljn. pengö na korzyść Węgier. Stosunek ten uległ dalszej poprawie w b. r., wykazując już np. w pierwszych 2 miesiącach

saldo dodatnie w wysokości 10 miljn. pengö. Raptowne ożywienie od 1935 r. stosunków handlowych niemiecko-węgierskich powstało wskutek intensywnego wysiłku przez Rzeszę korzystnych warunków zaopatrywania się w artykuły spożywcze i surowce, ustalonych w niemiecko-węgierskiej umowie clearingowej. Na podstawie tej umowy Węgry wzamian wywozu swych produktów uzyskały m. in. kompensatę swych zamrożonych wizerzytelności markowych, w postaci otrzymywania z Niemiec produktów zamorskich, usług, wynikających z tranzytu towarów węgierskich przez Niemcy oraz przewozu przez niemieckie linie żeglugowe.

W dodatkowym układzie (zawartym w Monachium w dniu 29 lutego b. r.) uzyskały Węgry — wzamian za zwiększenie kontyngentów niemieckich na artykuły chemiczne, papierniczne, tekstylne, wyroby ze skóry, kauczuku, żelaza i maszyny elektryczne — kontyngent przywozowy na 40 tys. sztuk bitych trzody chlewniej, łącznie z zapewnieniem możliwości dodatkowego przywozu jeszcze 120 tys. sztuk, oraz zniżkę celną na tkaniny haf-towane.

Oczywiście, że ten dla Węgier korzystny stan nie może być długotrwały, gdyż zwiększenie zakupów węgierskich artykułów rolnych spowodowane zostało głównie ostatnim złym urodzajem w Niemczech i gwałtownym skurczeniem się niemieckiego zapasu dewiz — tak spowodu zmniejszania się globalnej kwoty wywozu, jak i zwiększania popytu na dewizy na pokrycie kosztów dobrożenia.

Drugie miejsce w obrotach handlowych Węgier zajmuje Austria. Ożywienie obrotów na tym odcinku spowodowane zostało głównie przez wzajemne preferencje celne, zagwarantowane w t. zw. „protokółach rzymskich” z dn. 17/III 1934 r., które w swych skutkach na odcinku austriacko-węgierskim są raczej korzystniejsze dla Austrii niż dla Węgier. Udział bowiem Austrii w ogólnym wywozie węgierskim wykazuje spadek, mianowicie z 27% — biorąc na uwagę dane wagowe — w 1933 r. do 19% w 1935 r., przyczem wartość wywozu spada z 105.5 miljn. pengö w 1933 r. do 86.7 miljn. pengö w 1935 r. Saldo dodatnie obrotów austriacko-węgierskich, wynoszące w 1933 r. 43 miljn. pengö, skurczyło się w 1935 r. na 11 miljn. pengö, przyczem saldo to za pierwsze 2 miesiące b. r. wynosiło zaledwie 100 tys. pengö na korzyść Węgier. Główną przyczyną spadku wywozu węgierskiego jest wygórowana cena pszenicy węgierskiej, której wywóz do Austrii w 1935 r. spadł o połowę w porównaniu z wywozem w 1934 r. Korzystniej przedstawia się sytuacja w dziedzinie wywozu mąki.

Austria wskutek specjalnych gwarancji protokółu rzymskich zdołała w ostatnich 2 latach zająć czołowe miejsce w przywozie do Węgier wyrobów papierniczych, oszów bawełnianych, celulozy i drewna, przyczem Polska w ostatnich 3 latach została zepchnięta już na jedno z ostatnich miejsc w przywozie drewna do Węgier. Węgry nie mogą liczyć na zwiększenie wywozu swych produktów rolnych do Austrii, gdyż kontyngenty na te produkty, przyznawane Węgom — jak i innym państwom agrarnym — posiadają naogół charakter stały. Poza tym stoją tu na przeszkodzie również autarkistyczne dążenia rolnictwa austriackiego.

Trzecie miejsce w obrotach handlowych Węgier zajmują Włochy, w stosunku do których wybitnej aktywizacji uległ bilans handlowy Węgier, wykazując w 1935 r. saldo dodatnie w kwocie 31.5 miljn. pengö — wobec salda ujemnego w 1934 r. w kwocie 7.5 miljn. pengö, przyczem saldo to za pierwsze 2 miesiące b. r. wykazało już 2.5 miljn. pengö

na korzyść Węgier. Tego rodzaju kształtowanie się obrotów handlowych włosko-węgierskich znajduje wytlumaczenie w pierwszym rzędzie we wzroście zapotrzebowania Włoch, spowodowanych wojną w Abisynji, pozatem znacznym pośrednictwem Węgier przy zakupie dla Włoch niezbędnych artykułów, podlegających działaniom sankcji gospodarczych.

Udział Włoch w wywozie węgierskim wynosił w 1935 r. 13,28%, w przywozie zaś 7,38%, przyczem przeszło 70% całkowitego eksportu była węgierskiego zostało pochłonięte przez rynek włoski, nie mówiąc już o zakupie przez Włochy, w myśl protokołów rzymskich, znacznej partii pszenicy węgierskiej po wygórowanej cenie.

Częste zmiany w rumuńskich przepisach celnych i reglamentacyjnych, ze strony węgierskiej zaś zaostrzenie w stosunku do Rumunii przepisów dewizowych — wzajemnie utrudniają wymianę handlową tych krajów. Bilans handlowy Węgier w stosunku do Rumunii stale wykazuje ujemne saldo, które ze strony węgierskiej bywa pokrywane dochodem z turystyki, nadwyżką z rozliczeń kolejowych i pocztowych, oraz innymi zobowiązaniami Rządu rumuńskiego w stosunku do obywateli węgierskich. Wartość przywozu rumuńskiego do Węgier wynosiła w 1935 r. 54 miljn. pengő (w porównaniu z 30 miljn. pengő w 1934 r.), natomiast wywóz do Rumunii wykazuje w tym samym czasie wzrost z 20 miljn. pengő do 25 miljn. pengő.

Wzrost — o 10,5 miljn. pengő — wykazuje w 1935 r. również przywóz z Jugosławii, i to spowodowany koniecznością sprowadzenia stamtąd znacznej ilości kukurydzy i otrąb skutkiem braku paszy na Węgrzech. Wartość natomiast wywozu węgierskiego do Jugosławii wynosiła w 1935 r. 11 miljn. pengő, t. j. zmniejszyła się o 1 miljn. pengő.

Obroty handlowe czechosłowacko-węgierskie — pomimo zawartego w dn. 14. VI ub. r. traktatu handlowego, opartego na szerokich podstawach — stale się kurczą. Udział Czechosłowacji w przywozie węgierskim pomimo stanu beztraktatowego wynosił jeszcze w 1933 r. 10%, w 1934 r. — 7%, w ub. r. już tylko 4,8%, w wywozie zaś węgierskim udział ten zmniejszył się z 7,5% w 1933 r. na 4,9% w 1934 r. i na 4,5% w 1935 r. W okresie pięcioletniego stanu beztraktatowego czechosłowacki protekcyjizm agrarny spowodował restrykcje celne w stosunku do czechosłowackich wyrobów przemysłowych, w konsekwencji wyroby czechosłowackie zostały na rynku węgierskim zastąpione produktami niemieckimi, austriackimi i angielskimi.

Stały wzrost wykazują obroty handlowe Węgier z Anglią, z którą obroty płatnicze reguluje „gentleman-agreement” z 1933 r., zastąpiony specjalnym układem, obowiązującym od dn. 1. II b. r. Obroty z Anglią dały Węgram w 1934 r. nadwyżkę w kwocie 16,5 miljn. pengő. Głównymi artykułami wywozowymi są: smalec, drób, bekony, konserwy mięsne, owoce i jarzyny, masło, skóry, części aparatów, tkaniny bawełniane i ze sztucznego jedwabiu, oraz meble. Węgrzy sprowadzają z Anglii głównie artykuły kolonialne, tkaniny wełniane, metale i gumę surową oraz maszyny elektryczne.

Wartość przywozu z Francji uległa niższe z 10,2 miljn. pengő w 1934 r. na 4,5 miljn. pengő w 1935 r. głównie skutkiem ostatnio zawartego francusko-węgierskiego układu clearingowego, w myśl którego wpływy osiągnięte ze sprzedaży produktów węgierskich skontynentowanych we Francji mogą być zużyte jedynie na pokrycie dawnych wierzytelności francuskich.

Obroty handlowe ze Szwajcarią wykazały w 1935 r. 6 miljn. pengő salda dodatniego dla Węgier. W ub. r. Szwajcaria sprowadziła z Węgier 800 tys. q pszenicy, oraz większą liczbę koni, paszy treściwej i objętościowej, produktów przemysłu rolnego oraz maszyn elektrycznych.

Stale wzrasta znaczenie Szwecji, Indii Brytyjskich, Palestyny i Egiptu, jako rynków odbiorczych na towary węgierskie, natomiast minimalne znaczenie spośród państw bałkańskich posiadają rynki odbiorcze Bułgarii, Grecji i Turcji — tak na skutek wielkiego spadku zdolności konsumpcyjnej tamtejszej ludności, jak i spowodu surowych zakazów przywozu.

Z przywozu ze Stanów Zjedn. Am. — wartości przeszło 20 miljn. pengő w 1935 r. — prawie 14 miljn. pengő przypada na surową bawełnę oraz z miljn. pengő na metale surowe oraz na surowkę żelazną.

Stosunki handlowe polsko-węgierskie — pomimo znacznych utrudnień dewizowych, czynionych ze strony węgierskiej w ostatnich latach — kształtowały się do 1934 r. korzystnie dla Polski. W 1934 r. bilans handlowy polsko-węgierski prawie wyrównał się, a w 1935 r. okazał się nawet minimalny niedobór na niekorzyść Polski — przy stale zmniejszających się obrotach. Stale rozszerzanie się węgierskiej listy towarów, zakazanych do przywozu, uniemożliwia m. in. obecnie wywóz do Węgier polskich maszyn włókienniczych, których jeszcze w 1933 r. wywożono na kwotę ok. zł 700 tys. Zakaz używania przez węgierskie instytucje wojskowe, rządowe i samorządowe węgla zagranicznego oraz wysokie koszty przewozowe węgla polskiego, pomimo przewożenia go niejednokrotnie całkowicie drogą wodną z Gdyni do Braiili w Rumunii, a stamtąd Dunajem do Węgier — zahamowały w ostatnim czasie wywóz tego, dla nas tak ważnego, artykułu eksportowego.

Należy mieć nadzieję, że wprowadzenie w życie protokołu dodatkowego do umowy handlowej polsko-węgierskiej, który zawiera wzajemne niższe celnego i kontyngenty towarowe, dodatnio wpłynie na ożywienie wzajemnych obrotów handlowych, gdyż Polska i Węgry, pomimo podobnej struktury gospodarczej, mogą ze wzajemną dla siebie korzyścią wymieniać szereg artykułów.

Obroty handlowe Węgier z zagranicą wykazują od 1935 r. — równoległe z sytuacją handlu światowego — pewną lekką poprawę, przyczem należy się liczyć w bież. roku ze wzrostem 10%-owym w porównaniu z obrotami w 1935 r., przy jednoczesnym osiągnięciu nieznacznego dodatniego salda bilansu handlowego.

Wł. Pietrzykowski

ABISYNJA

GOSPODARKA I FINANSE. — Mimo olbrzymiej swej powierzchni (ok. 1,2 miljn. km²), znacznych bogactw naturalnych i różnych warunków klimatycznych, a więc sprzyjających uprawie najroznorodniejszych roślin i hodowli zwierząt domowych — Abisynja jest krajem nader zacofanym pod względem gospodarczym. Z tego też względu nie przedstawia ona większej wartości jako rynek zbytu dla państw europejskich.

Tem niemniej, Abisynja mogłaby stanowić dobry teren dla ekspansji gospodarczej, przemysłowej i handlowej, dla krajów kapitalistycznych, o ileby ułatwiona została Europejczykom eksploatacja bogactw naturalnych. Stały brak zaufania do intencji obcokrajowców ze strony dotychczasowego rządu abisynjskiego jak i ludności stanowił największą przeszkodę dla wszelkich poczynań

w dziedzinie przemysłowej przedsiębiorstw zagranicznych.

Drugą niemniejszą przeszkodę stanowił całkowity niemal brak dogodnych dróg. Abisynja posiada, jak wiadomo, jedną jedyną koleją, łączącą Addis-Abebe z Dżibuti, portem Somali Francuskiego. Reszta zaś kraju zadowolona się przeważnie ścieżkami karawanowymi.

Toteż wszelkie próby, czynione celem eksploatacji różnych bogactw naturalnych, nie wydały dotychczas żadnych prawie rezultatów, mimo że niektórym firmom europejskim udawało się otrzymać od negusa różne koncesje.

Jedyną prosperującą w Abisynji koncesją była dotąd kolej Addis-Abeba — Dżibuti. Powodzenie jej objaśnia się tem, że jest ona jedyną linią komunikacyjną, łączącą Abisynję z morzem, i że przez nią kierowało się 70 ÷ 80% całego handlu zagranicznego tego kraju.

Ogólna długość kolei powyższej wynosi 783 km. Podróż tą drogą do stolicy Abisynji trwa 2½ doby. Kapitał kolei należy do Francuzów. Jednak według układu włosko-francuskiego, podpisanego w dn. 7/I 1935 r., 20% akcji towarzystwa kolei tej miało przejść do Włochów. Poza nią Abisynja prawie nie posiadała dotąd nawet dłuższych dróg bitych. Zresztą i te, co istnieją, są dostępne do ruchu jedynie w porze suchej. Zatem cały transport wewnątrz kraju, a zarazem i podróże odbywały się zwykle ścieżkami karawanowymi.

Monetą obiegową w Abisynji był dotąd talar srebrny, z wizerunkiem cesarowej Mariji Teresy Austriackiej. Talar ten nosi datę 1780 r., aczkolwiek były one bite od tego czasu stale. Transakcje dokonywane są nietylko zapomocą tej monety, lecz i za pomocą sztab soli, albo towary wymienia się w naturze. Ostatnio wartość talara wynosiła ok. zł 2 (5 ÷ 6 franków francuskich), lecz od końca 1935 r. stale obniżała się. W obiegu przed wojną znajdowało się ok. 35 miljn. talarów oraz 2,9 miljn. biletów bankowych. Jednak ludność niechętnie przyjmuje pieniądź papierowy.

W październiku 1931 r. Rząd abisynjski nabył od „Bank of Abyssinia” — egipskiego towarzystwa akcyjnego — koncesję bankową, udzieloną mu w 1905 r., i założył państwowy bank emisyjny pod nazwą „Bank of Ethiopia”. W 1933 r. bank powyższy wykazał czysty dochód w sumie £ 1 178. Od czasu istnienia banku nie wypłacono ani razu dywidendy.

Abisynja nie posiadała normalnego, zawczasu ułożonego, budżetu państwowego. Tem niemniej dochody skarbowe były dość poważne. Poddani negusa płacili bowiem podatki bezpośrednio: od produkcji, katastro i t. d., oraz pośrednio. Na te ostatnie składały się: cła i akcyzy. Przy imporcie cło w zasadzie wynosiło 10% ad valorem. Od 1931 r. niektóre towary (cukier, mydło, wino, likiery, piwo, ryż, naczynia kuchenne, szkło) były ponadto obciążone wysokimi akcyzami, wynoszącymi niekiedy do 50% i 80%. Przy wywozie cło nakładało się na: skóry, kawę, kość słoniową i wosk, które to towary stanowią główne produkty eksportowe.

Co do handlu zagranicznego, jedynie dokładne wiadomości dostarcza statystyka kolei francusko-abisynjskiej Dżibuti — Addis-Abeba, która absorbuje 4/5 całej wymiany zagranicznej Abisynji. Statystyka ta wykazuje następujące dane (w tonnach):

Lata	Import	Eksport
1912	9 146	7 147
1914	15 060	8 363
1918	20 770	15 320
1922	14 281	13 490
1926	33 843	24 082
1929	49 092	21 538
1930	42 162	24 950

1931	32 685	27 792
1932	34 290	26 099
1933	28 115	23 878

Ekspert kształtował się w ostatnich 3 latach— według głównych pozycji — następująco (w tonnach):

	1931	1932	1933
Kawa	18 453	19 989	13 578
Skóry	7 386	4 905	7 944
Zboże	581	81	1 197
Wosk	340	346	370
Różne	1 032	778	788
Razem :	27 792	26 099	23 877

W ten sposób w 1933 r. nastąpił spadek wywozu w porównaniu z 1931 r. o 14%. Spadek ten przypada na kawę, stanowiącą główny produkt wywozu. Głównymi rynkami zbytu dla Abisynji były: Anglja, Niemcy, Francja, Belgja, Włochy, Holandia i Czechosłowacja.

Co się tyczy importu, to struktura jego była następująca (w tonnach):

	1931	1932	1933
Sól	12 840	13 294	9 513
Wyroby bawełniane	7 435	8 750	7 567
Materiały budowlane	3 336	3 747	3 378
Nafta	2 035	1 863	1 327
Cukier	1 228	1 039	1 115
Benzyna	711	842	733
Worki	545	653	386
Piwo, wino, likiery	278	227	256
Broń i amunicja	9	7	405
Mydła	169	243	229
Samochody	135	93	205
Różne	3 964	2 532	3 002
Razem :	32 885	34 290	28 116

Należy zaznaczyć, że 80% tkanin bawełnianych, importowanych przez Abisynję, pochodziło z Japonji, a reszta — z Belgji, Ameryki i Włoch. Co do soli, znaczna jej ilość dostarczana była przez kopalnie soli w Dżibuti.

Co do wartości importu i eksportu abisynjskiego, waha się ona po jednej i drugiej stronie w granicach £ 0.8 ÷ 1.0 milj., czyli 20 ÷ 25 milj. fr. w zł. Jedynie w 1934 r. import uległ poważnemu skurczeniu, gdy natomiast wywóz utrzymał się mniej więcej na poziomie lat poprzednich.

O ile chodzi o handel Abisynji z krajami zamorskimi (nieafrykańskimi), kształtował się on w 1934 r., według statystyki, ogłoszonej przez „Deutsches Orientverein”, następująco (w milj. fr. fr.):

	Import	Eksport
Japonja	8'66	0'40
Anglja (i Indje)	1'70	12'33
Francja	3'26	9'37
Stany Zjednoczone	0'32	7'30
Niemcy	0'30	3'17
Włochy	0'24	8'00

Co do krajów afrykańskich i kolonij, sąsiadujących z Abisynją, najbardziej ożywiona wymiana odbywa się z Sudanem angielsko-egipskim.

W.-G. D.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie 4 ÷ 16/V b. r. kształtowały się następująco (w walucie danego kraju, w Buenos Aires i Liverpoolu — w \$, w Hamburgu — w Hfl. — za 100 kg):

4 ÷ 9/V 11/V ÷ 16/V ^{Wzrost (+)}
lub ^{spadek (-)}
%

Pszenica

Berlin	21'40	21'40	—
Praga	178'72	178'72	—
Chicago	—	—	—
Buenos Aires	3'31	3'31½	+ 0'1
Liverpool	3'48	3'48	—
Wiedeń	35'58	35'37	- 0'6
Hamburg	5'32½	5'27½	- 1'0

Żyto

Berlin	17'70	17'70	—
Praga	143'70	143'70	—
Chicago	2'03	2'12	+ 4'4
Wiedeń	26'12½	26'12½	—
Hamburg	3'30	3'25	- 1'6

Owies

Berlin	—	—	—
Praga	125'50	125'50	—
Chicago	2'04	2'07	+ 1'4
Buenos Aires	—	—	—
Liverpool	3'30	3'30	—
Wiedeń	25'87½	25'87½	—
Hamburg	3'60	3'55	- 1'4

Jęczmień browarowy

Berlin	—	—	—
Praga	140'00	140'00	—
Chicago	3'26	3'14	- 3'7
Wiedeń	32'00	32'00	—
Hamburg	—	—	—

BYDŁO I MIĘSO

— Na rynkach zagranicznych w kwietniu b. r., poza małymi odchyleniami, naogół panowała utrzymana tendencja.

W Austrii pod wpływem nieco mniejszego zapotrzebowania ceny trzody mięsnej, jak i tłuszczowej obniżyły się o kilka groszy na kg.

W Niemczech, Belgji i Czechosłowacji sytuacja rynkowa — w porównaniu z marcem — nie doznała istotnych zmian.

W Anglii na rynku bekonowym w II połowie kwietnia zapanowała mocniejsza tendencja — wobec wzrostu popytu. Zapasy bekonów angielskich zostały wyprzedane. Nadal dobrym popytem cieszyły się szynki w puszkach, aczkolwiek w końcu okresu sprawozdawczego doznały nieznacznej obniżki cen.

Londyn. — Na rynku bekonowym notowano oficjalnie w końcu miesiąca — w sh za cwt: duńskie Nr. 1 sizeable 92, — Nr. 2 90, — Nr. 3 88, Nr. 1 ciężkie 92, — Nr. 2 90, szóstki Nr. 1 90, — Nr. 2 88; holenderskie Nr. 1 sizeable 86, — Nr. 2 83, — Nr. 3 82, Nr. 1 ciężkie 86, — Nr. 2 82, szóstki Nr. 1 83, — Nr. 2 81; polskie Nr. 1 sizeable 80, — Nr. 2 76, — Nr. 3 74, Nr. 1 ciężkie 80, — Nr. 2 75, szóstki Nr. 1 78, — Nr. 2 —; irlandzkie sizeable Nr. 1 84 ÷ 94, — Nr. 2 82 ÷ 92, — Nr. 3 80 ÷ 87, Nr. 1 ciężkie 84 ÷ 93, — Nr. 2 86, Nr. 1 szóstki —, — Nr. 2 86; litewskie Nr. 1 sizeable 80, — Nr. 2 76, — Nr. 3 74, Nr. 1 ciężkie 80, — Nr. 2 75, Nr. 1 szóstki 78, — Nr. 2 —; angielskie sizeable Nr. 1 85 ÷ 88, — Nr. 2 82 ÷ 86, — Nr. 3 80 ÷ 82, Nr. 1 ciężkie 84 ÷ 88, — Nr. 2 81 ÷ 86, szóstki Nr. 1 86, — Nr. 2 84.

Praga. — Notowania z końca miesiąca — w kor. za 1 kg żywej wagi łącznie z podatkiem: cielęta 7'50 ÷ 9'60, — wyjątkowo —, krajowe bite na wsi 9'00 ÷ 10'40, — wyjątkowo 10'50, gorsze gatunki 8'00 ÷ 8'50, bite w Pradze 9'00 ÷ 10'50, — wyjątkowo 11'00, gorsze gatunki —; świnię krajowe bite na wsi 9'00 ÷ 9'80, — wyjątkowo 10'00, gorsze gatunki —, bite w Pradze —, — wyjątkowo —, gorsze gatunki —; bydło (bez podatku krajowego): woły

3'40 ÷ 5'40, stadniki 4'30 ÷ 5'70, krowy 2'75 ÷ 5'40, jałówki 4'50 ÷ 6'00; świnię importowane (bez podatku): słowackie 6'20 ÷ 6'90, polskie 5'00 ÷ 6'30, litewskie —, rumuńskie ciężkie 5'60 ÷ 6'70.

Wiedeń. — Urzędowe notowania z końca miesiąca — za 1 kg w szylingach: woły najwyższy gatunek 1'42 ÷ 1'52, prima 1'15 ÷ 1'40, secunda 1'03 ÷ 1'12, tertia 0'93 ÷ 1'00; stadniki 0'78 ÷ 0'88; krowy 0'80 ÷ 0'97, kościste 0'60 ÷ 0'78. Tendencja utrzymana.

MASŁO

— W I dekadzie kwietnia b. r. na rynkach zagranicznych zapanowało ożywienie i wobec zwiększonego zapotrzebowania ceny masła wykazywały zwykłą tendencję. Po świętach na rynku londyńskim nastąpiło lekkie osłabienie i stabilizacja cen na niższym nieco poziomie. W końcu miesiąca, przy dość niejednorodnej tendencji, notowania masła w większości państw zostały obniżone.

Londyn. — Notowania masła z końca miesiąca — w sh za cwt: nowozelandzkie solone najlepsze 86 ÷ 87, najlepsze niesolone 87 ÷ 88, — wyjątkowo —; australijskie solone wyborowe 86 ÷ 87, niesolone 87 ÷ 88, I gat. solone 85 ÷ 86, niesolone wyborowe —, II gat. —; duńskie solone loco 102 ÷ 103; holenderskie solone —, niesolone 83 ÷ 88, — wyjątkowo —; polskie solone 85 ÷ 86; niesolone najlepsze 85; rosyjskie syberyjskie solone —; litewskie niesolone 85. Tendencja naogół słabsza, zapotrzebowanie umiarkowane. Ceny masła wszystkich gatunków kształtowały się zniżkowo. Stosunkowo najwyższego spadku ceny doznał gatunek duński (o 5 sh na cwt).

Berlin. — Notowania urzędowe w hurcie z końca miesiąca — w RM za 50 kg loco skład: niemieckie standardowe 130, wyborowe mleczarskie 127, mleczarskie II gat. 123, wiejskie 118. Tendencja utrzymana.

JAJA

— Naogół w I połowie kwietnia b. r. panowała mocna tendencja, a to zarówno ze względu na wzmoczone zakupy przedświąteczne, jak i dość żywą akcję magazynowania jaj w chłodniach.

Berlin. — Hurtowe notowania jaj z II połowy miesiąca — w fenigach za sztukę franco Berlin w opakowaniu i oclone: krajowe I gat. (zupełnie świeże) 65 g i wyżej 9'25, duże 60 ÷ 65 g 8'75, średnie 60 ÷ 65 g 8'25, normalne 55 ÷ 50 g 7'75, małe 50 ÷ 45 g 7'25, II gat. (świeże) 65 g i wyżej 9'00, duże 60 ÷ 65 g 8'50, średnie 60 ÷ 55 g 8'00, normalne 55 ÷ 50 g 7'50, małe 50 ÷ 45 g 7'00, wybrakowane 6'00; holenderskie, szwedzkie i duńskie 65 g i wyżej 8'75, duże 60 ÷ 65 g 8'25, średnie 55 ÷ 60 g 7'75, normalne 50 ÷ 55 g 7'25; fińskie, norweskie, belgijskie, irlandzkie 65 g i wyżej 8'75, duże 60 ÷ 65 g 8'25, średnie 55 ÷ 60 g 7'75, normalne 50 ÷ 55 g 7'25; węgierskie, jugosłowiańskie, bułgarskie 65 g i wyżej 8'50, duże 60 ÷ 65 g 8'00, średnie 55 ÷ 60 g 7'50, normalne 50 ÷ 55 g 7'00; oryginalne 7'25; rumuńskie 65 g —, 60 ÷ 65 g 7'00, średnie 7'50, normalne 7'00, małe —. Tendencja utrzymana.

Londyn. — Urzędowe notowania jaj — w szylingach i pensach za 120 szt.: duńskie 18 lb 9.3, 17 lb 8.3, 15.5 lb 7.9, 14 lb 7.0, 13 lb —; angielskie specjalne 9.9, standardowe 9.3, średnie 9.0; irlandzkie specjalne 9.6, standardowe 9.0, wybrane 8.9, małe 8.4½; holenderskie brunatne 68 ÷ 69 kg 10.0; 67 ÷ 68 kg 9.6, 60 ÷ 61 kg 8.4½, 58 ÷ 59 kg 8.1½, mieszane 67 ÷ 68 kg 8.3, 62 ÷ 63 kg 7.9; polskie świeże o wadze 53 ÷ 54 kg 5.9, 51 ÷ 52 kg 5.7½, 49 ÷ 50 kg —, czerwone 5.3; rumuńskie

o wadze $53 \div 54$ kg $5.7 \frac{1}{2} \div 5.9$, $52 \div 53$ kg $5.6 \div 5.9$, $49 \div 50$ kg —. Tendencja naogół utrzymana, dowozy małe.

SUROWCE WŁÓKIENNICZE

— Rynek bawełny amerykańskiej w kwietniu kształtował się całkowicie pod wpływem nastrojów politycznych zarówno w dziedzinie międzynarodowej, jak i związanych ze zbliżającą się kampanją wyborczą w Stanach Zjednoczonych. Tendencja cen prawie przez cały miesiąc była utrzymana z nieznacznymi stosunkowo wahaniami, które na sytuację rynku nie wywierały głębszego wpływu. Rozmiary transakcyjnych były niewielkie, co charakteryzuje zazwyczaj okres przejściowy pomiędzy likwidacją starego sezonu bawełnianego i pierwszymi wiadomościami o rozmiarach tegorocznych zasiewów.

W I połowie kwietnia Minister Wallace zezwolił na ogłoszenie danych, dotyczących polityki bawełnianej Rządu na najbliższy okres czasu. Według tych projektów około miliona bel bawełny mogą uzyskać w razie życzenia ci producenci, którzy w swoim czasie z lombardowali bawełnę w instytucjach kredytowych. Miałyby to, oczywiście, być przeprowadzone stopniowo, aby zapobiec wydatniejszej niżce cen. Program ten obejmuje bawełnę, która lombardowana została przez farmerów na podstawie ustawy, wydanej w 1934 r. Polityka ta ma być realizowana w okresie do września b. r. — z tem, że specjalny fundusz interwencyjny utrzymać będzie ceny bawełny na poziomie nie niższym od 11 centów za 1 lb. Przeprowadzanie tego planu skutecznici mają placówki sprzedażne Refico. Sfinansowanie tej operacji obciążą fundusz interwencyjny kwotą ok. \$ 10 miljn. Informacje powyższe nie wywarły na rynek surowca amerykańskiego żadnego wpływu. Świadczyłyby to o pewnej stabilizacji, opartej na poważnie zwiększonej konsumpcji tego surowca przez przemysł przetwórczy Stanów Zjednoczonych. Również i w światowym przemyśle bawełnianym zaobserwować się zresztą dają tendencje do zwiększenia konsumpcji surowca północno-amerykańskiego.

W końcu kwietnia zaczęły się ustalać rozmiary tegorocznych upraw bawełny północno-amerykańskiej, które, według nieoficjalnych doniesień, będą o $12 \div 15\%$ wyższe aniżeli w ub. r. Niewątpliwie na takie kształtowanie się rozmiarów produkcji tego surowca wpłynął m. in. również i zaznaczony powyżej wzrost zapotrze-

bowania na bawełnę, wywołując wśród farmerów zrozumiały optymizm.

Z czynników zewnętrznych na sytuację rynku bawełnianeego wpływa częściowo rozwój wydarzeń w Abisynji. Włochy przeprowadziły ostatnio szereg badań naukowych w krajach zamorskich, produkujących surowiec bawełniany. Doświadczenia tych państw, a w pierwszym rzędzie Stanów Zjedn., Egiptu, Indji i Brazylii, mają być wykorzystane przy zakładaniu w Abisynji wielkich plantacji bawełny. Możliwości terenowe i atmosferyczne są na tych terenach niezwykle sprzyjające. Jeśli zaś zważyć, że import bawełny północno-amerykańskiej do Włoch w ostatnich latach wynosił około $\frac{1}{2}$ miljn. bel, wówczas rozumiałem stają się obawy Stanów Zjedn. przed uniezależnieniem się Włoch od surowca amerykańskiego.

Na rynku egipskim sytuacja kształtowała się bez wydatniejszych zmian. Ceny nie wykazywały większych wahań.

Sytuacja na terenie Unji Południowo-Afrykańskiej kształtuje się niejednolicie. Zbiory tegoroczne będą większe aniżeli w ub. r. ze względu na korzystne kształtowanie się cen, które zachęciło farmerów do zwiększenia terenów uprawnych.

Rynek wełny w kwietniu notował w dalszym ciągu wzmocnioną tendencję cen przy zmniejszających się wydatnie światowych zapasach tego surowca. Eksport, zwłaszcza z Australji i Nowej Zelandji, w okresie I kwartału b. r. uległ wydatnemu zwiększeniu, w szczególności do Stanów Zjedn., Kanady, Belgji, Holandji i Francji. Rynek Południowej Afryki i Południowej Ameryki również notował zwiększenie wywozu przy cenach zwykłych. Według opinii importerów wełny, znaczny wzrost zapotrzebowania na ten surowiec wiąże się niewątpliwie z tendencjami poszczególnych państw do uzupełniania swych zapasów mobilizacyjnych. Część jednak tej nadwyżki przypada niewątpliwie na normalny wzrost konsumpcji.

Rynek lnu w kwietniu wykazywał tendencję naogół spokojną. Na rynku irlandzkim zapotrzebowanie przetwórców było niewielkie, pociągając za sobą osłabienie tendencji cen. W Belgji rozmiary obrotów sprzedażnych były dość szczupłe przy cenach naogół utrzymanych. Tendencja spokojna panowała również na rynku estońskim i litewskim. Wyjątek stanowiła Łotwa i Z. S. R. R., gdzie tendencja ceny była mocna, zwłaszcza z uwagi na zredu-

kowane tereny uprawy lnu lotewskiego i poprawę gatunków tego surowca.

Rynek konopi nie wykazywał wydatniejszych zmian przez cały okres kwietnia. Z charakterystyczniejszych momentów wymienić należy usiłowania Włoch w kierunku wydatnego zwiększenia powierzchni uprawnej tego surowca. Tendencja cen na wszystkich rynkach — producentów konopi — była utrzymana z odciążeniem mocniejszym. Dotyczy to w głównej mierze Jugosławiji.

Na rynek juty ujemny wpływ miało rozbicie porozumienia producentów indyjskich. Nie ulega żadnej wątpliwości, że unormowanie stosunków w dziedzinie surowca jutowego na rynku indyjskim wpłynęłoby korzystnie również i na kształtowanie się warunków na rynku światowym tego surowca.

Rynek jedwabiu w ostatnich miesiącach kształtuje się pod silnym wpływem posunięć polityki włoskiej. Potrzeby wojny spowodowały przestawienie się gospodarki surowcowej Włoch, w której surowce włókiennicze zajmują czołowe miejsce. W dziedzinie jedwabiu przeprowadzona została dalekoidąca ingerencja Państwa w zakresie eksportu i hodowli tego surowca. Ustalenie cen minimalnych na kokony, wydatne premjowanie hodowców, standaryzacja wywozu i wzmocniona kontrola Państwa — umożliwiły Rządowi włoskiemu uzyskanie wydatnego wpływu na kształtowanie cen tego surowca na rynku wewnętrznym, a pośrednio również i na rynku światowym. Zlikwidowanie giełdy jedwabnej, która umożliwiała swobodne kształtowanie się cen, było również jednym z posunięć tej polityki. Na okres najbliższych miesięcy ustalono cenę 1 kg surowego jedwabiu na 78 lir. Cena ta zagwarantowana została przez Państwo eksporterom z tem, że może ona ulec podwyżce w zależności od notowań giełdy jedwabiu w New-Yorku i Yokohamie. Jednocześnie ustalono z dniem 1/IV wytyczne dla prywatnych transakcyj kompensacyjnych przy eksporcie jedwabiu włoskiego.

Produkcja i spożycie sztucznego jedwabiu wykazywały w dalszym ciągu poważny wzrost przy cenach, kształtujących się zwykłowo. Najsilniejszy wzrost produkcji sztucznych włókien przypada na Niemcy oraz Włochy. W Japonji konjunktura dla tej produkcji uległa pewnemu osłabieniu.

M. K.

PRZEDRUK DOZWOLONY. LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 5 12 66 (Red.), 5 12 73 i 5 35 35 (Adm.), 5 12 50 (Druk.)

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu.

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; **ZAGRANICĄ:** kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki zł 600; II i III str. okł. — zł 500; str. zwyczaj.: 1 str. — zł 400, $\frac{1}{2}$ str. — 250, $\frac{1}{4}$ str. — zł 150, $\frac{1}{8}$ str. — zł 90. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych petitów oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓLEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — zł 200, $\frac{1}{2}$ str. — zł 110, $\frac{1}{3}$ str. — zł 80, $\frac{1}{4}$ str. — zł 70, $\frac{1}{6}$ str. — zł 55, $\frac{1}{8}$ str. — zł 40, $\frac{1}{16}$ str. — zł 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse i t. p. do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor naczelny: CZESŁAW PECHE

Redaktor: WACŁAW SZURIG

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
JERZY LUBOWICKI

Redaktor działu rolniczego:
CZESŁAW BOBROWSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
BOLESŁAW KACZMARKIEWICZ

Wydawca: Sp. Wyd. z ogr. odp. „PRZEMYSŁ I HANDEL“

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

II OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE

Drukarni Dziennika Poznańskiego, Spółki Akcyjnej w Poznaniu

odbędzie się w piątek dn. 5 czerwca 1936 r. o godz. 4 popoł. w sali Redakcji Dziennika Poznańskiego w Poznaniu, ul. Pocztowa 9.

Porządek obrad:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Przedłożenie i rozpatrzenie sprawozdania Zarządu, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1935 r.;
- 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej o sprawdzeniu rachunków rocznych;
- 4) Powzięcie uchwał co do zatwierdzenia sprawozdania Zarządu, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1935 r. i powzięcie uchwały o zużyciu wykazanego zysku;
- 5) Udzielenie pokwitowania Radzie Nadzorczej i Zarządowi, za wykonane przez nich obowiązki;
- 6) Wybór członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących;
- 7) Wolne wnioski.

ZARZĄD DRUKARNI DZIENNIKA POZNAŃSKIEGO S. A. W POZNANIU

(—) Hilary Gottowt.

1336

II OGŁOSZENIE

Zarząd Stołecznego Towarzystwa Budowlanego i Meljoracyjnego

Spółka Akcyjna w Warszawie, Krakowskie Przedmieście 7

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE

odbędzie się w lokalu Spółki w dn. 29 maja 1936 r. o godz. 11 rano z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór prezydium;
- 2) Odczytanie protokołu poprzedniego zebrania;
- 3) Sprawozdanie Zarządu za 1935 r.;
- 4) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej za 1935 r.;
- 5) Zatwierdzenie bilansu i r-ku strat i zysków za 1935 r.;
- 6) Zatwierdzenie budżetu na 1936 r.;
- 7) Wybory na miejsce ustępujących członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 8) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, zamierzający uczestniczyć w Walnym Zebraniu, winni najpóźniej do dn. 23 maja w południe złożyć swoje akcje w Zarządzie Towarzystwa.

1331

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

do Eksploatacji Państwowego Monopolu Zapalczanego w Polsce

zawiadamia, że w dn. 30 maja r. b. w sobotę, o godz. 11, w biurze Zarządu Spółki w Warszawie, przy ul. Królewskiej Nr. 3, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, rachunku zysków i strat oraz bilansu za okres sprawozdawczy 1935 r.;
- 2) Powzięcie uchwały co do przeznaczenia czystego zysku za 1935 r.;
- 3) Ustalenie liczby członków Zarządu i wybory członków Zarządu;
- 4) Wybory Komisji Rewizyjnej i wyznaczenie wynagrodzenia;
- 5) Wnioski Akcjonariuszów.

1337

II OGŁOSZENIE

Zarząd Cukrowni Opole, Spółki Akcyjnej

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 8 czerwca 1936 r. o godz. 5 po poł. w lokalu Spółki przy ul. Karowej Nr. 20 w Warszawie odbędzie się

ZWYCZAJNE OGÓLNE ZEBRANIE AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu z czynności za rok operacyjny 1935/36;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 4) Zatwierdzenie bilansu, rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1935/36 oraz udzielenie władzom Spółki pokwitowania z ich czynności;
- 5) Wybór członków Zarządu;
- 6) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej;
- 7) Określenie wynagrodzenia władz Spółki;
- 8) Upoważnienie Zarządu do zawarcia umowy z Dyrektorem Zarządzającym i określenie jego wynagrodzenia;
- 9) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Ogólnym Zebraniu, winni przynajmniej na tydzień przed terminem zebrania zgłosić swoje akcje w burze Zarządu, Karowa Nr. 20, zgodnie z art. 399 Kodeksu Handlowego.

1264-20-21

II OGŁOSZENIE

Zarząd firmy „Gazy Ziemne“ Spółki Akcyjnej dla Przemysłu Naftowego WE L OWIE

zwołuje

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI

na dz. 5 czerwca b. r. we Lwowie o godz. 11 w sali posiedzeń Spółki we Lwowie, ul. Akademicka 7, III p. z następującym porządkiem obrad:

- 1) Sprawozdanie za okres gospodarczy od I/I — 31/XII 1935 r. i przedłożenie bilansu oraz rachunku strat i zysków;
- 2) Sprawozdanie Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej o rewizji ksiąg Spółki;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu, rachunku strat i zysków za 1935 r., oraz kwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków;
- 4) Uchwała co do użycia czystego zysku i wynagrodzenia władz nadzorczych Spółki;
- 5) Wybory do Rady Nadzorczej;
- 6) Wybór Komisji Rewizyjnej na 1936 r.;
- 7) Wnioski.

Akcje, uprawniające do uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu w myśl art. 399 Kodeksu Handlowego Dz. Ust. R. P. Nr. 57/34 mają być złożone najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w firmie „GAZY ZIEMNE“ S. A. dla Przemysłu Naftowego, Lwów, Akademicka 7/III.

1240-20-21

Komisja Likwidacyjna

Spółki Akcyjnej Zakład Lecznicy „Pod Piastem“ w Inowrocławiu w l i k w i d a c j i

zawiadamia, że dn. 21 czerwca 1936 r. o godz. 11 rano odbędzie się

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

w Warszawie ul. Widok 23 m. 3. Porządek dzienny:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Komisji likwidacyjnej;
- 3) Zatwierdzenie bilansu, rachunku zysków i strat za 1935 r. i udzielenie pokwitowania Komisji likwidacyjnej;
- 4) Wybory do Rady Nadzorczej;
- 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący korzystać z prawa głosu, winni najpóźniej do dn. 14/VI 1936 r. złożyć swoje akcje lub dowody bankowe w biurze: Warszawa, ul. Piusa 36 m. 3.

1335-21-22

Do rejestru handlowego B. 1411 wpisano dn. 18 marca 1936 r. firmę o brzmieniu

„Zakłady Elektro“, Spółka Akcyjna

Siedziba Spółki znajduje się w Łaziskach Górnych, powiat Pszczyzna. Przedmiotem przedsiębiorstwa Spółki jest wytwarzanie, kupno i rozprowadzanie energii elektrycznej, wytwarzanie produktów chemicznych, elektrochemicznych i elektrotermicznych, jak również obrót handlowy takowemi, podejmowanie wszelkiego rodzaju czynności przemysłowo-handlowych w zakresie stosowania chemii, elektrotechniki, elektrotermii lub elektrochemii, dalej uczestniczenia w podobnych przedsiębiorstwach w kraju i zagranicą, nie wyłączając pokrewnego lub podobnego przemysłu pomocniczego.

Spółka może podejmować wszelkie przedsięwzięcia, które pozostają w związku z jej celem zasadniczym.

Spółka jest również uprawniona nabywać i sprzedawać koncesje, licencje i nieruchomości, zastawiać je, zjemniać, dzierżawić i wydzierżawiać. Również może ona przedsiębiorstwa, które pozostają w związku z zasadniczą działalnością Spółki, nabywać i sprzedawać, dzierżawić i wydzierżawiać, jak również łączyć się z niemi (fuzja). Spółka może zakładać oddziały i agentury zarówno w kraju, jak i zagranicą. Kapitał zakładowy wynosi zł 27 000 000 i dzieli się na 27 000 sztuk akcji imiennych, jednakiego rodzaju po zł 1 000 wartości nominalnej każda. Wpłaty na akcje dokonano w pełnej kwocie a to częściowo gotówką, częściowo aportami. Członkami Zarządu są: Inżynier dyplomowany Dr. Walter von Amann i inżynier Jerzy Korwin-Gosiewski. Spółkę reprezentuje jeden członek Zarządu, o ile tylko jeden został ustanowiony. Gdy ustanowiono więcej członków Zarządu, Spółkę reprezentuje dwóch członków Zarządu łącznie albo jeden członek Zarządu łącznie z prokurentem. Spółka akcyjna oparta na statucie sporządzonym w dn. 30 grudnia 1935 r., względnie dn. 22 lutego 1936 r. Ogłoszenia Spółki zamieszczone będą w „Monitorze Polskim”, w czasopiśmie „Polska Gospodarcza” i w Szwajcarskiej Urzędowej Gazecie Handlowej (Schweizerisches Handelsblatt).

Sąd Okręgowy w Katowicach.
1339

RADA ZAWIADOWCZA

Bielsko-Bialskiej Spółki Elektrycznej i Kolejowej

Spółki Akcyjnej w Bielsku

zaprasza niniejszem PP. Akcjonariuszów na

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

mające się odbyć w **poniedziałek, dn. 15 czerwca 1936 r. o godz. 11** w sali posiedzeń Spółki w Bielsku, ul. Wojewody Grażyńskiego Nr. 64 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Walnego Zgromadzenia;
- 2) Odczytanie, rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Rady Zawiadawczej, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok gospodarczy 1935;
- 3) Odczytanie i rozpatrzenie sprawozdania Komisji Rewizyjnej i udzielenie absolutorjum Radzie Zawiadawczej;
- 4) Uchwała o podziale czystego zysku;
- 5) Wybór członków Rady Zawiadawczej;
- 6) Wybór członków Komisji Rewizyjnej;
- 7) Ustalenie wartości żetonów obecności dla Rady Zawiadawczej i wysokości wynagrodzenia dla Komisji Rewizyjnej.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w tem Zwyczajnem Walnem Zgromadzeniu, zechcą złożyć — za wręczeniem kart legitymacyjnych — swoje akcje i akcje pożyczkowe, z których dwie akcje lub cztery akcje pożyczkowe dają prawo do jednego głosu (art. 36 statutu), począwszy od dnia ogłoszenia tego obwieszczenia, a najpóźniej do dnia 2 czerwca 1936 r. w kasie Spółki w Bielsku, ul. Wojewody Grażyńskiego Nr. 64, w Śląskim Zakładzie Kredytowym w Bielsku, w Banku Handlowym w Warszawie lub w Austr. Przemysłowem Akcyjnym Towarzystwie Kredytowym w Wiedniu I.

Bielsko, dn. 14 maja 1936 r.

1341

Zarząd firmy

Handel Włókienniczy S. Eisner, Spółka Akcyjna w Łodzi

ul. Narutowicza Nr. 6

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 30 maja 1936 r. o godz. 12 odbędzie się w lokalu Spółki w Łodzi przy ul. Narutowicza Nr. 6

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

firmy „Handel Włókienniczy S. Eisner Spółka Akcyjna” w Łodzi z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie zebrania i wybór przewodniczącego;
- 2) Zatwierdzenie sprawozdania zarządu z działalności w roku operacyjnym 1935, bilansu na dz. 31 grudnia 1935 r., rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1935 i protokołu Komisji Rewizyjnej oraz udzielenie pokwitowania władzom Spółki za tenże rok operacyjny;
- 3) Podział zysku;
- 4) Preliminarz budżetu wydatków na rok operacyjny 1936 i wybory do Zarządu;
- 6) Wybory do Komisji Rewizyjnej.

Zwraca się uwagę PP. Akcjonariuszów, życzących sobie wziąć udział w powyższem zgromadzeniu na treść przepisów art. 399 i 394 Kodeksu Handlowego.

Zarząd firmy Handel Włókienniczy
S. Eisner, Spółka Akcyjna.

1345

Francuska Spółka Akcyjna Spółka Galicyjskich Kopalń Compagnie Galicienne de Mines Société Anonyme

Siedziba Zarządu: Paryż, rue de la Victoire 76

zawiadamia P. P. Akcjonariuszów Spółki Akcyjnej Compagnie Galicienne de Mines, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w **poniedziałek dn. 15 czerwca 1936 r. o godz. 15.30** w lokalu Spółki w Paryżu, rue de la Victoire Nr. 76, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Rady Zarządzającej;
- 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 3) Przedłożenie rachunków za rok sprawozdawczy 1935 i zatwierdzenie tychże;
- 4) Wybór Administratorów;
- 5) Wybór Komisji Rewizyjnej na rok sprawozdawczy 1936 oraz określenie jej wynagrodzenia;
- 6) Wybór dzienników polskich, w których mają być ogłoszone bilanse i sprawozdania, stosownie do obowiązujących przepisów w Polsce;
- 7) Upoważnienie administratorów do zawierania umów z Towarzystwem.

Według brzmienia art. 32 Statutu Spółki jedynie posiadacze przynajmniej 10 akcji mają prawo udziału w Walnem Zgromadzeniu, natomiast posiadacze mniejszej ilości akcji mogą się łączyć, delegując na Walne Zgromadzenie po jednym z pośród siebie na każde 10 w ten sposób zebranych akcji.

Akcje na okaziciela winny być złożone na 8 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w Société Générale de Crédit Industriel et Commercial w Paryżu rue de la Victoire Nr. 66, t. j. najpóźniej w dn. 7 czerwca 1936 r.

Rada Zarządzająca.
1326

Sąd okręgowy we Lwowie jako Sąd rejestrowy w sprawie firmy

Premier Polskiej Naftowej Spółki Akcyjnej

WE LWOWIE

postanawia wpisać do rejestru handlowego dział B numer rejestru 1849 następujące dane:

rubr. 1

rubr. 5 Łącznej prokury udzielono Markowi Werterowi

rubr. 8 wpisano dn. 11 maja 1936 r.

1340

Zarząd Spółki Akcyjnej Cukrowni i Rafinerii „MILEJÓW”

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 12 czerwca 1936 r. o godz. 11 rano odbędzie się w Warszawie, w Biurze Zarządu, przy ul. Koszykowej Nr. 8

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Sprawa likwidacji Spółki, 2) Wybór Komisji Likwidacyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu otwarcia likwidacji; 4) Określenie siedziby Komisji Likwidacyjnej, sposobu likwidacji Spółki oraz upoważnienie Komisji Likwidacyjnej do zbywania nieruchomości z wolnej ręki; 5) Określenie terminów składania sprawozdań przez Komisję Likwidacyjną.

PP. Akcjonariusze pragną uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu winni przynajmniej na siedem dni przed terminem Zgromadzenia złożyć w Biurze Zarządu w Warszawie, ul. Koszykowa Nr. 8 akcje, względnie zaświadczenia właściwych instytucji o zdeponowaniu akcji.

1346

II OGŁOSZENIE

Zarząd Zakładu Leczniczego Nałęczów, Spółki Akcyjnej

zawiadamia, że w dn. 30 maja 1936 r. o godz. 18 w siedzibie Spółki przy ul. Koszykowej 39 m. 3 w Warszawie odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań Zarządu i Komisji Rewizyjnej, bilansu, rachunku zysków i strat za r. operacyjny 1935 i pokwitowanie władz Spółki z wykonania obowiązków; 3) Powzięcie uchwały o pokryciu strat; 4) Ustalenie preliminarza budżetowego na 1936 r.; 5) Wybory nowych władz Spółki i ustalenie wynagrodzenia ich; 6) Upoważnienie Zarządu do działań, przewidzianych § 40 i 41 statutu; 7) Wnioski.

PP. Akcjonariusze, chcący brać udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć nie później, niż dn. 16/V r. b. swe akcje lub świadectwa o lokacie ich w instytucjach finansowych w siedzibie Spółki w godz. 9—15 rano, celem wpisania na listę obecności. W tymże lokalu i w tych samych godzinach PP. Akcjonariusze mogą przeglądać książki i dokumenty Spółki, począwszy od dn. 22 maja r. b.

1353

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Przedsiębiorstw Technicznych Zaborowski i S-ka

zawiadamia, że w dn. 12 czerwca 1936 r. o godz. 5 popoł. w siedzibie Spółki w Warszawie, przy ul. Trębackiej 10 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1935 r. oraz udzielenie absolutorjum władzom Spółki; 4) Powzięcie uchwały, przewidzianej przez art. 112 Prawa o Spółkach Akcyjnych; 5) Uchwała o pokryciu strat przez obniżenie kapitału zakładowego o sumę zł 280 000 oraz podwyższenie kapitału o zł 280 000, t. j. do pierwotnej wysokości; 6) Zatwierdzenie budżetu na 1936 r.; 7) Ustalenie wynagrodzenia Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 8) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć akcje lub kwity depozytowe przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w biurze Spółki, Warszawa, Trębacka 10.

1350

I OGŁOSZENIE

Likwidator firmy:

„Polsko-Belgijskie Towarzystwo dla Impregnacji Drzewa i Polski Krezonaff”, Spółka Akcyjna w likwidacji

zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

odbędzie się w dn. 8 czerwca 1936 r. o godz. 19 w biurze Towarzystwa, ul. Śniadeckich 12 m 3 w Warszawie, z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie likwidatora i Komisji Rewizyjnej, oraz rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1935; 3) Zatwierdzenie bilansu otwarcia likwidacji; 4) Wybory do Rady Nadzorczej; 5) Wybory do Komisji Rewizyjnej; 6) Wnioski PP. Akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, w oznaczonym terminie zechcą — stosownie do art. 399 Prawa Handlowego — złożyć na 7 dni przed powyższym terminem Walnego Zgromadzenia w biurze Towarzystwa, Warszawa, ul. Śniadeckich 12 m. 3, swoje akcje, względnie świadectwa depozytowe.

1354

Lüdert i Müller, Spółka Akcyjna w Tomaszowie Mazowieckim

Bilans na dz. 31 grudnia 1935 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Grunty zł 44 902.23; Budynki fabryczne zł 186 125.67; Budynki gospodarcze zł 12 252.38; Budynki mieszkalne zł 95 947.55; Razem zł 339 227.83; II. Maszyny i urządzenia techniczne zł 406 936.59; Ruchomości: inwentarz żywy zł 1 081.55, ruchomości zł 12 343.06, razem zł 13 424.61; Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 10 076.21; Papiery wartościowe zł 4 590.00; Weksle zł 7 816.09; Materiały pomocnicze i pędne: chemikalia i materiały pomocnicze zł 4 575.94; Surowce zł 95 423.53; Razem zł 99 999.47; Półfabrykaty zł 32 862.94; Towary gotowe zł 73 219.90; Nałeżności u odbiorców zł 138 050.84; Strata zł 36 112.83; Razem zł 1 162 317.31.

Zobowiązania zagraniczne: Victor Schuster RM 9 778 51 = zł 20 730.55, Wool Trading £ 626.39 = zł 16 401.31, Daniel i Rud Delius £ 80.15.0 = zł 2 115.65, To Inman Spencer £ 914 14.6 = zł 23 927.88; Razem zł 63 175.39.

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 600 000.00; Obciążenia hipoteczne zł 34 154.80; Akcepty zł 79 049.41; Amortyzacja zł 17 192.21; Długi zł 368 745.50; Razem zł 1 162 317.31.

Rachunek strat i zysków na dz. 31/XII 1935 r.

Uzyskano z produkcji zł 271 786.42; Zużycie: rachunek fabrykacji zł 254 294.18; Koszty kredytu zł 12 851.14; Podatki i opłaty skarbowe zł 10 600.06; Świadczenia społeczne zł 12 961.66; Amortyzacja zł 17 192.21; Razem zł 307 899.25. Strata zł 36 112.83.

Zarząd firmy Lüdert i Müller Fabryka Filców i Tkanin Technicznych Spółka Akcyjna w Tomaszowie Mazowieckim na mocy artykułu 398 § 2 Kod. Handl. ogłasza, iż na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów tejże Spółki, odbytem w dn. 30 kwietnia br. uchwalono:

1) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej oraz bilans oraz rachunek zysków i strat za rok operacyjny 1935 zatwierdzić; 2) Stratę poniesioną przez Spółkę w 1935 r. przenieść na rok operacyjny 1936; 3) Upoważnić Zarząd do sporządzenia preliminarza budżetowego na 1936 r.; 4) Pokwitować władze Spółki z czynności za rok operacyjny 1935; 5) Wybrano do Rady Nadzorczej: Artura Fryderyka Loesslera, (Emmę Marję Elżę) Ellę Kretschmer, Pawła Alfreda Müllera, Aleksandra Ottona Müllera i Wally Stefanję Kriega; 6) Wobec zrzeczenia się przez członków Rady Nadzorczej oraz dwóch członków Zarządu wynagrodzenia, przyznać wynagrodzenia tylko trzem członkom Zarządu: Alfredowi Lüdertowi, Willy Lüdertowi i Ludwikowi Lüdertowi.

1355

„Karpalit“, Spółka Akcyjna dla Fabrykacji Kart do Gry
Wyrobow Papierowych i Przemysłu Litograficznego, Lwów
ul. Zielona 20

Rachunek ogólny bilansu z dn. 31 grudnia 1935 r.

STAN CZYNNY. — Gotówka zł 473.27; Dłużnicy zł 170 472.79; Nieruchomości i urządz. fabryczne zł 253 906.27; Remanenty zł 44 676.81; Banderole zł 427.00; Pożyczka Narodowa zł 3 580.00; Nabyte prawa zł 31 800.00; Pozycje przechodnie zł 1 099.28; Rachunek strat i zysków zł 172 363.34; Razem zł 678 798.76.

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 250 000.00; Fundusz amortyzacyjny zł 165 729.48; Wierzyciele zł 322 139.28; Niepodjęte dywidendy zł 930.00; Razem zł 678 798.76.

Rachunek ogólny strat i zysków z dn. 31 grudnia 1935 r.

WINIEN. — Wydatki administracyjne zł 75 181.52; Odsetki zł 19 905.18; Podatki zł 8 417.50; Koszta fabrykacji; materiałów zł 153 572.19; robocizny zł 70 999.68, razem zł 224 571.87; Wydatki fabryczne zł 18 270.64; Ubezpieczenia zł 8 664.41; Fundusz Pracy zł 1 404.54; Różnice przy sprzedaży urządzenia fabrycznego zł 5 179.30; Amortyzacja zł 22 209.71; Przeniesienie straty z 1934 r. zł 146 917.17; Ogółem zł 530 721.84.

MA. — Zysk brutto zł 358 358.50; Rachunek strat i zysków: przen. straty z 1930/1934 r. zł 146 917.17, strata za r. adm. 1935 zł 25 446.17 razem zł 172 363.34; Ogółem zł 530 721.84.

1357

ALTESSE—WISŁA, Spółka Akcyjna

Fabryka Tutek i Bibutek do Papierosów oraz Przemysł
Chemiczno-Papierniczy w Krakowie

Bilans za 1935 r.

AKTYWA. — Budynek fabr. część. mieszkalny zł 36 299.45; Urządzenie techniczne zł 158 815.34; Urządzenie biurowe zł 8 441.84; Samochody zł 2 970.00; Pojazdy zł 2 206.45; Konie zł 1 200.00; Gotówka w kasie i bankach zł 122 783.42; Papiery proc. zł 11 460.00; Udziały w przeds. zł 12 500.00; Surowce zł 67 258.85; Półfabrykaty zł 11 499.08; Towary gotowe zł 36 423.10; Weksle w portfelu i inkasie zł 33 249.22; Dłużnicy zł 174 123.96; Razem zł 679 230.71.

PASYWA. — Kap. akcyjny zł 250 000.00; Kap. zapasowy zł 41 252.84; Fundusz rezerw. na straty przy pret. wątpliwych zł 2 830.38; Wierzyciele zł 375 073.61; Czysty zysk zł 10 073.88; Razem zł 679 230.71.

Rachunek strat i zysków za 1935 r.

STRATY. — Koszty administr. zł 68 270.77; Koszty fabr. zł 199 334.91; Koszty sprzedaży zł 118 874.43; Koszty kredytów zł 37 709.25; Podatki państw. i komun. zł 28 226.64; Różnice kurs. zł 336.10; Czynsze i świadc. zł 35 931.35; Odpisy amort. zł 34 807.83; Odpisy pret. nieśc. zł 3 276.81; Czysty zysk zł 10 073.88; Razem zł 536 841.97.

ZYSKI. — Towary zł 533 521.19; Odsetki zł 3 200.78; Różnica kurs. na papierach proc. zł 120.00; Razem zł 536 841.97.

1351

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Spółki Akcyjnej Edward Kręglewski w Poznaniu

odbędzie się w poniedziałek dn. 15 czerwca 1936 r. o godz. 12 w lokalu Spółki w Poznaniu przy ul. Szyperskiej Nr. 8. Porządek obrad:

1) Otwarcie Walnego Zgromadzenia; 2) Wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań Zarządu i Rady Nadzorczej, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1935 r.; 4) Powzięcie uchwały o podziale zysków; 5) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków; 6) Wybór jednego członka Rady Nadzorczej; 7) Wolne głosy.

1327-21-22

I OGŁOSZENIE

„Kolej Lokalna Przeworsk—Dynów“, Spółka Akcyjna

Stosownie do postanowień §§ 10—19 statutu ogłasza się, że

XXIV ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZY

Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Przeworsk — Dynów“ odbędzie się w dn. 15 czerwca 1936 r. o godz. 11.30 przed poł. w lokalu biura Małopolskich Kolei Lokalnych we Lwowie, przy ul. Jagiellońskiej Nr. 1 II p.

Przedmiotem obrad będą:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z czynności oraz Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 1935 r. i uchwała co do udzielenie absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 2) Uchwała w sprawie likwidacji przedsiębiorstwa autobusowego.

Według postanowień § 20 statutu każda akcja daje prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostanie złożona przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w Kasie Spółki, w Oddziale Banku Gospodarstwa Krajowego we Lwowie lub w Kasie 1 Urzędu Skarbowego we Lwowie, i nie będzie odebrana przed ukończeniem tegoż.

Ewentualne dodatkowe wnioski do porządku dziennego lub jego uzupełnienia mogą być zgłoszone najpóźniej w dn. 30. maja 1936 r. w Zarządzie we Lwowie przy ul. Jagiellońskiej Nr. 1 II p.

Zarząd.
1359

Zarząd Przemysłowo-Handlowych Zakładów Chemicznych
LUDWIK SPIESS I SYN, Spółka Akcyjna

na zasadzie § 11 statutu zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

DOROCZNE WALNE ZGROMADZENIE SPÓŁKI

odbędzie się w dn. 16 czerwca r. b. o godz. 19 w lokalu Spółki przy ul. Daniłowiczowskiej Nr. 16 w Warszawie, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1935 i pokwitowanie władz Spółki z ich działalności;
- 4) Powzięcie uchwał o podziale zysku za 1935 r.;
- 5) Wybór jednego członka Zarządu;
- 6) Wybór członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 8) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w powyższym Walnym Zgromadzeniu, proszeni są o złożenie w Spółce najpóźniej do dn. 7 czerwca r. b. posiadanych przez nich akcji, lub też stosownych dowodów zdeponowania takowych w krajowej instytucji bankowej, lub w Banku Francusko-Polskim w Paryżu.

1367

II OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW

Fabryki Maszyn i Narzędzi Rolniczych M. Wolski i S-ka w Lublinie

odbędzie się w Lublinie, ul 1 Maja 16 w dn. 6 czerwca 1936 r. o godz. 18 min. 30 z następującym porządkiem obrad:

- 1) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za 1934/35 r.;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1934/5 r.;
- 3) Zatwierdzenie budżetu i planu działalności oraz wynagrodzenia Zarządu i Komisji Rewizyjnej na 1935/36 r.;
- 4) Wolne wnioski.

1052-19-21

Komisja Likwidacyjna
Warszawskiego Towarzystwa Terenowego, Spółka Akcyjna
w likwidacji

zawiadamia, że

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI

wyznaczone zostało na dz. 16 czerwca 1936 r. o godz. 18 i odbędzie się w Warszawie, przy ul. Czackiego Nr. 3, w lokalu Stowarzyszenia Techników, w sali Nr. 3, z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Odczytanie protokołu Walnego Zgromadzenia z dn. 23 kwietnia 1936 r.; 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1935 r. i udzielenie Komisji Likwidacyjnej absolutorjum; 4) Upoważnienie Komisji Likwidacyjnej do sprzedaży placów; 5) Wybory członków i Komisji Rewizyjnej; 6) Wynagrodzenie Komisji Likwidacyjnej i Rewizyjnej; 7) Wnioski zgłoszone: a) w sprawie układów z wierzycielami, b) w sprawie podziału terenów; 8) Nowe wnioski, zgłoszone w dn. 6 maja 1936 r. w charakterze wniosków na Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie: a) uchylenie uchwały Zgromadzenia Walnego z dn. 23/IV 1936 r., co do zatwierdzenia sprawozdania Komisji Likwidacyjnej, b) odwołanie obecnej Komisji Likwidacyjnej, zdecydowanie liczby i składu członków Komisji Likwidacyjnej i wybory do Komisji Likwidacyjnej, c) wystąpienie Spółki do Sądu Okręgowego w Warszawie o wyznaczenie Kuratora nad majątkiem nieobecnych i niezgłaszających się w toku postępowania likwidacyjnego Spółki właścicieli akcji, d) budżet na 1936 r. — wynagrodzenie Komisji Likwidacyjnej i Komisji Rewizyjnej, e) sprawa podziału terenów w naturze pomiędzy akcjonariuszów; 9) Wolne wnioski.

Na zasadzie art. 26 statutu Spółki, Akcjonariusze korzystają z prawa głosu, o ile akcje ich zostaną zameldowane w biurze Komisji Likwidacyjnej w Warszawie, przy ul. Jasnej Nr. 8 w godz. 12—14 w dni powszednie, przez przedstawienie akcji, lub bankowych dowodów posiadania akcji, najpóźniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem.

1361

Fabryka Żyrandoli Elektrycznych A. Marciniak, Sp. Akc. w Warszawie

Bilans na dz. 31 grudnia 1935 r.

zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów
w dn. 28/IV 1936 r.

AKTYWA — Nieruchomość fabryczna zł 365 840.00; Maszyny, narzędzia i ruchomości zł 379 213.12; Wytworzone gotowe i półfabrykaty zł 260 515.43; Surowce i materiały zł 158 236.54; Kasa i banki zł 6 487.57; Weksle w portfelu zł 19 000.00; Dłużnicy zł 204 717.39; Udziały zł 27 000.00; Papiery procentowe zł 7 075.00; Sumy przechodnie zł 4 100.00; Depozyty (akcje Spółki) zł 30 000.00; Różni za gwarancje zł 130 200.00; **Ogółem zł 1 592 385.05.**

PASYWA — Kapitał zakładowy zł 600 000.00; Kapitał amortyzacyjny z roku ubiegłego zł 341 981.41, dopisano w roku 1935 zł 28 295.33, razem zł 370 279.74; Kapitał zapasowy zł 13 276.29; Wierzyciele: a) banki zł 45 792.00, b) dostawcy zł 104 624.18, c) Zarząd zł 126 446.11, d) różni zł 30 892.30, e) pożyczki hipoteczne zł 21 116.03, razem zł 313 078.62; Akcepty zł 62 415.65; Różni za depozyty zł 30 000.00; Gwarancje zł 130 200.00; Zysk za 1935 r. zł 57 342.75; **Ogółem zł 1 592 385.05.**

Sumy pozabilansowe. — Zobowiązania z tytułu żyr na wekslach klientowskich zł 110 142.09.

Rachunek strat i zysków za 1935 r.

WINIEN. — Koszty fabrykacji: Materiały i surowiec zł 466 586.87; Robocizna zł 245 714.22; Pensje personelu technicznego i fabrycznego zł 57 542.42; Ubezpieczenia społeczne (dopłata od firmy) zł 34 394.55; Inne wydatki zł 68 836.05; Razem zł 873 074.11; Koszty ogólne: Wynagrodzenie Dyrekcji (Zarządu i Komisji Rewizyjnej) zł 32 467.05; Wynagrodzenie personelu handlowego zł 58 554.60; Podatki zł 28 206.51; Inne wydatki 105 809.34; Razem zł 225 037.50; Odpisy amortyzacyjne zł 28 295.33; Odpisy na dłużnikach zł 5 792.37; Zysk za rok sprawozdawczy zł 57 342.75; **Ogółem zł 1 189 542.06.**

Ma. — Produkcja zł 1 182 595.81; Zysk za 1934 r. z udziału w firmie A. Marciniak Sp. z o. o. w Bydgoszczy zł 6 921.25; Odzyskane straty zł 25.00; **Ogółem zł 1 189 542.06.**

1358

Zakłady Przemysłowe Drzewne i Metalurgiczne „Horacy”

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans na dz. 31 grudnia 1935 r.

AKTYWA. — Grunty zł 18 480.00; Budynki zł 313 246.16; Urządzenia techniczne zł 258 657.40; Inwentarz zł 10 079.82; Kasa i banki zł 11 257.50; Papiery procentowe zł 3 764.00; Weksle zł 42 875.58; Materiały: surowe zł 12 567.65, pędne zł 729.94; Gotowe wyroby zł 203 708.56; Dłużnicy zł 62 061.89; Wydatki, dotyczące 1936 r. zł 1 419.52; Straty lat ubiegłych zł 23 471.41; **Razem zł 962 319.43.**

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 100 000.00; Kapitał rezerwowo zł 19.66; Kapitał amortyzacyjny zł 62 922.09; Wierzyciele zł 689 064.45; Rachunek przejściowy różnic kursowych zł 99 366.18; Zysk zł 10 947.05; **Razem zł 962 319.43.**

Suma pozabilansowa. — Depozyt zł 20 000.00.

Rachunek strat i zysków za 1935 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 28 088.69; Remanent na 1/I 1935 r. zł 108 796.82; Koszty fabrykacji zł 253 523.66; Koszty sprzedaży i przewóz zł 20 238.83; Koszty kredytów zł 17 085.99; Podatki zł 8 028.69; Odpisy amortyzacyjne zł 34 406.23; Ofiary zł 1 250.00; Zysk zł 10 947.05; **Razem zł 482 365.96.**

MA. — Sprzedaż fornierów i desek zł 231 323.97; Przetarcie obcego drzewa zł 16 351.03; Procenty zł 584.43; Różnice kursowe zł 16 028.24; Różne wpływy zł 1 072.14; Remanent na 31 grudnia 1935 r. zł 217 006.15; **Razem zł 482 365.96.**

1363

„Karbide Wielkopolski”, Spółka Akcyjna Bydgoszcz

Bilans na dz. 31/XII 1935 r.

AKTYWA. — 1) Majątek stały: Grunty zł 18 299.00; Budynki zł 535 045.29; Urządzenia techniczne zł 665 789.38; Inwentarz zakładowy i biurowy zł 39 410.04; 2) Majątek płynny: Gotówka w kasie 3 361.24; Gotówka w bankach zł 330 779.64; Waluty zagraniczne zł 685.11; 6% Pożyczka Narodowa zł 39 264.00; 3% Premj. Pożyczka Inwestyc. zł 20 000.00; Weksle w portfelu zł 7 500.00; Weksle w inkasie zł 550.00; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 53 654.45; Materiały: surowe, pomocnicze i pędne zł 24 679.80; Gotowe wyroby i towary — karbid — zł 37 023.00; Dłużnicy zł 172 002.43; Wątpliwe należności zł 41 928.77; Inne aktywa zł 8 981.11; Sumy przechodnie zł 1 165.08; **Razem zł 2 000 118.34.**

Sumy pozabilansowe. — Gwarancje zł 7 750.00.

PASYWA. — 1) Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 1 300 000.00; Kapitał zapasowy zł 7 156.50; 2) Kapitał amortyzacyjny zł 567 706.08; 3) Zobowiązania: Wierzyciele zł 11 402.22; Zobowiązania specjalne zł 24 117.50; Sumy przechodnie zł 4 058.60; Zysk w 1935 r. zł 85 677.44; **Razem zł 2 000 118.34.**

Sumy pozabilansowe. — Gwarancje zł 7 750.00.

Rachunek strat i zysków za 1935 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 136 782.06; Koszty fabrykacji zł 297 803.71; Koszty sprzedaży zł 92 615.11; Podatki państwowe i komunalne zł 15 541.70; Różnice kursowe zł 3.65; Utrzymanie fabryki zł 4 570.99; Utrzymanie gospodarstwa i budynków zł 2 056.45; Świadczenia socjalne, obowiązujące firmę zł 11 067.38; Materiały pomocnicze i pędne zł 1 433.49; Nabycie kontyngentu zł 56 622.87; Straty na koniach — żywy inwentarz zł 97.00; Odsetki i dyskonty zł 29.00; Odpisy amortyzacyjne za 1935 r. zł 88 822.06; Odpis na pretensje wątpliwe zł 4 000.00; Zysk za 1935 r. zł 85 677.44; **Razem zł 797 122.91.**

Ma. — Karbid zł 774 662.38; Odsetki zł 15 926.82; Prąd zł 4 621.90; Różnice kursowe zł 77.42; Nadwyżka przy skupie 75 szt. akcji Karb. Włkp. zł 1 434.39; Nadwyżka przez zamianę nom. wart. zł 10 000.00 6% Pożyczki Narod. na 3% Premj. Pożyczkę Inwestyc. zł 400.00; **Razem zł 797 122.91.**

1362

ELEKTROWNIA BIELSKO - BIAŁA, SP. AKC.

Bilans na dz. 31 grudnia 1935 r.

AKTYWA				PASYWA			
1. Majątek stały:	zł	zł		1. Kapitały własne:	zł	zł	
Grunty		116 303'97		Kapitał akcyjny		2 000 000'00	
Budynki:				Kapitał rezerwowý:			
a) fabryczne	380 195'74			a) saldo z r. ubiegłego	153 418'64		
b) gospodarcze	260 573'34			b) dopisano w r. gospod.	130 771'58	284 190'22	
c) mieszkalne	4 575'18	645 344'26		2. Kapitał amortyzacyjny:			
Maszyny i urządzenia techn.:				a) saldo z r. ubiegłego	2 653 046'93		
Elektr. (kotły i maszyny)	1 668 856'05			b) dopisano w r. gospod.	401 219'39	3 054 266'32	
Sieć	3 258 087'27			3. Zobowiązania:			
Przyrządy	1 912 478'44			a) banki	81 087 00		
Bocznica i tory kolejowe	26 887'32	6 866 309'08		b) kredyty długotermin.	3 764 144'87		
Inwentarz zakład. i biurowy:				" krótkoterm.	143 460'82		
Ruchomości		402 782'02		c) dostawcy	109 649'57	4 098 342'26	
2. Majątek płynny:				4. Sumy przechodnie		42 767'80	
Gotówka w kasie i bankach	17 740'54						
Papiery wartościowe	40 420'00						
Weksle w inkasie	11 858'90	70 019'44					
Materiały:							
do ruchu	11 177'30						
do budowy	105 151'19						
inne	87 720'08	204 048'57					
Dłużnicy:							
a) odbiorcy	678 308'14						
b) różni	92 803'64	771 111'78					
3. Sumy przechodnie:							
wyd. dot. okr. przyszł.		54 988'78					
4. Strata:	zł						
z 1932 r	131 566'82						
z 1933 r.	131 979'59						
z 1934 r.	81 555'65	345 102'06					
na dzień 31. XII. 1935 r.	3 556'64	348 658'70					
		9 479 566'60				9 479 566'60	
Sumy pozabilansowe:				Sumy pozabilansowe:			
Różni za gwarancje.		294 593'18		Gwarancje		294 593'18	

UWAGA. — Zobowiązania zagraniczne wynoszą fr. szw. 2 185 280'04 = zł 3 764 144'87.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1935 r.

STRATY		zł	ZYSKI		zł
Koszty administracji ogólnej		350 146 00	Wpływy ze sprzedaży energii elektrycznej		
" fabrykacji i zakup energii elektr.		722 820'72	i inne	2 549 808'30	
" sprzedaży energii elektr. i pomiaru		177 310'33	Wpływy z robót instalacyjnych i ze sprze-		
kredytów		337 392'33	dazy przyrządów elektrycznych	315 426'02	
Wydatki związane z robotami instalacyjne-			Strata na dzień 31 grudnia 1935 r.	3 556'64	
mi i ze sprzedażą przyrządów elektr.		293 583'63			
Podatki państwowe i komunalne		452 995 09			
Ubezpieczenia i świadczenia socjalne		51 315 14			
Inne wydatki		26 222'29			
Dubioza		26 770'64			
Różnice kursowe		22 299'00			
Odpisy materiałów		6 716 40			
Odpisy amortyzacyjne		401 219'39			
		2 868 790'96			2 868 790'96

1321

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej pod firmą
Górnośląska Fabryka Kabli i Rur Izolacyjnych „IZOLA”
SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

odbędzie się w dn. 15 czerwca 1936 r. o godz. 14 w kancelarii
notariusza Marjana Kurmana w Warszawie (ul. Kapucyńska 6,
gmach Hipoteki) z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1935 r.; 3) Powzięcie uchwały o podziale zysków; 4) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonanych obowiązków; 5) Wolne wnioski.

Akcjonariusze pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu winni złożyć swe akcje, względnie zaświadczenia notarialne lub instytucyj kredytowych najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia do Zarządu Spółki w Warszawie, ul. Kredytowa Nr. 16.

1323-21-22

Karol Korn, Budowlana Spółka Akcyjna w Bielsku

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1935 r.

Aktywa. — I. Majątek stały: Grunty zł 89 065.33; Budynki: a) fabryczne zł 398 257.48, b) gospodarcze zł 31 223.24, c) mieszkalne zł 124 662.40, razem zł 554 143.12; Urządzenia techniczne zł 164 079.74; Inwentarz zakładowy i biur: a) żywy zł 1 843.00, b) martwy zł 192 713.13, razem zł 194 556.13; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 71 380.10, Banki zł 248 490.56, Papiery procentowe zł 35 499.53, Weksle w portfelu zł 70 407.15, Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 242 764.00; Materjały: a) surowce zł 17 924.89, b) pomocnicze i pędne zł 12 582.43, c) półfabrykaty zł 66 103.71, razem zł 96 611.03; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 430 917.55, b) dostawcy zł 26 729.45, c) różni zł 70 340.63; wątpliwe należności: 1) weksle protestowane zł 428.45, 2) inne zł 42 115.24, razem zł 570 531.32; Sumy przechodnie: a) wydatki dotyczące okresu przyszłego zł 1 128.50, b) koszty nieukończonych i nieobliczonych budów zł 250 591.26, razem zł 251 719.76; Strata w roku sprawozdawczym zł 131 435.03; **Ogólna suma zł 2 720 682.80.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 1 000 000.00; Kapitał rezerwowo: a) zwyczajny fundusz rezerwowo zł 300 000.00, b) nadzwyczajny fundusz rezerwowo zł 103 150.64, razem zł 403 150.64; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 56 227.95, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 23 426.94, razem zł 79 654.89; III. Zobowiązania: Wierzyciele: a) banki zł 53 513.82, b) kredyty hipoteczne zł 241 591.88, c) wkładki różnych osób zł 78 028.99, d) zaległe podatki zł 14 434.26, e) dostawcy zł 153 153.37, f) odbiorcy (zaliczki na nieukończone i nieobliczone budowy) zł 577 031.94, g) różni zł 113 848.04, razem zł 1 231 602.30; Sumy przechodnie zł 6 274.97; **Ogólna suma zł 2 720 682.80.**

Pozycje pozabilansowe. — Gwarancje: a) listy gwarancyjne zł 2 470.00, b) weksle gwarancyjne zł 93 000.00, c) obligo żyrowe zł 785 838.02, razem zł 881 308.02.

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 56 415.45.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 252 095.50; Koszty przeprowadzenia budów i fabrykacji zakładów zł 1 672 128.76; Koszty kredytów — odsetki zł 42 835.35; Podatki państwowe i komunalne zł 65 686.85; Odpisy amortyzacyjne za 1935 r. zł 23 426.94; Straty na dłużnikach zł 87 786.41; Strata na udziałach zł 82 630.00; **Ogólna suma zł 2 226 589.81.**

MA. — Obrót na budowach i zakładach zł 2 020 306.93; Różnice kursowe zł 42.27; Dochody z nieruchomości i ruchomości zł 74 805.58; Strata w 1935 r. zł 131 435.03; **Ogólna suma zł 2 226 589.81.**

Zarząd: Inż. Bolesław Klusak m.p., Inż. Feliks Korn m.p.
Rada Nadzorcza: Inż. Hudson Presser m.p., Alojzy Klusak m.p.
Główny księgowy: Stanisław Ullrich m.p.

1342

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Wyrobów Bawełnianych S. Rosenblatta w Łodzi

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 6 czerwca 1936 r. o godz. 17 w siedzibie Zarządu Spółki w Łodzi przy ul. Kpt. Piłota Żwirki 36 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu za 1935 r.; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1935 r. i udzielenie Zarządowi absolutorjum; 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie preliminarza budżetu na 1936 r.; 5) Wybory członków Zarządu i członków Rady Nadzorczej; 6) Ustalenie wynagrodzenia Zarządu i Rady Nadzorczej za 1936 r.; 7) Wnioski akcjonariuszów.

Dodatkowe sprawy mogą być zgłoszone przez PP. Akcjonariuszów do dn. 20 maja 1936 r. Uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu mogą akcjonariusze, którzy przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożą akcje lub zaświadczenia zgodnie z art. 399 K. H.

1301-20-21

Polsko - Hofenderska Spółka Akcyjna dla Przemysłu i Handlu

Bilans na dz. 31 grudnia 1935 r.

Majątek stały: Grunty zł 40 000.00; Budynki zł 50 000.00; Maszyny zł 40 130.90; Urządzenie fabryczne zł 29 788.74; Inwentarz biurowy zł 1 880.00; Majątek płynny: Kasa zł 2 055.27; P. K. O. zł 1 311.51; Banki zł 716.40; Papiery wartościowe zł 2 112.00; Chemikalia zł 1 986.89; Surowce zł 15 080.10; Gotowe wyroby zł 19 640.20; Odbiorcy zł 24 029.38; Dostawcy zł 1 822.97; Sumy przechodnie zł 1 896.00; Strata z 1934 r. zł 115 302.61; Strata za 1935 r. zł 33 859.49.

Kapitał akcyjny zł 300 000.00; Zaległe podatki zł 5 541.77; Zaległe świadczenia społeczne zł 10 328.85; Dostawcy krajowi zł 12 183.24; Dostawcy zagraniczni zł 50 726.37; Odbiorcy zł 2 832.23.

Rachunek zysków i strat na dz. 31 grudnia 1935 r.

R-k materiałów zł 166 681.77; R-k kosztów fabrykacji zł 92 169.46; R-k kosztów sprzedaży zł 5 141.53; R-k kosztów administracji zł 49 506.40; R-k podatków zł 10 496.63; R-k utrzymania maszyn zł 2 218.94; R-k utrzymania nieruchomości zł 358.27.

R-k towaru zł 292 713.51; R-k bilansu za stratę zł 33 859.49.

Komisja Rewizyjna: Dr. Kühnberg m. p., Dr. Opuszyński m. p.
Zarząd: Herzog m. p., Stadler m. p., Cudzy m. p.

1343

Zakłady Ceramiczne „Stella“, Spółka Akc. w Warszawie

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1935 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł 99 548.10; Budynki: a) fabryczne zł 1 739 521.17, b) gospodarcze zł 61 964.34, c) mieszkalne zł 511 082.68; Piec zł 1 298 657.97; Urządzenia techniczne zł 1 776 324.91; Inwentarz zakładowy i biurowy: a) martwy (ruchomości) zł 81 197.30, b) żywy zł 635.00; Inwestycje w budowie zł 45 699.73; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i w bankach zł 1 016 129.75; Papiery wartościowe zł 54 184.00; Weksle w portfelu i inkasie zł 266 496.96; Materjały: a) surowce zł 137 431.00, b) pomocnicze i pędne zł 89 516.44; Półfabrykaty zł 53 893.22; Gotowe wyroby zł 195 250.65; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 821 676.13, b) dostawcy zł 28 464.37, c) różni zł 33 987.20; Sumy przechodnie — wydatki dotyczące okresu przyszłego zł 5 055.87; **Suma bilansowa zł 8 316 716.79.**

Sumy pozabilansowe (gwarancje, kaucje, depozyty) zł 577 029.00.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 1 000 000.00; Kapitał zapasowy: saldo z roku ubiegłego zł 12 163.65, dopisano w roku sprawozdawczym zł 24 883.62; Rezerwa specjalna zł 333 425.37; II. Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 1 196 673.79, dopisano w roku sprawozd. zł 389 565.28; III. Zobowiązania: Wierzyciele: a) kredyty hipoteczne zł 236 000.00, b) dostawcy zł 131 679.70, c) odbiorcy zł 5 827.58, d) różni zł 4 519 257.17; Sumy przechodnie: a) niezapłacone wydatki okresu bieżącego zł 55 843.64, b) rezerwa na podatki za 1933 i 1934 r. zł 102 523.88, c) rezerwa na pod. dochod. za 1935 r. zł 89 820.00, d) inne zł 53 050.00; Zysk za 1935 r. zł 166 003.11; **Suma bilansowa zł 8 316 716.79.**

Sumy pozabilansowe (gwarancje, kaucje, depozyty) zł 577 029.00.

U w a g a: Zobowiązania zagraniczne zł 3 692 913.91.

Rachunek zysków i strat za 1935 r.

STRATY. — Koszty administracji ogólnej zł 312 713.52; Koszty fabrykacji zł 1 474 039.21; Koszty sprzedaży zł 182 416.23; Koszty kredytów zł 224 200.85; Podatki państwowe i komunalne zł 51 336.90; Odpisy amortyzacyjne zł 389 921.20; Świadczenia socjalne zł 44 592.41; Koszty handlowe zł 57 309.14; Prowizje bankowe zł 3 384.42; Spisano z inwentarza martwego zł 92 871.58; Strata na eksploatacji kwarcytów zł 12 365.32; Rezerwa na pod. doch. za 1935 r. zł 89 820.00; Zysk za 1935 r. zł 166 003.11; **Razem zł 3 100 973.89.**

ZYSKI — Wpływy ze sprzedaży zł 3 072 426.66; Odsetki bankowe, od papierów wartościowych i inne zł 24 402.10; Różnice kursowe zł 3 445.13; Łożem żel. po kolejce polowej zł 700.00; **Razem zł 3 100 973.89.**

1347

Bank Cukrownictwa, Spółka Akc. w Poznaniu

Bilans netto na dz. 31 grudnia 1935 r.

STAN CZYNNY	zł	zł	STAN BIERNY	zł	zł
1. Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim, PKO. i B-ku Gosp. Krajowego		5 282 894'36	1. Kapitały własne:		
2. Waluty zagraniczne		40 387'88	a) zakładowy	12 000 000'00	
3. Papiery wartościowe własne:			b) zapasowy	4 260 000'00	
a) bilety skarbowe	500 000'00		a) inne rezerwy	2 730 000'00	
b) papiery państwowe	486 357'76		d) fundusz amortyzacyjny	384 000'00	19 374 000'00
c) listy zastawne	241 046'00		2. Wkłady:		
d) akcje	1 000 049'76	2 227 453'52	a) terminowe	11 790 124'37	
4. Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcjaln.		2 683 100'20	b) á vista	7 099 466'93	18 889 591'30
5. Papiery wartośc. ustawowego kapitału zapasowego		2 263 986'06	3. Rachunki bieżące		13 811 808'57
6. Banki krajowe		410 329'40	4. Zobowiązania inkasowe		1 121'98
7. Banki zagraniczne		359 512'83	5. Redyskonto weksli		14 667 515'30
8. Weksle zdyskontowane:			5a. Dyskonto akceptów Banku Akceptacyjnego		1 179 860'00
a) cukrowni	14 588 315'48		6. Banki krajowe		33 426'21
b) różnych	2 643 883'94	17 232 199'42	7. Banki zagraniczne:		
9. Weksle protestowane		195 145'60	a) kredyty bankowe	5 348 421'33	
10. Rachunki bieżące:			b) dla przem. cukrown.	13 096 800'00	18 445 221'33
a) Cukrowni:			8 Różne rachunki		1 756 500'25
1. zabezpieczone	33 885 771'69		9. Zobowiązania z tyt. transakcyj dewizowych na termin i report.		27 091 225'25
2. niezabezpiecz.	12 356'76		10. Odbiorcy towarów		4 411 881'48
3. kredyty zbiorowe	13 096 800'00		11. Dostawcy towarów		3 611 145'55
b) Różnych:			12. Czystv zysk:		
1. zabezpieczone	8 942 797'02		a) z lat ubiegłych	501 592'48	
2. niezabezpieczone	187 903'72	56 125 629'19	b) za 1935 r.	817 842'12	1 319 434'60
11. Pożyczki terminowe		657 928'98			
11a. Należności z tyt. układów konwers. zaopatrzonych w akcept Banku Akceptacyjnego		1 386 006'50			
12. Nieruchomości		3 895 932'83			
13. Różne rachunki		928 048'51			
14. Należności z tyt. transakcyj dewizow. na termin i reportowych		27 096 172'95			
15. Odbiorcy towarów		2 756 574'68			
16. Dostawcy towarów		1 051 428'91			
		<u>124 592 731'82</u>			<u>124 592 731'82</u>
17. Udzielone gwarancje:			13. Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancyj		10 829 480'95
a) za cukrownie	10 314 975'20		14. Różni za inkaso		1 154 848'63
b) za różnych	514 505'75	10 829 480'95			<u>136 577 061'40</u>
18. Inkaso		1 154 848'63			
		<u>136 577 061'40</u>			

Rachunek zysków i strat na dz. 31 grudnia 1935 r.

STRATY	zł	ZYSKI	zł
1. Procenty i prowizje wypłacone	2 601 517'21	1. Pozostałość z lat ubiegłych	501 592'48
2. Koszty handlowe	4 049 394'52	2. Procenty i prowizje pobrane	8 329 080'62
3. Podatki	194 831'69	3. Różnice kursowe na rachunk. walutowych	122 296'72
4. Amortyzacja	104 917'35	4. Dochody z nieruchomości	114 713'88
5. Odpisy na dłużnikach	13 845'11	5. Zwrot sum dawniej spisanych	74 198'61
6. Rezerwa na wątpliwe należności	120 000'00		
7. Strata na papierach wartośc. i udziałach	716 853'96		
8. Strata na sprzedanej nieruchomości	21 037'87		
9. Czysty zysk	1 319 434'60		
	<u>9 141 882'31</u>		<u>9 141 882'31</u>

Dyrektor buchalterji: (—) *Martinek*. Zarząd: (—) *Demby*, (—) *Mikulski*, (—) *Brzeski*.

Na podstawie wykonanej rewizji potwierdzamy niniejszem zgodność powyższego bilansu z prawidłowo prowadzonymi ksiązkami Banku Cukrownictwa, Sp. Akc. w Poznaniu.

Poznań, dn. 13 marca 1936 r.

„POWIERNIK” Spółka Rewizyjno-Powiernicza Thiel & Marciniak

(—) *St. Marciniak*, dyplomowany i zaprzysiężony rzeczoznawca księgowości.

Powyższy bilans potwierdzamy. Poznań, dn. 31 marca 1936 r. Rada Nadzorcza: (—) *Józef Żychliński* prezes

Polskie Towarzystwo Księgarni „Ruch“, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 31 grudnia 1935 r.

WINIEN. — I. Majątek stały: Ruchomości z 1 391 395.38, Nieruchomości z 973 171.87, razem z 2 364 567.25; II. Majątek płynny: gotówka w kasie i bankach — kasa z 8 599.20, banki z 71 257.28, weksle z 18 093.05, waluty obce z 99.05, razem z 98 048.58; Papiery wartościowe z 95 325.27; Udziały z 4 865.07; Towary z 501 909.84; Dłużnicy: komisanicy z 101 038.31, odbiorcy z 371 147.72, różni z 166 629.97, dostawcy z 35 555.55, razem z 674 371.55; Inne aktywa: Cesja eksploata. radja w pociągach z 11 852.09, sumy przechodnie z 66 392.69, razem z 78 244.78; **Razem z 3 817 332.34.**

Sumy pozabilansowe z 2 481 609.62; **Ogółem z 6 298 941.96.**

MA. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny z 1 000 000.00, kapitał zapasowy z 101 217.67, fundusz asekuracyjny z 27 887.36, razem z 1 129 105.03; II. Kapitał amortyzacyjny: Amortyzacja ruchomości z 1 126 783.98; Amortyzacja nieruchomości z 174 451.84; III. Zobowiązania: Akcepty z 140 500.00; Banki z 101 209.00; Wierzyciele: komisanicy z 917.49, odbiorcy z 39 203.21, różni z 204 701.35, dostawcy z 765 883.33, razem z 1 010 705.38; Niepodjęta dywidenda z 5 628.60; Rezerwa podatku dochodowego z 44 263.00; Sumy przechodnie z 32 931.08; Zysk z 51 754.43; **Razem z 3 817 332.34.**

Sumy pozabilansowe z 2 481 609.62; **Ogółem z 6 298 941.96.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty zakupu sprzedanych towarów z 14 700 595.60; Koszty: Koszty handlowe z 2 135 800.14, podatki z 202 108.75, różnice kursowe z 3 373.71, koszty sprzedaży z 1 691 826.39, razem z 4 033 108.99; Odpisy amortyzacyjne: Ruchomości z 48 666.33; Nieruchomości z 10 594.88; Straty na nieściągalnych dłużnikach z 43 035.62; Różne straty z 3 131.44; Zysk z 51 754.43; **Razem z 18 890 887.29.**

MA. — Sprzedaż z 18 864 650.06; Zwrot odpisanych na straty należności z 4 471.19; Zysk na papierach wartościowych z 6 849.57; Zysk na udziałach z 4 511.72; Różne dochody z 10 404.45; **Razem z 18 890 887.29.**

Dywidenda w wysokości z 3.00 od akcji wartości nominalnej z 100.00 płatna będzie od dn. 20 czerwca r. b. w kasie Tow. „Ruch” w godz. 10—13 za kuponem Nr. 7.

1349

Spółka Akcyjna Handlu Ziemiopłodami K. Grabowski i S-ka w likwidacji

Bilans per 31/XII 1935 r.

AKTYWA. — Banki z 24 383.00; Dłużnicy z 848 141.12; Weksle z 534 361.54; Ruchomości z 3 281.53; Papiery wartościowe z 3 840.00; Strata z 63 481.34; **Razem z 1 477 488.53.**

PASYWA. — Kapitał akcyjny z 100 000.00; Fundusz rezerwowy z 1 100.94; Sumy przechodnie z 1 307.68; Banki z 838 699.72; Wierzyciele z 2 018.65; Redyskont z 534 361.54; **Razem z 1 477 488.53.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Strata z lat ubiegłych z 62 231.79; Koszty handlowe 1935 r. z 1 266.82; **Razem z 63 498.61.**

MA. — Procenty i prowizje z 17.27; Strata z lat ubiegłych z 62 231.79; Strata per 31/XII 1935 r. z 1 249.55; **Razem z 63 498.61.**

1348

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akc. Wełnianej Manufaktury Stiller i Bielszowski W Ł O D Z I

zawiadania PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

odbędzie się w lokalu Spółki w Łodzi przy ulicy Cegielnianej 52, w pierwszym terminie dn. 29 maja 1936 r., w drugim terminie dn. 14 czerwca 1936 r. o godz. 5 po poł. z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 2) Zatwierdzenie bilansu za 1935 r., budżetu i planu działania na 1936 r.;
- 3) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

Wnioski ze strony akcjonariuszów nie wpłynęły.

1352

Fabryka Kabli, Spółka Akcyjna, Kraków

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1935 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Nieruchomości — Grunty z 330 856.44; Budynki fabryczne z 3 990 718.30, budynki gospodarcze z 526 245.73, łącznie z 4 516 964.03; Urządzenia techniczne — maszyny z 5 806 743.50, urządzenia techniczne z 3 742.00, narzędzia z 320 120.89, samochody z 75 261.91, tor przemysłowy z 103 804.40, łącznie z 6 309 672.70; Inwentarz — urządzenia biurowe z 135 928.59, maszyny do pisania z 56 899.95, łącznie z 192 828.54; Razem z 11 350 321.71; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach z 83 370.23; Papiery wartościowe z 98 955.16; Rymesy w inkasie z 500.00; Rymesy w portfelu z 55 846.77; łącznie z 56 346.77; Udziały w innych przedsiębiorstwach z 101 800.00; Materiały: surowce z 1 148 005.99, pomocnicze z 140 573.38, półfabrykaty z 96 699.87, gotowe wyroby z 693 335.54, łącznie z 2 078 614.78; Dłużnicy: odbiorcy z 3 729 730.41, protesty z 1 924.25, wątpliwe należności z 34 194.76, dostawcy z 24 286.34, należności z tytułu umów kartelowych z 57 173.30, różni z 66 773.81, łącznie z 3 914 082.87; Razem z 6 333 169.81; Specjalny rachunek przejśc. różnic kursowych z 1 393 476.67; Sumy przechodnie z 37 876.19; Strata z lat ubiegłych z 74 322.94; **Razem z 19 189 167.32.**

Gwarancje wydane z 438 463.33, różni za gwarancje otrzymane z 397 000.00, łącznie z 835 463.33; **Razem z 20 024 630.65.**

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: kapitał akcyjny z 10 000 000.00, kapitał zapasowy z 500 000.00, rezerwa podatkowa z 18 652.08, rezerwa na spodziewane straty i podatki z 350 000.00, łącznie z 10 868 652.08; II. Kapitały amortyzacyjne: stan funduszu amortyzacyjnego na dz. 31/XII 1934 r. z 3 855 137.17, odpisano w ciągu 1935 r. spowodu sprzedaży z 145 297.96, łącznie z 3 709 839.21, dopisano z tyt. amortyz. za 1935 r. z 777 399.03, razem z 4 487 238.24; III. Zobowiązania: Wierzyciele — Banki z 1 447 374.33; Dostawcy z 349 040.19; Odbiorcy z 280 689.81; Zobowiązania z tytułu umów kartelowych z 17 463.53; Różni z 1 137 498.27; Razem z 3 232 066.13; Specjalny rk. przejśc. różnic kursowych z 321 685.30; Sumy przechodnie z 127 716.10; Zysk za 1935 r. z 151 809.47; **Razem z 19 189 167.32.**

Gwarancje otrzymane z 397 000.00, różni za gwarancje wydane z 438 463.33, łącznie z 835 463.33; **Razem z 20 024 630.65.** Zobowiązania zagraniczne z 881 096.65.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1935 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej z 582 713.44; Koszty produkcji z 1 241 617.83; Koszty sprzedaży z 309 041.23; Koszty nabycia kontyngentów z 50 082.13; Podatki z 222 376.20; Strata na sprzedanych maszynach z 69 017.60; Różnice kursowe efektywnie poniesione z 562 416.08; Amortyzacja z 777 399.03; Rezerwa na spodziewane straty i podatki z 350 000.00; Zysk z 151 809.47; **Razem z 4 316 473.01.**

MA. — Różnice kursowe efektywnie poniesione z 302 288.30; Odsetki towar. i z papierów wartościowych z 8 821.47; Inne z 306.96; Zysk b-tto ze sprzedaży towarów z 4 005 056.28; **Razem z 4 316 473.01.**

1365

Zarząd Spółki Akcyjnej

p. f. Zakłady Ceramiczne „J E L O N K I”

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że w dn. 15 czerwca 1936 r. o godz. 16 w pierwszym terminie lub o godz. 17 w drugim terminie odbędzie się w lokalu biura M. Krajewski i H. Malanowski przy ul. Żulińskiego 3 (dawn. Żorawia 41) w Warszawie

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZY

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz r-ku strat i zysków za rok operacyjny 1935, pokrycie strat i uchwalenie budżetu na 1936 r.;
- 3) Udzielenie pokwitowania władzom Spółki;
- 4) Wybory członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 5) Wolne wnioski.

1356

Dobrzechowskie Zakłady Ceramiczne, Spółka Akcyjna

W DOBRZECHOWIE

Bilans zamknięcia za 1935 r.

AKTYWA	zł
1. Gotówka w kasie	1 329'27
2. Rymesy w portfelu	4 339 89
3. Papiery wartościowe	2 000'00
4. Dłużnicy	108 783'30
5. Towary	99 226'63
6. Grunty	43 780'68
7. Budynki fabryczne	593 581'07
8. „ administracyjne	102 718'74
9. Maszyny i narzędzia	220 548'23
10. Urządzenia pomocnicze i komunikacyjne	101 347'40
11. Urządzenia biurowe i gospodarcze	5 610'03
12. Konie, wozy i uprzęże	7 402'09
13. Magazyn: płody rolne, oliwa, smary i t. p.	14 465'47
14. Sumy przechodnie	2 127'17
15. Strata nierozdzielona z 1934 r.	47 136'95
16. Strata bilansowa w 1935 r.	17 849'13
	<hr/>
	1 372 246 05

PASYWA

	zł
1. Wierzyciele	339 788'63
2. Kapitał Spółki Akcyjnej	425 000'00
3. „ rezerwowo	61 151'47
4. Fundusz amortyzacyjny	544 381'21
5. Kaucje robotników	26'84
6. Sumy przechodnie	1 897'90
	<hr/>
	1 372 246 05

Rachunek strat i zysków

STRATY	zł
1. Amortyzacja maszyn, bud. i nieruchom.	30 160'55
2. Asekuracja i ubezpieczenia	10 438'27
3. Podatki	6 319'85
4. Koszty administracyjne	9 983'04
5. „ handlowe	8 526'66
6. „ produkcji	71 230'77
7. „ opału	58 895'21
8. Konserwacja maszyn	3 229'13
9. „ budynków	2 909'11
10. „ toru	268'80
11. Utrzymanie koni	2 969'94
12. Odsetki	22 417'76
13. Rachunek koni, wozów i uprzęży za wy- brakowane konie	569'03
14. Rachunek odpisów	32'74
15. Gospodarstwo rybne	33'10
	<hr/>
	227 983'96

ZYSKI

	zł
1. Rachunek sprzedaży	207 088'63
2. Gospodarstwo rolne	2 934'10
3. Odsetki dyskontowe	42'10
4. Różnice kursowe	70'00
5. Strata bilansowa w 1935 r.	17 849'13
	<hr/>
	227 983'96

Dobrzechów, dn. 8 lutego 1936 r.

Komisja Rewizyjna:

St. Piotrowski, A. Schneider, St. Blaszcak, S. Dwernicki.

1330

„Dom Młod Bogusław Herse“, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 30 czerwca 1935 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Nieruchomości z 2 960 127.49; Ruchomości, urządzenia i motory z 546 624.96; Razem z 3 506 752.45; II. Majątek płynny: Kasa z 5 994.75; Papiery publiczne z 5 614.00; Weksle z 5 642.20; Akcje i udziały w obcych przedsiębiorstwach z 565 305.58; Towary z 750 217.45; Dłużnicy z 1 248 707.99; Razem z 2 581 481.97; Różnice kursowe rk. specjalny z 518.08; Sumy przechodnie z 4 211.60; Strata za 1934/35 r. z 482 745.63; **Suma bilansowa z 6 575 709.73.**

Banki za depozyty z 25 775.00; Banki za akcepty gwarancyjne z 2.00; Różni za weksle z 192 551.57; **Razem z 6 794 038.30.**

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny z 3 000 000.00; Kapitał zapasowy z 200 438.15; Razem z 3 200 438.15; II. Kapitał amortyzacyjny z 580 724.41; III. Wierzyciele z 2 642 904.68; Fundusz zapomogowy z 70 203.97; Różnice kursowe rk. specjalny z 64 312.66; Sumy przechodnie z 17 125.86; **Suma bilansowa z 6 575 709.73.**

Depozyty z 25 775.00; Akcepty gwarancyjne z 2.00; Weksle zdyskontowane z 192 551.57; **Razem z 6 794 038.30.**

Rachunek strat i zysków za 1934/1935 r.

STRONA WINIEN. — Pensje z 157 200.95; Wydatki ogólne z 372 204.11; Konserwacja futer z 3 064.38; Produkcja: surowiec zużyty dla produkcji z 324 286.41; Koszty wyprodukowania z 211 505.14; Razem z 535 791.55; Podatki państwowe i komunalne z 64 631.68; Świadczenia socjalne z 35 708.26; Procenty z 122 420.40; Dyskonto weksli z 10 366.08; Eksploatacja domu z 29 780.33; Strata na odbiorcach z 7 380.70; **Razem z 1 338 548.44.**

STRONA MA. — Zysk brutto na towarach z 277 705.79; Produkcja — wpływy z 521 999.96; Eksploatacja domu — wpływy z 47 047.40; Konserwacja futer — wpływy z 4 851.19; Zysk na różnicach kursowych z 1 123.74; Odzyskane należności z 3 074.73; Strata za 1934/1935 r. z 482 745.63; **Razem z 1 338 548.44.**

„Towarzystwo Przędzalni Czesankowych“

Spółka Akcyjna w Łodzi

Bilans po dz. 31 grudnia 1933 r.

z uwzględnieniem — naskutek uchwały Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z dn. 14 maja 1936 r. — przeprowadzonej reasumpeji stanu majątkowego.

WINIEN. — Nieruchomości z 1 184 766.70; Maszyny z 1 207 550.23; Kasa z 88.15; Dłużnicy z 169 064.85; Pożyczka Narodowa z 384.00; Wierzyciele z 705 812.78; Strata z 581 900.59; Razem z 3 849 567.30; Zastaw w akcjach z 90 000.00; **Ogółem z 3 939 567.30.**

MA. — Kapitał akcyjny z 1 000 000.00; Kapitał amortyzacyjny z 94 969.00; Wierzyciele z 1 975 586.96; Wierzytelności wątpliwe z 67 886.46; Podatki do zapłacenia z 5 312.10; Specjalny r-ek przejściowy różnic kursowych z 705 812.78; Razem z 3 849 567.30; Zastaw w akcjach (wierzyciele) z 90 000.00; **Ogółem z 3 939 567.30.**

Rachunek zysków i strat

WINIEN. — Strata na dłużnikach, maszynach i automobilach z 368 845.05; Koszty handlowe z 25 657.24; Pensje pracowników z 12 070.00; Wypłaty robotników z 12 224.30; Świadczenia socjalne z 4 194.97; Podatki z 31 908.78; Procenty za dług hipot. za 1933 r. z 61 056.00; Koszty eksploatacji z 6 222.92; Strata za 1931 r. z 684 226.43; Strata za 1932 r. z 416 015.75; **Ogółem z 1 622 421.44.**

MA. — Zmniejszenie kapitału akcyjnego z 1 000 000.00; Bonifikaty z 13 689.96; Zbonifikowane odsetki z 20 552.59; Komorne zainkasowane z 6 278.30; Strata z 581 900.59; **Ogółem z 1 622 421.44.**

1344

PODRÓŻUJ CIE SAMOLOTAMI

BANQUE FRANCO-POLONAISE, PARYŻ, rue des Pyramides Nr. 15

Bilans ogólny na dz. 31 grudnia 1935 r.
przedstawiony Walnemu Zgromadzeniu Akcjonariuszów Banku dla zatwierdzenia
i podziału zysków

STAN CZYNNY	fr. fr.	STAN BIERNY	fr. fr.
Akcjonariusze	25 000 000 00	Kapitał	50 000 000 00
Kasa i sumy do dyspozycji	41 176 579 60	Rezerwa ustawowa	1 737 692 43
Portfel wekslowy	43 111 863 24	Rezerwa nadzwyczajna	14 500 000 00
Kredyty zabezpieczone	59 916 169 38	(z której 7 000 000 00 przydzielono na tym- czasowe użycie — art. 43 statutu — i ewent. zwolnienie akcji, stosownie do decyzji Wal- nego Zgromadzenia z dn 12 kwietnia 1935 r.)	
Rachunki bieżące	15 845 143 58	Przekazy na bank	559 478 72
Dłużnicy za akcepty	23 521 824 00	Rachunki bieżące	71 379 640 21
Inkaso	40 330 055 53	Wkłady terminowe	46 195 601 05
Tymczasowe użycie rezerwy nadzwyczajnej	3 500 000 00	Akcepty	23 521 824 00
Papiery wartościowe	2 627 587 80	Różni za inkaso	40 330 055 53
Nieruchomości	6 252 971 81	Różne rachunki	10 783 535 78
		Pozostałość zysków z lat ubiegłych	1 871 226 46
		Czysty zysk za 1935 r.	403 150 76
	<u>261 282 204 94</u>		<u>261 282 204 94</u>

Po dokonanych przez Walne Zgromadzenie podziale zysków

STAN CZYNNY	fr. fr.	STAN BIERNY	fr. fr.
Akcjonariusze	25 000 000 00	Kapitał	50 000 000 00
Kasa i sumy do dyspozycji	41 176 579 60	Rezerwa ustawowa	1 758 910 89
Portfel wekslowy	43 111 873 24	Rezerwa nadzwyczajna	14 500 000 00
Kredyty zabezpieczone	59 916 169 38	(z której 7 000 000 00 przydzielono na tym- czasowe użycie — art. 43 statutu — i ewent. zwolnienie akcji, stosownie do decyzji Wal- nego Zgromadzenia z dn. 12 kwietnia 1935 r.)	
Rachunki bieżące	15 845 143 58	Zyski przeniesione na rok następny	2 274 377 22
Dłużnicy za akcepty	23 521 824 00	Przekazy na bank	559 478 72
Inkaso	40 330 055 53	Rachunki bieżące	71 379 640 21
Tymczasowe użycie rezerwy nadzwyczajnej	3 500 000 00	Wkłady terminowe	46 195 601 05
Papiery wartościowe	2 627 587 80	Akcepty	23 521 824 00
Nieruchomości	6 252 971 81	Różni za inkaso	40 330 055 53
		Różne rachunki	10 762 317 32
	<u>261 282 204 94</u>		<u>261 282 204 94</u>

BILANS ODDZIAŁÓW W POLSCE

(Warszawa, Katowice, Łódź, Poznań, Gdynia) na dzień 31 grudnia 1935 r.

STAN CZYNNY	zł	STAN BIERNY	zł
Kasa, Bank Polski, P. K. O., Banki Państwo- we, bony Funduszu Inwestycyjnego	5 856 759 02	Fundusz dyspozycyjny przy- dzielony oddziałom w Polsce	2 500 000 00
Waluty zagraniczne	121 766 96	Wkłady:	
Banki krajowe	483 674 13	a) terminowe . . . . . zł 314 661 00	
Banki zagraniczne	1 451 047 80	b) a vista . . . . . zł 1 925 104 08	2 239 765 08
Weksle zdyskontowane	8 919 050 84	Rachunki bieżące	13 111 824 65
Rachunki bieżące	19 981 163 46	Redyskonto weksli	668 644 06
Różne rachunki	1 474 729 44	Banki krajowe	309 788 17
	<u>38 288 191 45</u>	Banki zagraniczne w tem na r-ku n/Centrali w Paryżu zysk za 1935 r. zł 12 946 65	17 219 197 02
		Różne rachunki	2 238 972 67
			<u>38 288 191 65</u>
Gwarancje	zł 3 163 936 11		
Inkaso	„ 15 285 617 52		
Akredytywy	„ 273 865 42		

Rachunek strat i zysków
do bilansu oddziałów w Polsce na dz. 31 grudnia 1935 r.

	zł		zł
Procenty i prowizje wypłacone, koszty han- dlowe, podatki i różne odpisy	3 285 107 45	Procenty i prowizje pobrane	3 129 853 25
Zysk za rok operacyjny 1935, księgowany na r-ku n/Centrali w Paryżu	12 946 65	Różnice kursowe	168 200 85
	<u>3 298 054 10</u>		<u>3 298 054 10</u>

„Terebenthen“ Zjednoczone Fabryki Terpentyny
Puszczy Białowieskiej B-cia Porowsy i S-ka, Spółka Akc.

Bilans na dz. 31 grudnia 1935 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Grunty zł 3 000.00; Budynki: a) fabryczne zł 167 139.19, b) gospodarcze zł 107 880.70, c) mieszkalne zł 230 975.38; Urządzenie techniczne zł 968 605.00; Inwentarz żywy zł 8 287.00; Ruchomości zł 104 531.52; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 77 197.31; Gotówka w bankach zł 3 490.98; Papiery procentowe zł 10 228.38; Weksle w portfelu i inkasie zł 2 011.46; Akcje i udziały zł 5 400.00; Surowce zł 64 500.50; Materiały pomocnicze zł 21 948.06; Półfabrykaty zł 44 550.31; Gotowe wyroby i towary zł 203 315.14; Naczynia zł 105 228.30; Należności z tytułu umów kartelowych: operacje finansowe zł 6 795.06; Odbiorcy zł 111 001.11; Dostawcy 3 424.77; Różni zł 83 123.45; Należności w postępowaniu rewindykacyjnym zł 21 054.13; Straty z lat 1928, 1929, 1930 zł 235 111.88; Strata w 1935 r. zł 55 020.35; **Razem zł 2 643 819.98.**

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 700 000.00; Kapitał zapasowy: saldo z roku ubiegłego zł 4 986.83, rezerwa na różnice kursowe z przerechnowania zł 54 143.34; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 283 874.57, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 18 997.61; III. Zobowiązania: Akcepty zł 159 400.68; Banki zł 1 617.00; Zaległe podatki zł 29 117.99; Dostawcy zł 65 368.84; Odbiorcy zł 72 044.45; Różni zł 171 043.78; Kredyty angielskie: 1) inwestycyjny, długoterminowy Ł. 28 002.12. 6. a zł 26 155 = zł 732 408.66, 2) obrotowy, długoterminowy Ł. 2 222. 0. 0. a zł 26 155 = zł 58 116.41, 3) obrotowy, krótkoterminowy Ł. 3 919.13 8. a zł 26 155 = zł 102 519.31; Kredyt inwestycyjny D. L. P. w Białowieży do 1964 r. zł 189 115.00; Sumy przechodnie: dotyczące okresu przyszłego zł 1 065.51; **Razem zł 2 643 819.98.**

Sumy pozabilansowe. — Żyra zł 120 623.59; Kaucje i gwarancje zł 290 400.84.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Koszty administracji ogólnej zł 107 463.54; Koszty fabrykacji zł 653 346.31; Koszty sprzedaży zł 116 619.02; Koszty kredytów zł 44 547.39; Podatki państwowe i komunalne zł 26 482.84; Świadczenia socjalne zł 51 942.85; Odpisy amortyzacyjne zł 19 781.81; **Razem zł 1 020 183.76.**

ZYSKI. — Produkcja zł 965 163.41; Strata w 1935 r. zł 55 020.35; **Razem zł 1 020 183.76.**

U w a g a: Ogólna suma zobowiązań zagranicznych wynosi 1333 903 552.19.

Polskie Towarzystwo Transportu Międzynarodowego Schenker i S-ka
SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans na dz. 31 grudnia 1935 r.

AKTYWA. — Budynek zł 1 336.00; Inwentarz zł 80 635.97; Majątek płynny: Gotówka zł 32 026.05; Czeki zł 130 942.89; Papiery wartościowe zł 82 956.81; Weksle zł 204 839.87; Banki zł 72 242.16; Dłużnicy zł 4 664 151.43; Sumy przechodnie wyłożone w 1935 r. za rozliczenie przeprowadzone w 1936 r. zł 18 036.76; **Razem zł 7 087 167.94.**

Gwarancje zł 150 000.00.

PASYWA. — Kapitał zł 500 000.00; Zobowiązania: Banki zł 167 473.39; Wierzyciele zł 6 357 114.36; Sumy przechodnie wyłożone w 1936 r. zł 3 108.41; Zyski: pozostałość zysku z 1934 r. zł 23 300.93, zysk za 1935 r. zł 36 170.85; **Razem zł 7 087 167.94.**

Gwarancje zł 150 000.00.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1935 r.

WINIEN. — Pensje zł 525 763.48; Zarobki pracowników fizycznych zł 36 301.43; Wydatki socjalne zł 54 443.32; Podatki zł 71 080.99; Odsetki zł 66 345.59; Amortyzacja ruchomości zł 12 964.37; Składki członkowskie zł 4 785.20; Ubezpieczenia zł 8 430.24; Reparacje zł 6 545.42; Porto i telefony zł 80 913.18; Komorne zł 58 719.12; Straty na dłużnikach zł 111 772.74; Różne zł 219 823.31; Zysk zł 36 170.85; **Razem zł 1 294 059.24.**

MA. — Zysk brutto zł 1 242 203.40; Zysk na różnicy kursu zł 9 712.23; Odsetki zł 23 368.68; Różne zł 18 774.93; **Razem zł 1 294 059.24.**

1338

Zakłady Rolniczo - Przemysłowe „Solanium“

Spółka Akcyjna w Tczewie

Bilans na dz. 31 sierpnia 1935 r.

AKTYWA. — Maszyny i urządzenia techn. zł 1 506 654.83; Bocznica i tory wąskotorowe zł 71 597.70; Tartak zł 21 000.00; Młyn wodny zł 29 500.00; Zaprzęgi zł 2 459.72; Grunty zł 98 000.00; Budynki zł 913 046.02; Ruchomości zł 321.50; Kasa zł 1 610.27; Papiery wartościowe zł 630 621.04; Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 19 400.00; Materiały pomocnicze zł 61 355.55; Dłużnicy zł 408 614.96; Sumy przechodnie zł 44.05; Straty po dz. 31 VIII 1934 r. zł 521 297.94; Strata za 1934/35 r. zł 38 511.98; **Razem zł 4 324 035.56.**

Sumy pozabilansowe. — Dłużnicy z tyt. hipot. kaucyjnych zł 2 484 861.90; Zabezpieczenie kaucyjne gwarantów zł 73 520.00.

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 2 500 000.00; Fundusz amortyzacyjny zł 125 637.00; Wierzyciele zł 1 583 502.86; Deponenci zł 9 146.30; Rachunek specjalny przechodni różnic kursowych zł 104 616.70; Sumy przechodnie zł 1 132.70; **Razem zł 4 324 035.56.**

Sumy pozabilansowe. — Hipoteki kaucyjne zł 2 484 861.90; Wierzyciele z tytułu zabezpieczenia gwarantów zł 73 520.00. Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 114 300.60.

Rachunek strat i zysków po dz. 31 VIII 1935 r.

AKTYWA. — Koszty administracji ogólnej zł 14 525.40; Koszty kredytów zł 14 870.10; Podatki i opłaty skarbowe zł 37 785.91; Świadczenia społeczne zł 1 069.06; Utrzymanie nieruchomości i ruchomości zł 7 860.77; Amortyzacja zł 41 754.00; Strata na różnych zł 50 121.44.

PASYWA. — Dzierżawy zł 129 150.95; Zysk na akcjach zł 323.75; Strata za 1934/35 r. zł 38 511.98.

1322

„WARTA“ Towarzystwo Reasekuracyjne, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 31 grudnia 1935 r.

STAN CZYNNY. — Kasa zł 1 736.82; Instytucje kredytowe zł 1 415 954.13; Papiery wartościowe zł 2 432 488.49; Pożyczki hipoteczne zł 481 495.65; Nieruchomości zł 500 634.47; Należności z tytułu rez. skl. zatrzymanej przez zakłady ubezpieczeń zł 4 046 159.33; Inni dłużnicy zł 689 174.64; Różni za depozyty zł 12 954.11; Ruchomości biurowe zł 1.00; Inne aktywa zł 6 937.12; **Razem zł 9 587 535.76.**

STAN BIERNY. — Emitowany kapitał akcyjny (10.000 akcji po zł 100) zł 1 000 000.00; Fundusz na rewaloryzację kapitału akcyjnego zł 70 000.00; Kapitał zapasowy zł 261 110.77; Rezerwa specjalna zł 250 000.00; Fundusze i rezerwy techniczne: rezerwa składek na udział własny zł 2 520 299.53, rezerwa na nieuregulowane szkody zł 1 161 848.77; Należność z tytułu zatrzymanej reasekuratorom rezerwy składek zł 1 916 699.43; Fundusz na umorzenie wartości nieruchomości zł 64 674.00; Zakłady ubezpieczeń zł 1 840 950.09; Inni wierzyciele zł 5 736.08; Depozyty własne zł 12 954.11; Niepodniesiona tanjema zł 1 789.00; Nieuiszczone podatki i opłaty zł 1 806.24; Inne pasywa zł 58 871.02; Zysk zł 420 806.72; **Razem zł 9 587 535.76.**

Rachunek zysków i strat na dz. 31 grudnia 1935 r.

ZYSKI. — Pozostałość zysku z roku poprzedniego zł 137 433.59; Zysk w roku sprawozdawczym na R-ku Ubezpieczeń zł 71 680.12; Czysty dochód z majątku Zakładu zł 307 286.25; Inne zyski nieobjęte poszczególnymi rachunkami: 1) odzyskane należności wątpliwe zł 15 235.76, 2) różnica kursu na papierach wartościowych zł 665.64; **Razem zł 532 301.36.**

STRATY. — Niepodzielna część kosztów administracji zł 2 244.00; Odpisano na rezerwę specjalną, w myśl § 11 Statutu zł 50 000.00; Strata na kursie walut obcych zł 21 345.40; Inne odpisy i straty nieobjęte poszczególnymi rachunkami: 1) odpisano z wartości nieruchomości zł 5 006.00, 2) odpisano z wartości ruchomości zł 19 891.14, 3) inne odpisy zł 13 008.10; Zysk zł 420 806.72; **Razem zł 532 301.36.**

1320

Fabryka Sukna H. Landsberg w Tomaszowie Mazowieckim

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans na dz. 31 grudnia 1935 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Grunty zł 36 687.60; Budynki a) fabryczne zł 677 139.02, b) gospodarcze zł 6 189.34, c) mieszkalne zł 252 543.06; Maszyny i urządzenia techniczne zł 2 214 850.07; Inwentarz zakładowy i biurowy: a) żywy zł 3 825.00, b) martwy zł 19 908.10; Urządzenie składów w Łodzi i Warszawie zł 7 335.25; Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 31 313.65; Obce waluty zł 741.51; Papiery procentowe własne zł 12 672.00; Subskrypcja 3% Pożyczki Inwestycyjnej zł 13 520.00; Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 720.00; Weksle w portfelu zł 13 537.04; Materjały: a) surowce zł 467 092.28, b) pomocnicze zł 26 236.81; Półfabrykaty zł 138 191.95; Gotowe towary zł 976 654.09; Dłużnicy: a) akcjonariusze z tytułu kredytów zł 187 034.86, b) zaliczki robotników i pracowników zł 8 813.00, c) subskrypcja Pożyczki Narodowej przez pracowników zł 6 313.50, d) subskrypcja Pożyczki Inwestycyjnej przez pracowników zł 3 318.00, e) odbiorcy zł 487 269.88, f) odbiorcy zarobkowi zł 33 165.85, g) dostawcy zł 15 705.02, h) różni zł 566 194.54, i) należności wątpliwe 1) z tytułu weksli protestowanych zł 376 926.72, 2) inne zł 30 569.75; Papiery procentowe Stypendjum zł 2 432.50; Suma aktywów zł 6 616 900.39; Straty z lat ubiegłych zł 611 309.97; Strata w 1935 r. zł 48 933.24; **Suma bilansowa zł 7 277 143.60.**
Sumy pozabilansowe. — Różni za oblięgo wekslowe zł 888 860.24.

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 2 700 000.00; Kapitał zapasowy zł 2 500 000.00; Długoterminowe wkłady akcjonariuszy zł 634 964.85; Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 1 045 838.27, dopisano w 1935 r. zł 69 798.63, razem zł 1 115 636.90; Zobowiązania: Wierzyciele a) akcepty zł 333 934.70, b) banki zł 814 386.07, c) rembursy zł 60 938.97, d) długoterminowa pożyczka w 8% listach zastawnych Towarzystwa Kredytowego Przemysłu Polskiego zł 340 667.68, e) dostawcy zł 547 837.67, f) odbiorcy zł 501 877.36, g) różni zł 221 796.90; Fundusze i zobowiązania specjalne: Stypendjum Im. Al. Landsberga zł 2 602.50; **Ogólna suma pasywów zł 7 277 143.60.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za żyra na wekslach zł 888 860.24.

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 308 275.14

Rachunek strat i zysków za 1935 r.

WINIEN. — Surowce i materjały pomocnicze zł 1 375 973.35; Remont maszyn zł 26 584.16; Pensje Zarządu zł 49 810.00; Pensje personelu administracyjnego zł 25 719.00; Pensje personelu technicznego zł 53 233.90; Wypłaty robotnikom zł 485 893.25; Świadczenia socjalne zł 45 098.23; Koszty handlowe i opakowanie zł 41 065.53; Utrzymanie składów w Łodzi i Warszawie zł 37 324.54; Podatki państwowe i komunalne zł 108 638.34; Procenty zł 172 251.44; Prowizje zł 21 977.22; Remont budowli zł 8 273.00; Utrzymanie koni i wozów zł 7 168.40; Ubezpieczenie fabryki zł 9 799.43; Strata na sprzedanych koniach zł 550.00; Amortyzacja w 1935 r. zł 69 798.63; **Razem zł 2 539 158.42.**

MA. — Wyprodukowano towarów zł 2 288 985.00; Obroty zarobkowe zł 155 998.06; Składy fabryczne — zysk na sprzedaży towarów obcych zł 13 466.52; Komorne zł 6 000.00; Różnice kursowe i bonifikacje zł 25 775.60; Strata w 1935 r. zł 48 933.24; **Razem zł 2 539 158.42.** 1329

„Elektrobudowa“, Spółka Akcyjna w Łodzi

[ul. Kopernika Nr. 56/58

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1935 r.

STAN CZYNNY.

Majątek stały: Maszyny i obrabiarki zł 142 786.63; Narzędzia i przyrządy zł 26 353.20; Narzędzia pomocnicze zł 3 980.12; Ruchomości, sprzęt i urządzenia zł 30 576.68; Modele zł 19 943.65; Pasy zł 3 119.40; Razem majątek stały zł 226 759.68; Majątek płynny: Kasa zł 434.21; Banki zł 649.88; Papiery procentowe zł 8 188.85; Weksle w portfelu zł 465.00; Udziały zł 10 000.00; Materjały i surowce zł 61 437.39; Półfabrykaty do budowy silników zł 23 029.15; Półfabrykaty do budowy trans-

formatorów zł 21 531.95; Gotowe wyroby: a) skład silników zł 64 090.00, b) skład transformatorów zł 8 450.00, c) skład rozruszników zł 3 040.00, d) składy konsygnacyjne zł 4 154.20, razem wyroby gotowe zł 79 734.20; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 113 590.24, b) dostawcy zł 555.90, c) różni zł 5 364.37, d) weksle protestowane zł 7 237.51, razem dłużnicy zł 126 748.02; Sumy przechodnie zł 1 009.42; Razem majątek płynny zł 333 228.07; Straty z lat ubiegłych zł 29 131.62; **Ogółem stan czynny zł 589 119.37.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za kaucje nasze zł 46 992.00; Kaucje obce zł 8 500.00; Komornicy za protesty zł 17 440.74; Weksle w obiegu z naszym żyrem zł 28 764.15.

STAN BIERNY.

Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 125 000.00; Kapitał zapasowy zł 24 000.00; Razem zł 149 000.00; Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 116 719.69, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 24 254.42, razem zł 140 974.11; Zobowiązania: Wierzyciele: a) akcepty zł 78 950.00, b) niewypłacone dywidendy zł 1 352.47, c) zaległe podatki zł 30 425.73, d) dostawcy zł 68 704.09, e) odbiorcy zł 2 957.69, f) różni zł 92 214.60, razem wierzyciele zł 274 604.58; Sumy przechodnie zł 4 365.60; Razem zobowiązania zł 278 970.18; Zysk za 1935 r. zł 20 175.08; **Ogółem stan bierny zł 589 119.37.**

Sumy pozabilansowe. — Depozyty i kaucje nasze zł 46 992.00; Różni za kaucje obce zł 8 500.00; Weksle protestowane w egzekucji zł 17 440.74; Różni za weksle w obiegu z n/zyrem zł 28 764.15.

Rachunek strat i zysków za 1935 r.

STRATY.

Koszty administracji ogólnej: Koszty handlowe zł 41 520.16; Biuro techniczne zł 36 327.16; Administracja zł 45 920.00; Razem zł 123 767.32; Koszty fabrykacji: silników zł 163 481.59, transformatorów zł 306 093.74, warsztatu reperacyjnego zł 27 945.08, razem zł 497 520.41; Koszty sprzedaży: silników zł 15 444.35, transformatorów zł 34 080.75, warsztatu reperacyjnego zł 4 366.74, razem zł 53 891.84; Konserwacja maszyn zł 3 483.95; Urlopy i indemnizacje zł 3 908.74; Procenty zł 11 948.96; Podatki: a) obrotowy zł 17 497.59, b) danina majątkowa zł 812.27, c) dochodowy za 1934 r. oper. zł 1 779.22, d) odsetki i kary od podatków zaległych zł 2 104.49, razem podatki zł 22 193.57; Ubezpieczenia społeczne zł 22 278.31; Ubezpieczenie od ognia zł 2 086.02; Utrzymanie samochodu zł 1 705.06; Lokal zł 7 350.00; Siła, światło i opał zł 20 048.43; Amortyzacja zł 24 254.42; Dłużnicy — strata zł 2 481.13; Protesty — strata zł 12 954.73; Razem straty zł 809 872.89; Zysk za 1935 r. zł 20 175.08; **Ogółem zł 830 047.97.**

ZYSKI.

Produkcja: Budowa silników zł 253 806.47; Budowa transformatorów zł 501 100.86; Warsztaty reperacyjne zł 75 140.64; **Ogółem zł 830 047.97.** 1328

Fabryka Wyrobów Metalowych „Sztancmet“, Spółka Akc. w Warszawie, ul. Dobra 58

Bilans na dz. 31 grudnia 1935 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Maszyny, urządzenia techniczne i ruchomości zł 208 007.91; Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 1 525.48; Papiery procentowe zł 3 280.00; Weksle w portfelu zł 1 503.14; Materjały surowe i pomocnicze zł 73 526.47; Półfabrykaty i towary gotowe zł 48 448.20; Dłużnicy zł 65 791.32; Wydatki przyszłych okresów zł 19 939.80; Sumy przechodnie zł 3 256.65; Strata z 1932/33 r. zł 64 067.55; **Suma stanu czynnego zł 489 346.52.**

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 250 000.00; Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 19 120.63, dopisano w roku sprawozdawczym zł 11 903.49, razem zł 31 024.12; Akcepty zł 112 000.00; Banki zł 41.33; Zaległe podatki zł 7 443.91; Wierzyciele zł 83 847.98; Sumy przechodnie zł 724.60; Zysk osiągnięty w 1935 r. zł 4 264.58; **Suma stanu biernego zł 489 346.52.**

Sumy pozabilansowe. — Z tytułu żyra wekslowych zł 62 146.33. Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 5 889.00

1332

„Tartaki Nadwiślańskie“, Spółka Akcyjna, Warszawa

Bilans na dz. 31/XII 1935 r.

AKTYWA. — Grunty zł 5 175.00; Budynki zł 1 700.00; Inventarz zł 1 427.77; Gotówka w kasie i w bankach zł 106 204.42; Papiery procentowe zł 800.00; Weksle zł 4 308.00; Półfabrykaty i gotowe wyroby zł 128 719.79; Dłużnicy zł 17 049.30; Straty lat ubiegłych zł 122 264.93; Sumy przechodnie zł 1 042.60; **Razem zł 388 691.81.**

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 100 000.00; Kapitał amortyzacyjny zł 176.78; Wierzyciele zł 263 325.80; Sumy przechodnie zł 904.59; Zysk zł 24 284.64; **Razem zł 388 691.81.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 23 416.32; Koszty fabrykacji zł 330 471.95; Koszty sprzedaży zł 4 708.95; Koszty kredytów zł 6 896.60; Podatki zł 7 437.03; Odpisy amortyzacyjne zł 88.39; Inne wydatki zł 176.20; Zysk zł 24 284.64; **Razem zł 397 480.08.**

MA. — Sprzedaż materiałów zł 260 465.88; Przetarcie obcego drzewa zł 2 732.93; Wynagrodzenie komisowe zł 3 075.00; Odsetki zł 1 962.01; Różnice kursowe zł 524.47; Półfabrykaty i gotowe wyroby zł 128 719.79; **Razem zł 397 480.08.**

1364

SPROSTOWANIE

W drugim ogłoszeniu

Spółki Akcyjnej „GAZOLINA“ we Lwowie

o Walnem Zgromadzeniu Akcjonariuszów w dn. 25 maja b. r., zamieszczonem w Nr. 20 „Polski Gospodarczej“ z dn. 16 V b. r. opuszczony został punkt 5 porządku dziennego o brzmieniu: „wybór nowego członka Zarządu“.

1366

AMERYKA jest największym
rynkem na świecie

Amerykańsko-Polska Izba Handlowa
w Stanach Zjednoczonych
149 east 67-th Street New York City

pośredniczy w nawiązywaniu
stosunków handlowych po-
między Ameryką i Polską

Kupcze i przemysłowcy polski!

po przybyciu do Nowego Yor-
ku, udaj się zaraz do Izby

Rozmówisz się tam po polsku, otrzymasz wska-
zówki i pomoc biurową za darmo! Korespon-
dencja w języku polskim. W Polsce załatwaj
swe sprawy przez

Polsko-Amerykańską Izbę Handlową

Warszawa, Nowy Świat Nr. 72, telefon 6-26-62

TARYFA CELNA

wydana w formie kartkowej
stale uzupełniana
według aktualnego stanu

Cena Taryfy zł 40.—

Cena „Uzupełnień“ zł 7.—
kwartalnie

Nakładem Tygodnika

Polska Gospodarcza

PRAWO

PRZEMYSŁOWE

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA R. P. O PRAWIE PRZEMYSŁOWEM
W BRZMIENIU USTAWY
Z DNIA 10 MARCA 1934 ROKU
Z OBJAŚNIENIAMI

ZEBRAŁ I OPRACOWAŁ

Roman Stanisław Ślaski

RADCA MINISTERSTWA
PRZEMYSŁU I HANDLU

NAKŁADEM TYGODNIKA

„POLSKA GOSPODARCZA”

Cena egzemplarza (w oprawie płóciennej) . . . . . zł 20
Z przesyłką poleconą . . . . . zł 21
Z przesyłką za zaliczeniem . . . . . zł 22

Zamówienia na „PRAWO PRZEMYSŁOWE”
przyjmuje Administracja tyg.

„POLSKA GOSPODARCZA”

WARSZAWA, UL. ELEKTORALNA 2, TELEFON Nr. 5-12-73

